

**A FŐBB MEZŐGAZDASÁGI ÁGAZATOK
KÖLTSÉG- ÉS JÖVEDELEMHELYZETE
A TESZTÜZEMEK ADATAI ALAPJÁN
2007-BEN**

**Budapest
2008**

Kiadja:

az Agrárgazdasági Kutató Intézet

Főigazgató:

Udovecz Gábor

Szerkesztőbizottság:

Dorgai László, Kapronczai István, Keszthelyi Szilárd,
Mihók Zsolt (titkár), Popp József, Udovecz Gábor, Vágó Szabolcs

Készült:

a Vidékfejlesztési Igazgatóság
Ágazati Ökonómiai Osztályán

Szerzők:

Béládi Katalin
Kertész Róbert

Közreműködött:

Benkő Béla
Dudás Gyula
Kolozsváriné Csontos Magdolna
Szlovák Sándor

Opponensek:

Dorgai László
Szerdahelyi Péter

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
1. Adatbázis és módszer	7
1.1. Adatbázis	7
1.2. Módszer	9
2. A szántóföldi növények költség- és jövedelemhelyzete	15
2.1. A szántóföldi növények termelési költségei	16
2.2. A szántóföldi növények hozamai	21
2.3. A szántóföldi növények önköltsége	23
2.4. A szántóföldi növények értékesítési árai és azok jövedelemtartalma	26
2.5. A szántóföldi növények ágazati eredménye	31
2.6. A szántóföldi növények jövedelmezősége	33
3. A kertészeti ágazatok költség- és jövedelemhelyzete	35
3.1. A kertészeti ágazatok termelési költségei	35
3.2. A kertészeti termékek hozamai	39
3.3. A kertészeti termékek önköltségei	41
3.4. A kertészeti termékek értékesítési árai és azok jövedelemtartalma	43
3.5. A kertészeti ágazatok ágazati eredményei	47
3.6. A kertészeti termékek jövedelmezősége	49
4. Az állattenyésztési ágazatok költség- és jövedelemhelyzete	51
4.1. Az állattenyésztési ágazatok költségei	51
4.2. Az állati termékek értékesítési árai és azok jövedelem tartalma	57
4.3. Az állattenyésztési ágazatok eredményei	61
4.4. Az állattenyésztési ágazatok jövedelmezősége	62
4.5. Az állati termékek költség-, jövedelemhelyzete eltérő takarmány értékelés mellett	63
Táblázatok jegyzéke	69
Mellékletek	71
Mellékletek jegyzéke	73

Bevezetés

Az Agrárgazdasági Kutató Intézet kiemelt feladatának tekinti az ágazati szintű költség- és jövedelemvizsgálatokhoz szükséges adatok gyűjtését, feldolgozását és minél szélesebb körben való publikálását. Az évente megjelenő tanulmány adatbázisát 2001 óta a magyarországi tesztüzemi rendszerhez tartozó gazdaságok adják.

Ezen adatok egyrészt hasznos információkat adnak a makroszintű elemzésekhez, ezáltal segítséget nyújtva a mindenkori gazdaságirányítóknak a döntés-előkészítésekben. Másrészt mikroszinten, a mezőgazdasági termékek árainak, az előállítás költségeinek, valamint a meglévő támogatások összeállításával támpontot adnak a termelőknek gazdasági döntéseik meghozatalában. Így például segítséget nyújtanak a termelési szerkezet alakításához, közvetve a rendelkezésükre álló eszközök és szellemi tőke minél hatékonyabb működtetéséhez, illetve felhasználásához.

Napjainkban az információk iránti igények a korábbiaknál is hangsúlyosabban merülnek fel. Az EU tagságunkkal ugyanis gyökeresen megváltozott a mezőgazdasági termékek jövedelemhelyezete, valamint a piaci versenytársak nagyszámú megjelenésével komoly kihívásokkal kell szembenézniük a gazdaságoknak.

A különböző mezőgazdasági ágazatok, illetve előállított mezőgazdasági termékek érdekelt-ségi viszonyainak megismerését kívánjuk segíteni azzal is, hogy az átlagos értékek bemutatása mellett, külön hangsúlyt helyezünk az azok háttérében meghúzódó különbségek, illetve kritikus pontok feltárására.

Az egyes ágazatokon belül tapasztalt differenciákkal összefüggésben már a bevezető részben is szeretnénk felhívni a figyelmet arra a jól ismert tényre, hogy 2007-ben, a 2000. esztendőhöz hasonlóan a magyar mezőgazdaság jelentős károkat szenvedett el a szélsőséges időjárási feltételek következtében. A tavaszi fagykár a gyümölcsösök – különösen az alma –, a rendkívüli aszály pedig szinte valamennyi növény, és a takarmány felhasználáson keresztül, az összes állattenyésztési ágazat eredményét visszavetette.

A tesztüzemek 2007. évi gazdálkodásáról már megjelent első – a vállalkozások egészének pénzügyi és jövedelmi helyzetét bemutató – és a jelenlegi, második kiadvány remélhetőleg hasznos segítséget nyújt a termelők, a szakemberek, a szakmai szervezetek, a döntéshozók mindennapi munkájához.

Végezetül köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik adataik rendelkezésünkre bocsátásával, valamint azok összegyűjtésével és feldolgozásával hozzájárultak a tanulmány elkészítéséhez.

1. Adatbázis és módszer

A mezőgazdasági ágazatok költség- és jövedelemviszonyainak vizsgálata, illetve az ehhez szükséges adatgyűjtés és feldolgozás több évtizedes múltra tekint vissza Magyarországon. Az időben folyamatosan változó információs rendszerek alapvetően két fontos szempontnak igyekeztek megfelelni. Az egyik, hogy az adatok valós képet adjanak a termelési szerkezetet meghatározó termékek előállítási költségeiről és jövedelmeiről, emellett megfelelően reprezentálják az árutermelésben alapvető és tartós szerepet betöltő gazdaságok struktúráját. A másik kiemelt szempont volt az adatbázisokkal szemben, hogy az ágazati ökonómiai kérdések minél szélesebb körének megválaszolására legyenek alkalmasak, ezen belül is külön kiemelten kezelve a szakmai döntéshozói igényeket, kérdéseket.

Az EU-csatlakozás, illetve az azt megelőző felkészülési időszak ugyancsak fontos, egyben változó igényeket támasztott az egész magyar agrárinformatikával és ezen belül az ágazati költség- és jövedelem számítással szemben. E változások megkövetelték a meglévő információs rendszerek átalakítását, továbbá újak létrehozását. Ennek keretében az AKI-ban fokozatosan kiépítésre került a magyarországi teszüzemi rendszer, amely számos hazai és EU-s feladatra mellett napjainkban az ágazati költség-jövedelem vizsgálatok adatbázisának is az alapját képezi.

1.1. Adatbázis

A magyarországi teszüzemi információs rendszer kialakítását, fejlődését, szervezeti felépítését, működését a mezőgazdasági vállalkozások 2007. évi tevékenységeinek eredményeit bemutató intézeti kiadvány¹ részletesen ismerteti. Ezért itt csak azokat az információkat említjük meg újra, amelyek ezen kiadvány önálló megértéséhez feltétlenül szükségesek, valamint amelyek az ágazati adatok szakszerű felhasználásához segítséget nyújtanak.

A Mezőgazdasági Számviteli Információs Hálózatot (angol rövidítéssel: FADN) a hatvanas évek közepén alakították ki az EU tagországai. Az információs rendszer alapvető feladata a mezőgazdasági üzemek gazdálkodásának, jövedelemhelyzetének az elemzése és ezek alapján az ún. Közös Agrárpolitika (KAP) formálásának segítése.

Magyarországon az EU-csatlakozásra történő felkészülés jegyében 1996-tól kezdődött el ennek a rendszernek a kiépítése, amely német mintára a teszüzemi rendszer elnevezést kapta. A fokozatosan kiépülő üzemgazdasági hálózat teljes körű területi lefedettsége 2001-re valósult meg, ami azt jelenti, hogy az ország 19 megyéjében mintegy 1900 gazdaság (egyéni és társas) tartozik az adatszolgáltatói körbe.

A gazdaságok kiválasztása az ún. üzem-kiválasztási terv alapján történt, amelyhez a Központi Statisztikai Hivatal Gazdaság szerkezeti összeírását használtuk fel. A gazdaságok besorolásánál négy fő szempontot vettünk figyelembe. Ezek az üzemméret, termelési irány, cégjogi forma és a területi elhelyezkedés.

¹ Keszthelyi Szilárd: A teszüzemi információs rendszer 2007. évi eredményei, Budapest 2008.

A méret tekintetében a tagországokban használatos – az ökonomiai méretet kifejező – ún. Európai Méretegység (EUME) szerint történt a kiválasztás. Itt a magyarországi üzem és termelési méretet figyelembe véve a 2 méretegységet meghaladó üzemek kerültek be a tesztüzemi rendszerbe, és ez 2007-ben több mint 90 ezer mezőgazdasági vállalkozást reprezentál, melyek értékét tekintve a termelés közel 85 százalékát adják. Az EUME részletes tartalmát a módszertani részben külön ismertetjük. A méretre vonatkozó minimum kritériumok a vizsgálatba vont gazdaságok egészére vonatkoznak, így az ágazati adatok esetében ennél kisebb méretek is előfordulnak.

Termelési irány szerint a következő hat alap gazdaságtípust különböztetjük meg a tesztüzemi rendszerben:

1. Szántóföldi növénytermelő (gabonafélék, cukorrépa, olajos növények, stb.);
2. kertészettel foglalkozó (zöldség, virág, stb.);
3. ültetvényvel foglalkozó (szőlő, gyümölcs, stb.);
4. tömegtakarmányt-fogyasztó állattartó (szarvasmarha, juh, ló stb. tartása);
5. abrakfogyasztó állattartó (sertés, baromfi, stb. tartása);
6. vegyes tevékenységű gazdaságok.

A csoportosítás alapja az volt, hogy az üzem (vállalkozás) összes fedezeti hozzájárulásának minimum a kétharmadát az adott tevékenység tegye ki.

Cégjogi forma alapján alapvetően két csoportot különböztetünk meg. Egyik az egyéni gazdaságok, másik a társas vállalkozások köre. Ezzel kapcsolatban néhány gondolatot fontosnak tartunk kihangsúlyozni a félreértések elkerülése érdekében. Gyakran nem tesznek különbséget az egyéni gazdaságok és a kisüzemek, valamint a társas vállalkozások és a nagyüzemek között. Elegendő utalni a néhány hektáros betéti társaságokra, vagy néhány tíz hektáros Kft.-kre, melyekkel szemben számos, több száz hektáros egyéni (sokszor családi alapon szerveződő) mezőgazdasági vállalkozás található. Közismert, hogy a vállalkozási formák megválasztása mögött nem egyszer adó- és pénzügyi megfontolások is meghúzódnak.

Az AKI – a KSH gyakorlatával megegyezően – az egyéni gazdaságokhoz sorolja az őstermelőket, az egyéni gazdálkodókat, a családi gazdaságokat és az összevont gazdaságokat. Ez utóbbinak azt tekintjük, amely több őstermelőből, egyéni gazdaságból áll, de a gyakorlatban közös irányítás alatt működik, úgy mint egy önálló, egységes vezetéssel rendelkező vállalkozás. Minden egyéb gazdasági forma a társas gazdasági körbe került besorolásra.

Az adatbázissal kapcsolatban még egy lényeges kérdést kell megemlíteni. A magyarországi tesztüzemi rendszer kialakításával arra törekedtünk, hogy a gazdaságoknál (főleg az egyéni gazdaságoknál) olyan analitikus nyilvántartás és könyvelés legyen, amely lehetőséget biztosít az ágazati mélységű költség- és eredmény-elszámolásra.

Ez többletmunkát és nagyobb körültekintést igényel, így a rendszer bevezetésénél kiemelt szempont volt, hogy területenként (megyéenként) a tipikus üzemszerepeken belül a gazdaságok legalább 50 százalékában készüljenek ágazati mélységű nyilvántartások, illetve év végi eredménykimutatások.

Ugyanakkor meg kell jegyeznünk, hogy a könyvelőirodák érdekeltségi rendszerét úgy alakítottuk ki, hogy többségük az üzemek 80 százalékánál elkészítette az ágazati költség-jövedelem adatok összeállítását. Mindezeket figyelembe véve a kiadványban szereplő ágazati adatok 2007-ben 1804 mezőgazdasági vállalkozásból kerültek összegyűjtésre és feldolgozásra.

Az üzemkiválasztással kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy 2001. évtől kezdődően a KSH összeírásainak a felhasználásával meghatározásra kerültek az ún. üzemi „súlyszámok”. Ezek azt mutatják, hogy a teszüzemi mintában szereplő ágazati adatot is közlő egy-egy gazdaság hány darab másik gazdaságot reprezentál az alapsokaság különböző csoportjaiból. Így a közölt táblázatokban szereplő adatok nem a konkrétan megfigyelt gazdaságok átlagát, hanem az általuk képviselt teljes sokaságra jellemző értékeket jelzik.

A **területi kiválasztásnál** alapegységet a régiók adják, ami egyben azt is jelenti, hogy ez az a szint, amelyre korrekt reprezentációval rendelkezik a teszüzemi minta. Igaz ez annak ellenére, hogy az adatgyűjtés megyei szinten került megszervezésre.

1.2. Módszer

A teszüzemek ágazati költség- és eredmény-elszámolásának vizsgálatához olyan adatstruktúra került összeállításra, amely figyelembe veszi az EU-ban alkalmazott mutatórendszert, de a hazai igények kielégítésére is alkalmas.

Az egységes értelmezés, az előző évek adataival való összehasonlítás érdekében szükségesnek tartjuk összefoglalni a vizsgált ágazatok költség- és jövedelemszámításának módszertani sajátosságait, a közölt mutatók tartalmát és azok kiszámítási módját.

A **termelés költségei**: a költségek számbavétele többféleképpen történhet. A hazai termékszintű önköltség-számításnál a számviteli előírásokat, illetve módszereket figyelembe véve a csoportosítás fő szempontjai a **közvetlen és közvetett költségek** elkülönítése volt.

Az így elkészített utókalkulációk megfeleltek a számvitel által támasztott igényeknek. A módszer előnye, hogy viszonylag egzaktan eldönthető egy-egy ráfordításról, hogy melyik csoportba tartozik. Problémája ugyanakkor, hogy a közvetett elemeket fel kell osztani az ágazatokra és a felosztásnál alkalmazott vetítési alap vitákat válthat ki, illetve egyértelműen már nem rendelkezhető az adott ágazathoz az egyes elemek.

A másik fő kategorizálási elv a **változó és állandó költségekre** való bontás. Ez különösen a gazdasági elemzéseknél, a döntés-előkészítési folyamatokban, a tervezés során kap kiemelt hangsúlyt, illetve egyes vizsgálatoknál csak ezek által kaphatunk megfelelő eredményt.

Ez utóbbi módszer gondja azonban, hogy nem lehet egyszer és mindenkorra rögzíteni, hogy egy adott költségtényező melyik csoportba tartozik. Ez alapvetően a meghozandó döntéstől és a szóban forgó időtartamtól függ (pl. egy meglévő traktor amortizációja állandó költség, de ha új vásárlásról kell döntenünk, akkor változó elemnek kell tekintenünk).

A csoportosítást tovább bonyolítja, hogy a két ismérv szerinti megbontás átjárható. Így például vannak olyan változó ráfordításelemek, amelyek egyben közvetettek, valamint olyanok, amelyek közvetlenek (egy ágazathoz kapcsolhatók), de állandó költségek. Az előbbire példa a traktorok üzemanyag-felhasználása, míg az utóbbi kategóriába tartozik a cukorrépa-betakarítógép amortizációja.

Az elmondottakból következően a teszüzemi kérdőívünkben törekedtünk a lehető legrészletesebb ágazati költségstruktúra összeállítására. Elsődleges csoportosítási elvként a változó és állandó költség elkülönítést választottuk, mert az Európai Unióban követett gyakorlat is ez.

Az adatok tagországi összehasonlítása, az alkalmazott mutatórendszer és adatközlésünk Brüsszel felé is ezt teszi szükségessé. Ugyanakkor a mellékletekben közölt részletes költségszerkezetek lehetőséget biztosítanak az érdeklődők számára a korábbi évekhez hasonló tartalmú adatok összeállítására.

Mindezeket figyelembe véve a költségek tartalma a következő:

- **Változó költségek:** azok a költségek, amelyek a termelés volumenével változnak, ezért ha nincs termelés, ezek a kiadások nem merülnek fel.
- **Állandó költségek:** azok a költségek, amelyek nagysága (meglévő eszközstruktúra mellett) változatlan marad függetlenül attól, hogy folytatnak-e termelést, vagy sem.

Az EU-ban használatos definíciót (85/377/EEC Bizottsági Határozat és módosításai) figyelembe véve a változó költségeket közvetlen és közvetett részre különítjük el. E csoportosítás abból a gyakorlati elvből indul ki, hogy az üzemek összehasonlítása, kategorizálása, csoportosítása tagországi és közösségi szinten csak a közvetlen költségek alapján lehetséges. Pontosabban fogalmazva, az üzem tipológia alapját képező Standard Fedezeti Hozzájárulások (SFH) kiszámításánál csak ezeket az elemeket lehet figyelembe venni.

A növénytermelésben ezek a **közvetlen változó költségek** a következők:

- vetőmagok és szaporítóanyagok;
- műtrágyák;
- növényvédő szerek;
- öntözés;
- közvetlen marketingköltségek (osztályozás, tisztítás, csomagolás) és feldolgozási költségek;
- szárítás;
- közvetlen fűtési költség;
- közvetlen biztosítási költségek;
- egyéb közvetlen változó költségek.

Az állattenyésztés **közvetlen változó költségei:**

- állománypótlás költsége; tenyészállatoknál az állatok elszámolt értékcsökkenése;
- takarmányok költsége;
- állatorvosi díjak;
- természetes és mesterséges termékenyítés költségei;
- teljesítményvizsgálat költségei;
- közvetlen marketingköltségek (osztályozás, tisztítás, csomagolás) és feldolgozási költségek;
- közvetlen biztosítási költségek;
- egyéb közvetlen változó költségek.

A **közvetett változó költségekhez** tartoznak a saját gépek változó ráfordításai (üzem- és kenőanyagok, javítás, stb.), a fenntartási és egyéb segédüzemek változó költségei, az idegen gépi szolgáltatások díjai.

A két csoport együttesen adja az adott ágazat teljes változó költségét. Az összes többi – nem említett – ráfordításelem (földbérleti díj, munkabér és terhei, amortizáció, általános költségek, stb.) az állandó költségek között kerül elszámolásra.

Termelési költség összesen: az állandó és a változó költségek együttes összege.

A főtermék önköltsége: az ágazat melléktermékének értékével csökkentett termelési költség és az előállított főtermék mennyiségének hányadosa. Itt kell megjegyezni, hogy az EU terminológiát használva az állattenyésztési ágazatoknál a képződött trágya nem része a mellékterméknek. Melléktermék az, ami a főtermék mellett megjelenik, mint eladható áru. Így például a tejtermelő tehenészetekben a tej a főtermék és a melléktermék a borjú.

Értékesítési átlagár (Ft/t, Ft/l, Ft/kg, Ft/db): az értékesített termék összes árbevételének és az értékesített termék mennyiségének a hányadosa. Amennyiben tényleges értékesítés nem történt, akkor az adott térségben elérhető értékesítési átlagárral számolunk.

Az ágazat összes árbevétele: az értékesített fő- és melléktermékek után kapott tényleges nettó árbevétel, mely ezen felül tartalmazza azokat az árbevételt módosító tételeket, amelyeket a termelők ágazati árbevételként számolnak el. Ilyenek pl. a mennyiségi, minőségi felárak.

Közvetlen állami támogatás: ide tartozik minden olyan támogatás, amelyet az ágazat megélete esetén kap a termelő, amelyek egyértelműen az ágazathoz, illetve tevékenységhez kapcsolódnak, kapcsolhatók.

Egyéb bevételek: ide tartozik minden nem ár és támogatás jellegű, de az ágazathoz kapcsolódó bevétel, pl. biztosító térítése.

Termelési érték: az ágazatok által előállított főtermék mennyisége és a realizált vagy az adott körzetben elérhető értékesítési átlagár szorzata. Ehhez kerül hozzászámításra a közvetlen támogatások összege, az ágazat egyéb bevételei, valamint a melléktermék értéke.

Fedezeti hozzájárulás: a termelési érték és a közvetlen változó költségek különbözete.

A változó költségeknél már említést tettünk a **Standard Fedezeti Hozzájárulásról** (SFH). E normatív mutató az egyes ágazatok, valamint gazdaságok tartós jövedelemtermelő-képességét fejezi ki, és ezáltal alkalmas a mezőgazdasági üzemek ökonómiai méretének a meghatározására, pontosabban ennek alapján történik az **Európai Méretegység (EUME)** meghatározása. Az SFH és az Európai Méretegység kapcsolata ugyanis a következő: 1 EUME egyenlő 1200 euró üzemi SFH-val.

Az 1200 euró értéket az Unió szintjén központilag határozzák meg és értéke az infláció hatására hosszabb időszak alatt változhat. Jelenleg 10 méretkategóriát határoznak meg, az elsőbe a 2 EUME alatti üzemek tartoznak, míg az utolsóba a 250 felettiek.

Az adatbázissal kapcsolatban már említésre került, hogy a tesztüzemi rendszerbe a 2 EUME feletti gazdaságok kerülhetnek be, vagyis ahol az SFH érték legalább 2400 euró. Ez képezi tehát az alapját az Európai Unióban használt gazdaságtipológia elkészítésének, az üzemek méret és tevékenység típus szerinti osztályozásának.

Ezek az SFH-értékek minden tagországban három egymást követő év adatainak átlagolásával kerülnek megállapításra. Ez indokolja tehát, hogy a számítás minden tagországra kötelező Bizottsági Határozat alapján és tartalommal kerüljön elkészítésre.

Ágazati eredmény: a termelési érték és a termelési költség különbsége. Ez tehát azt jelenti, hogy az ágazatok jövedelemhelyzetének megítélésénél valamennyi bevételi és kiadási tétel figyelembe vételre kerül, valamint a *készleten maradó termékek is piaci áron kerülnek értékelésre*. A fedezeti hozzájárulás és az ágazati eredmény közötti differencia végeredményben az ágazatok ún. rezsitűrő képességének vizsgálatához is kellő információt szolgáltat.

Értékesítési árak jövedelem tartalma: az értékesítési átlagár és az önköltség különbözete. A mutató a termékek költség- és árszínvonalának egymáshoz való viszonyát mutatja és választ ad arra a kérdésre, hogy a tényleges felvásárlási áraknak adott időszakban volt-e jövedelemtartalma, és ha igen, mekkora volt annak nagysága.

A felsorolt mutatók vetítési alapja növények esetében a földterület, vagyis egy hektár, valamint a főtermék mennyiségi egysége (egy tonna). Az állattenyésztési ágazatoknál az egyik vetítési alap az egységnyi termékmennyiség (liter, db, kilogramm), míg a másik az egyed. Ez utóbbi minden esetben éves átlagos állatlétszámot jelent, ami a takarmányozási napok számának 365 nappal való osztásával kerül meghatározásra. (Ez például vágósertés esetében 2,2-2,4 darab élő állatot jelent egy évben.)

A kiadványban szereplő fontosabb mutatók tartalmának ismertetése mellett még két kiemelten fontos módszertani kérdésre kívánjuk felhívni a figyelmet. Az egyik a piacmeghatározó gazdaságok kérdése. A mezőgazdasági ágazatok költség- és jövedelemhelyzetének vizsgálatai mindenkor az ún. árutermelő gazdaságokra irányultak. Ez nem véletlen, mivel ezek állították elő a termékek döntő hányadát és így piaci súlyuk is jelentős volt. Ezekben a folyamatokban szerepet játszottak ezen gazdaságok által alkalmazott termesztés-technológiák, illetve az itt megvalósított mindenkori termelési színvonalak is. A különféle szabályozás pedig – legyen az államilag irányított, vagy a piac által kiváltott – elsősorban ezen termelőket célozta meg, illetve ezeket érintette.

Hasonló elvek érvényesülnek napjainkban is azzal együtt, hogy mezőgazdaságunk termelői összetétele a korábbi időszakokhoz képest sokkal változatosabb képet mutat. Ez a heterogén termelői struktúra ugyanakkor az utóbbi időszakban élesen vetette fel – nem egy esetben a politikai csatározások eszközeként is – azt a módszertani kérdést, hogy milyen üzemi kör adatai alapján célszerű vizsgálni a mezőgazdasági ágazatok költség- és jövedelem helyzetének alakulását.

A probléma olyan alapkérdéseket is felvet, hogy miként definiálható a mezőgazdasági üzem fogalma, ezen belül melyik tekinthető árutermelőnek, illetve ezek közül melyek azok, ahol a termelés volumene piacot befolyásoló szereppel bír.

Az előzőekben említettük, hogy a tesztüzemi rendszer a 2 európai méretegységet (kb. 600 ezer Ft SFH) elérő üzemek megfigyelésével foglalkozik, és már ez a tény is sok vitát vált ki, holott ezt az alsó küszöbértéket közel 10-20 hektár gabonatermeléssel, vagy 4-5 darab tejelő tehén tartásával el lehet érni. Ezek a méretek ugyanakkor kizárólag jövedelem kiegészítésre nyújtanak lehetőséget, csak ebből megélni nem lehet.

Mindezeket figyelembe véve az elmúlt évek kiadványaiban a különböző mezőgazdasági termékek költség-, jövedelem helyzetének bemutatásához az ún. **piacmeghatározó gazdaságok** ágazati adatait használtuk fel. Természetesen tudjuk, hogy ezek a gazdaságok a globális piacokon nem meghatározóak, az viszont elmondható róluk, hogy a lokális piacokon áru kínálatuk révén hol kisebb, hol nagyobb hatással bírnak. Ezekben a piacokon a kínálaton keresztül, időnként még ár alakító szerep is jut nekik, ami különösen árübőség esetén figyelhető meg.

A folytonosság érdekében, és az elmúlt évek ismertségéből következően továbbra is ezt a fogalmat használjuk a hazai agrárpolitikai döntésekben mérvadó üzemi kör megnevezésére.

Mit is tekintünk piacmeghatározó gazdaságnak? Azt soroljuk ide amelyik rendelkezik legalább egy olyan ágazattal, amelynek (natúrális és értékbeli) méretei megfelelnek az alábbi követelményeknek:

- A gazdálkodók az adott ágazatokban életvitelszerűen végzik a termelést, vagyis megélhetésük alapvető forrását ezen tevékenységből származó jövedelmek biztosítják. Alsó jövedelemküszöbnek a minimálbért tekintettük. Ez 2007-ben éves szinten 786 ezer forintot jelentett.
- Azokban az ágazatokban, ahol intervenciós értékesítésre van lehetőség, a méret tegye lehetővé az intervenciós raktárakba történő közvetlen szállítás kihasználását (például búza esetében ez 80 tonna volt 2007-ben, ami 3,5 tonnás hozam esetében 60-40 százalékos étkezési és takarmány búza arányt feltételezve 36 hektár minimum vetésterületet jelent).
- Termelési kvótához kötött ágazatoknál, mint például a tejtermelés, csak a kvótával rendelkező gazdaságok adatait vettük figyelembe.
- A vizsgált ágazat folyamatos árutermelési céllal szerepeljen az adott gazdaság termelési szerkezetében. Ez alapvetően az állattenyésztési ágazatoknál kiemelt szempont (például pecsenyecsirkénél minimum érték volt az évi 4 turnus felhizlalása).

Fontos kiemelni tehát, hogy minden ágazatnak önállóan külön-külön kell megfelelnie a kiindulási szempontoknak. Ez azt is jelenti egyben, hogy az ebbe a körbe tartozó gazdaságok közül vannak olyanok, amelyeknél minden ágazat felhasználásra került, míg vannak olyanok amelyeknél csak egy-két ágazat adatát vettük figyelembe.

Általánosságban úgy is fogalmazhatnánk, hogy a gazdaságok azon ágazatát tekintettük piacmeghatározónak, amelyek feltételei (például eszközállomány, humán erőforrás) potenciálisan lehetővé teszik életképes, versenyképes működésüket. Ez független attól, hogy jelenleg az átlag feletti, vagy átlag alatti szinten helyezkednek el, nyereségesek vagy veszteségesek, egyéni vagy társas gazdaságokhoz tartoznak.

A másik fontos módszertani kérdés, melyről végezetül szólni kell, az ágazatok önköltség szóródása. Közismert tény, hogy a mezőgazdasági üzemek átlagos költség-jövedelem adatai mögött a legkülönbözőbb gazdaságok sokasága húzódik meg, amelyek objektív (pl. földrajzi elhelyezkedés) és szubjektív (pl. eszközellátottság) feltételeikben differenciáltak. Ezért az korábbi évek kiadványaiban egy fejezet keretében foglalkoztunk a különbségek feltárásával, pontosabban az önköltség szóródások vizsgálatával.

Az észrevételek és a felmerült igények alapján 2006-tól a szóródás vizsgálat az egész kiadványt átfogja, a költség-ár és jövedelem viszonyok alakulását önköltség kategóriánként mutatjuk be, és röviden elemezzük a változásokat. A csoportosításhoz azért használtuk az önköltséget, mivel ezek pontosan mutatják a ráfordítások és hozamok összefüggését és viszonylag jól tükrözik a költség hatékonyságot.

Önköltség centrumnak tekintettük azt a középső csoportot ahol az egységnyi termék előállítására fordított kiadások értékei plusz-mínusz irányba 10 százalékkal tértek el az átlagtól. A többi üzem ágazati adata pedig a fajlagos költség alapján az „önköltség centrumtól jobbak” vagy az „önköltség centrumtól rosszabbak” elnevezésű csoportba került.

Végezetül a mellékletben továbbra is részletesen közöljük az egyéni és társas gazdaságok szerint csoportosított adatokat és valamint az országos átlagokat. Kiadványunkban tehát a nem tipikus termelők adatai is szerepelnek.

2. A szántóföldi növények költség- és jövedelemhelyzete

Az elmúlt években a szántóföldi, ezen belül a GOFR növények jövedelem pozíciója igen kedvezően alakult. Ennek tudható be, hogy a termelők növelték ezen kultúrák vetésterületét. Különösen a búzával és a kukoricával hasznosított terület aránya bővült. A gabonafélék aránya például 2004-ben elérte a 70 százalékot a szántóterületen belül.

A rekordtermések következtében fellépő értékesítési gondok miatt ugyanakkor a gabonafélék vetésszerkezeti aránya ha kis mértékben is, de csökkent 2006-ban és 2007-ben. A területi mérséklődés a kalászosoknál, ezen belül is főleg a búzánál következett be, míg a kukoricánál szerény bővülés történt. Ezen szerkezetváltozás fő oka a kalászosok termesztéstechnológiájának nagyobb sérülékenysége, az őszi és a kora tavaszi kedvezőtlen időjárás vetési munkákat gátló hatása. Ezzel szemben a kukorica ágazat pozícióját általában a nagyobb termésbiztonság, az átlaghozam kisebb mértékű ingadozása erősítette. Ez alól a 2007. év jelent kivételt, mert a kedvezőtlen időjárás következtében jelentős volt a hozamkiesés.

Az ipari növények közül a cukorrépa betakarított területe 13 százalékkal csökkent 2007-ben 2006-hoz képest. Az olajos magvakból nagyobb területen vetettek a gazdaságok. A napraforgó területe ugyan 4 százalékkal csökkent, de a repcéé 54 százalékkal nőtt 2007-ben az előző évhez viszonyítva. Ezek mögött a változások mögött egyértelműen az olajos magvú növények könnyebb értékesíthetősége húzódik meg.

Összességében a szántóföldi vetésszerkezetről elmondható, hogy 2007-ben is – hasonlóan a korábbi évekhez – a GOFR növények dominanciája érvényesült.

A módszertani részben említettük, hogy az ágazatok költség-jövedelem helyzetének bemutatásához önköltség kategóriák szerint csoportosítottuk az üzemeket, illetve az általuk előállított termékeket. Célszerűnek tartjuk ezért először röviden összefoglalni az ágazatok vetésterületének megoszlását a különböző csoportok között (1. táblázat).

A piacmeghatározó gazdaságok szántóföldi növényeinek területe ágazatonként eltérően oszlott meg 2007-ben a három kategória között. Így például a kalászosok vezető növényénél a búzánál a vetésterület csupán 26 százaléka helyezkedett el az önköltség centrumban, míg a jó és a rossz csoportban 38 és 36 százalékos arány alakult ki. Hasonló megoszlás jellemezte az őszi árpát is, míg a tavaszi vetésűnél a centrumban található a vetésterület közel 40 százaléka. Viszonylag egységes a triticales megoszlása, szemben a zabbal, ahol csak a terület 14 százaléka került a középső kategóriába.

Kiemelést érdemel a kukorica, ahol az önköltség centrumhoz mindössze a termőterület 16 százaléka sorolható, míg igen magas, 47 százalékos a kedvezőtlenek aránya. Ehhez hasonló megoszlás jellemezte az olajos növényeket is 2007-ben.

Kivételt a cukorrépa és a szója képez. Ezeknél az ágazatoknál a területek több mint 40 százaléka az átlag körüli csoportba tartozik.

Figyelmet érdemelnek még a tömegtakarmányok is, ahol szintén a kevésbé költségghatékony csoportban található a vetésterület több mint fele.

**A szántóföldi növények területének megoszlása önköltség kategóriánként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: %

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Búza	34	32	34	38	26	36
Őszi árpa	35	28	37	37	28	35
Tavaszi árpa	32	32	36	31	39	30
Triticale	32	24	44	31	32	37
Zab	22	17	61	42	14	44
Kukorica	30	35	35	37	16	47
Napraforgó	39	26	35	39	21	40
Repce	35	33	32	45	13	42
Cukorrépa	28	36	37	22	41	37
Szója	43	12	45	18	46	36
Silókukorica	24	24	52	27	35	38
Lucerna	37	10	53	49	8	43

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

2.1. A szántóföldi növények termelési költségei

A mezőgazdasági ágazatok költségalakulását döntően a termék-előállításához felhasznált anyag- és anyagjellegű kiadások határozzák meg. Külön meghatározó szerepe van az ipari eredetű anyagok, gépek és eszközök felhasznált mennyiségének, és nem utolsó sorban árszínvonalának. Az elmúlt években az üzemi tevékenység összes ráfordításaiból ezek a kiadások többnyire 50-60 százalékos arányt képviseltek. Mindebből következik, hogy a termelők igen érzékenyen reagálnak a felhasznált ipari anyagok és eszközök árváltozásaira.

Természetesen az anyagjellegű ráfordítások mellett még számos más tényező hatása is kifejezésre jut a termelési költségek alakulásában, illetve azok változásának irányában és ütemében. Ilyen például a bér- és bérjellegű kifizetések, a kamatkidadások, a beruházásokkal változó amortizáció, a szolgáltatások díjai, stb.

Értelemszerűen az általános költségtendenciák ágazatonként másképpen jutottak előtérbe (mértéküket és intenzitásukat tekintve) az egyes gazdaságokban.

A KSH adatai szerint a mezőgazdasági ráfordítások árszínvonala 2007-ben átlagosan 14,2 százalékkal nőtt az előző évhez képest. Ezen belül a folyó termelő felhasználási célú termékek és szolgáltatások árai 15,7 százalékkal emelkedtek, a mezőgazdasági célú beruházási javak árszínvonala pedig 4,5 százalékkal haladta meg az előző évi szintet.

Az egyik legnagyobb mértékű emelkedés a takarmányok áránál következett be, ahol éves szinten 33,4 százalékos növekedés volt 2007-ben. Az energia árak átlagosan 3,9 százalékkal emelkedtek, ami elmarad az előző két évben mért értékektől. Ez a később tárgyalandó állattenyésztési ágazatok kiadásait érintette kedvezőtlenül.

A növénytermelést leginkább a műtrágyák 11,2 és a növényvédő szerek 2,8 százalékos árnövekedése befolyásolta. A gépfenntartás költségei átlagosan 4,5, míg az épületfenntartásoké 5,6 százalékkal emelkedtek 2007-ben. Ugyancsak növelte a termelési kiadásokat, hogy a mezőgazdasági gépek beszerzési árának színvonala 3,0, míg a mezőgazdasági célú épületek beruházási költségei 5,8 százalékkal nőttek az előző évhez viszonyítva.

Mindezek együttes hatásaként összességében elmondható, hogy a szántóföldi növények termelési költsége 2007-ben meghaladta a 2006. évi szintet. Említést érdemel, hogy a költségemelkedés mértéke a főbb ágazatoknál többnyire magasabb volt mind a termeléshez felhasznált anyagok és eszközök átlagos árváltozásának tekintetében. Ez egyértelműen a ráfordítások mennyiségi növelését jelzi.

A szántóterület meghatározó részét elfoglaló *kalászos gabonáknál* a piacmeghatározó gazdaságok átlagában egy hektárra jutó költség 115 és 141 ezer forint között alakult 2007-ben. A csoport vezető növényénél a *búzánál* található az egyik legmagasabb érték a maga 141 ezer Ft/ha-jával. Ez 18 százalékkal haladja meg az előző évi átlagos költségszintet. Figyelembe véve az input árváltozások említett 14 százalékos mértékét ez azt jelenti, hogy a termelők növelték ráfordításaikat a 2006. évhez viszonyítva.

A mellékletekben közölt részletes költségszerkezetekből megállapítható továbbá, hogy ez a növekedés részben a közvetlen változó költségeknél következett be, melyek döntően az anyagjellegű kiadásokat tartalmazzák. Természetesen a kisebb hozamok a betakarításban éreztették mérsekklő hatásukat.

Az állandó költségek szintén emelkedtek, melyek közül a földbérleti díjat érdemes kiemelni. Ennek átlagos mértéke 27 százalékkal emelkedett 2007-ben, és 18 ezer Ft/ha-os szintje már évek óta meghaladja a vetőmagra vagy éppen a növényvédelemre fordított kiadásokat. Ez pedig komoly versenyhátrányt jelent a saját tulajdonú földön gazdálkodó búzatermelőkkel szemben, legyenek azok hazaiak vagy uniós tagállambeliek. Nem elhanyagolható a bérek közel 30 százalékos növekedése sem, melyek a közterhekkal együtt közel 15 ezer forintos kiadást jelentettek a piacmeghatározó gazdaságok átlagában 2007-ben.

Önköltség kategóriánként vizsgálva a termelési költségeket megállapítható, hogy a centumba tartozó gazdaságokban közel 142 ezer forint volt az egy hektárra jutó kiadás 2007-ben. Az átlagtól kedvezőbb – ezeknél 134 ezer – míg a kedvezőtlenebb csoportba tartozó üzemeknél 147 ezer forint volt az egy hektárra jutó termelési költség.

Ezek a számok azt jelzik, hogy a jövőben a gazdaságoknak 130-140 ezer forintot meghaladó kiadással kell számolniuk a búzatermelés során, ez az a minimum szint amihez igazítani kell termelésüket.

A kisebb jelentőséggel bíró többi kalászos gabonaféléket többé-kevésbé a búzához hasonló költség változások jellemezték 2007-ben. Így ezeknél a növényeknél szintén nőttek mind az anyagjellegű, mind az állandó kiadások, aminek következtében a gazdaságok egy hektárra jutó termelési költsége meghaladta a 2006. évi szintet.

A kisebb jelentőséggel bíró kalászos gabonáknál az átlaghoz képest összetettebb költség alakulások figyelhetők meg a különböző önköltség szerint csoportosított adatokban. Fő jellemző, hogy ezeknél az ágazatoknál nem minden esetben a magas önköltséghez tartozik a legmagasabb területegységre jutó kiadás. Így például a tavaszi árpánál és a zabnál a centrumban található a legnagyobb érték, míg a triticalesnál éppen az ide sorolt gazdaságok termelési költsége a legalacsonyabb. Ezen túlmenően megfigyelhető, hogy az átlagtól való eltérés – a zab kivételével – 15 százalék alatt maradt, mind a jók, mind a rosszak irányában. Ennek oka egyértelműen a meglehetősen egységes természetstechnológiából adódik.

Szántóföldi növénytermelésünk másik meghatározó növényét, a **kukoricát** a búzához hasonló költség mozgások jellemezték 2007-ben. Eltérés a változás mértékében volt csupán. Az előző évhez viszonyított 7 százalékos költség emelkedés azt jelentette, hogy a piacmeghatározó gazdaságok átlagában az egy hektárra jutó kiadások elérték a 178 ezer forintot. Az input árváltozásoknál kisebb arányú költség növekedés a kedvezőtlen időjárásnak tudható be. A gazdaságok amikor látták, hogy a hozamok messze elmaradnak az elvártaktól, onnantól kezdve igyekeztek minimalizálni a kiadásait (növényvédelem elmaradása, alacsonyabb betakarási költségek stb.). Növekedés ezért főleg az állandó költségekből adódott, melyek közül például a munkabér 21, a földbérleti díj 24 százalékkal haladta meg 2006-os szintet.

A kukorica ágazat költségelemzésénél természetesen nem hagyható figyelmen kívül, hogy a termelést, pontosabban annak termelői érdekelttségét közvetlenül befolyásolja az abrakfogyasztó állattartás helyzete, mint egyik fő felhasználó. Az utóbbi években e téren inkább kedvezőtlen visszajelzéseket (pl. az állatállomány csökkenéséből adódó kisebb takarmányigények) kaptak a termelők. Nem hagyható ugyanakkor figyelmen kívül, hogy az ágazat kedvező termelői megítélését segítette a földalapú támogatás, valamint az intervenciók értékesítés lehetősége, mely összességében jövedelmező kukorica előállítását jelentett a gazdaságoknak.

Önköltség kategóriánként vizsgálva a területegységre jutó kiadásokat megállapítható, hogy a legmagasabb érték (189 ezer Ft/ha) itt is az átlagos szintnél rosszabb csoportban tartozó gazdaságokban található. A centrumban található üzemekben ettől 7, míg a jobbokban további 7 százalékkal volt kisebb termelési költség. Az eltérés döntően az anyagköltségekben érhető tetten. Mindezeket figyelembe véve elmondható, hogy jövőt illetően a piacképes termelőknek 180 ezer Ft/ha-os, illetve e fölötti költségszinttel kell számolniuk, sőt a 2008-as kalkulációk 200 ezer forintos értéket vesznek figyelembe.

Az **ipari növények** költség-jövedelem viszonyainak alakulásával kapcsolatban fontos kiemelni, hogy ezen ágazatok helyzete nagymértékben függ az ipari háttértől, a feldolgozó szervezetek pénzügyi helyzetétől, magatartásától, üzletpolitikájától. A termelésszervezés és irányítás, szűkebb értelemben a gazdálkodás előfinanszírozása itt valósult meg a legnagyobb mértékben, illetve legszélesebb körben. Ebből adódóan a szántóföldi kultúrák közül ezeket a növényeket jellemzi a leginkább kötött természetstechnológia és a legzártabb termékpálya. Ez tükröződik különösen a **napraforgónál**, ahol a piacmeghatározó gazdaságok átlagában 17 százalékkal nőtt a termelési költség 2006 és 2007 között, ami meghaladja a folyó termelő felhasználás árváltozásának mértékét. Hasonló folyamatok jellemezték a **repce** ágazatot. Itt a termelők – a bioüzemanyag

gyártással összefüggésben – egyrészt a terület növelését tartották fontosnak, másrészt pedig a termeléshez szükséges ráfordításukat növelték az előző évhez viszonyítva. Ennek következtében a területegységre jutó költség átlagosan 18 százalékkal nőtt az előző évhez viszonyítva.

Önköltség kategóriánként vizsgálva az olajos növényeket megállapítható, hogy az egy hektárra jutó ráfordítások értéke 143 és 162 ezer forint között mozgott 2007-ben. A búzához és a kukoricához hasonlóan ezeknél az ágazatoknál is az átlagtól rosszabb kategóriába tartozó gazdaságokban volt a legmagasabb a termelési költség. A napraforgónál ez 5, a repcénél 7 százalékos eltérést jelentett az önköltség centrumhoz képest. Az úgynevezett jobb gazdaságoknál 3-4 százalékos volt az eltérés az átlagtól. Mindebből értelemszerűen következik, hogy a két alapvető olajos növényünk területegységre jutó költsége gyakorlatilag megegyezett az átlagos önköltségszinten termelő gazdaságokban 2007-ben.

Az unió cukorrendtartásának reformja, a répacukor iránti kereslet csökkenés, komoly gondokat jelentett az utóbbi években a hazai **cukorrépa**-termelő gazdaságainknak. Ennek tudható be, hogy 13 százalékkal tovább csökkent a vetésterület 2007-ben. A kedvezőtlen folyamatok a költségekben is éreztették hatásukat. A bizonytalan helyzet miatt a termelők gyakorlatilag valamennyi ráfordításukat az előző évi szinten tartották, és ezáltal a piacmeghatározó gazdaságok átlagában 340 ezer Ft/ha volt a termelési költség, ami 15 százalékos növekedés. Ez egyértelműen az áremelések következménye. Említést érdemel, hogy az önköltség centrum körül termelő gazdaságokban ennél több, 369 ezer forint volt a termelési költség szintje egy hektáron. Ezzel szemben a kedvező önköltség csoportban ennél 4, míg a rosszknál 3 százalékkal elmaradtak ettől a szinttől. Ez ismételtén a ráfordítás-hozam viszonyok fontosságára, illetve azok optimalizálására hívja fel a figyelmet.

Fehérjenövény-termelésünk méltánytalanul csekély figyelmet kapott az elmúlt években. Ennek okai összetettek, azt azonban meg kell említeni, hogy az állattenyésztés igényli a viszonylag olcsó fehérjetakarmányokat, de az állattartás romló jövedelem helyzete ugyanakkor nem segíti ezen növények termelését. Az ésszerű földhasználat viszont indokolná ezen kultúrák termelését is.

Ez a kettősség részben tükröződik **szójatermelésünk** költség alakulásában is. A 2007. évi költségváltozás elmaradt az inputanyagok árszínvonal növekedésének mértékétől. Pótlólagos ráfordítást tehát nem hajtottak végre a gazdaságok. Önköltség kategóriánként csoportosított adatok azt tükrözik, hogy az átlaghoz tartozó és az attól rosszabb gazdaságok termelési költsége között alig van eltérés, míg a jobbknál a legmagasabb a területegységre jutó kiadás. Ez azt mutatja, hogy a szója termelés során a 160-170 ezer Ft/ha-os nagysággal kell számolniuk a termelőknek.

A tömegtakarmányt fogyasztó állatok két meghatározó növénye a **lucerna** és a **silókukorica**, amelyek esetenként kizárólagos szerepet töltenek be a téli etetésben, de szerepük a nyári időszakban (természetesen tartástechnológiától függően) sem elhanyagolható. Költségvizsgálattal kapcsolatban feltétlenül utalni kell néhány speciális sajátosságra, amelyek a tömegtakarmány-termelést általában jellemzik. Ezek a következőkben foglalhatók össze:

- általánosan elmondható, hogy az állattartók a tömegtakarmány-szükségletüket saját termelésből igyekeznek biztosítani, ebből adódóan csak a feleslegek kerülnek piaci forgalomba;
- a gazdálkodók szempontjából nem közömbös, hogy az állati termék-előállítás eredményességét a jó színvonalú (hatékony) takarmánytermeléssel javítani tudják-e vagy fordítva, a gazdaságos állattartást a költséges (drága) tömegtakarmány-előállítás hátráltatja;

- jellemző, hogy az állattartók egy részének nincs megfelelő takarmánytermő területe, így a tömegtakarmányokat is vásárlás útján tudják csak biztosítani állataiknak. Ez egyrészt drágítja az állati termék-előállítását, másrészt kiszolgáltatottabbá teszi a termelőket;
- az elmúlt évtizedben az állatállomány csökkenésével megbomlott a tömegtakarmány-termelés korábbi egyensúlya és ez komoly bizonytalanságot okozott mind a takarmány-termelésben, mind az állatok takarmányozásában.

Ezeket a sajátosságokat is figyelembe véve elmondható, hogy a tömegtakarmányokat hullámzó költségmozgás jellemezte az utóbbi pár évben. A **silókukorica** termelési költsége például a 2006. évi csökkenés után 2007-ben nőtt, és a piacmeghatározó gazdaságok átlagában 155 ezer Ft/ha volt. Ebben döntő szerepet játszott a bővülő anyagfelhasználás (műtrágya, növényvédő szer), valamint az állandó költség. A **lucerna** esetében szintén nőtt a termelési költség 2007-ben, de mértéke 10 százalék alatt maradt, ami nyilvánvalóan a ráfordítások visszafogásából adódik. Feltétlen meg kell említeni, hogy ezeknél az ágazatoknál is intenzíven emelkedtek a földbérleti díjak, mely a lucernánál 33 százalékkal magasabb volt az előző évhez viszonyítva.

Önköltség kategóriánként a silókukoricánál kisebb eltérés van a különböző csoportba tartozó gazdaságok között, mint a lucernánál, ahol a rosszabb önköltségű gazdaságoknál 50 százalékot meghaladó a termelési költség differencia van az átlagos értékhez képest. Ennek okai részben a változatosabb termeléstechológiájában keresendők, de nem hagyható figyelmen kívül a 2007. évi rendkívüli időjárás sem.

A takarmánytermeléssel kapcsolatban végezetül szükséges megjegyezni, hogy az alacsony színvonal hosszabb távon kedvezőtlenül befolyásolja az állattenyésztés költségeit és eredményeit. Ezért fontos, hogy ezen ágazatokban is megfelelő érdekeltsége legyen a termelőknek, illetve az állattenyésztés igénye és a takarmánytermelés összhangban legyen.

Az eddigiek során már többször utaltunk rá, hogy a termelési költség alakulását egy-egy ágazatnál döntően mely ráfordításelem vagy elemek változása határozza meg.

A termés mennyiségével szorosan összefüggő vetőmag, műtrágya és növényvédelmi kiadások a termelési költség valamivel több mint egyharmadát tették ki 2007-ben. Elemenként átlagosan 10-15 százalékkal részesedtek a teljes kiadásból. Ágazatonkénti arányeltolódások leginkább a növényvédő szereknél figyelhetők meg, ami abból adódik, hogy ezek a kiadások csak részben tervezhetőek (technológia szerves része: mint például talajfertőtlenítés), más részük csak külső környezeti tényezők (időjárás miatt fellépő fertőzöttség, stb.) esetenkénti hatására merül fel (2. táblázat).

Másik jelentős költséghányadot a gépi munkák adják, ezek aránya a szántóföldi növényeknél megközelíti az egyharmadot. Egy részük, amint azt a mellékletek részletes költség szerkezetei szemléletesen mutatják, szintén a termés mennyiségével (betakarítás) változnak. Ebből következik, hogy az üzemanyagok drágulása ellenére a gépköltségek aránya mérséklődött 2006-hoz képest.

Ugyancsak érintettük a földbérleti díjak változását, amelyek abszolút összegüket tekintve is rohamosan emelkedtek az elmúlt időszakban, ezt a 12-13 százalék körüli termelési költségből való részesedésük jól tükrözi. Hangsúlyozni kell, hogy ez az érték a piacmeghatározó gazdaságok átlagára igaz. Azokban az üzemekben ahol teljes egészében bérelt területen történik a termék előállítása, ettől 1-2 százalékkal magasabb arányok figyelhetők meg.

**A szántóföldi növények termelési költsége önköltség kategóriánként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: Ft/ha

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Búza	109 295	126 698	122 433	133 606	141 949	147 324
Őszi árpa	103 778	109 947	104 115	111 847	128 363	132 804
Tavaszi árpa	96 838	114 459	122 843	121 144	129 204	123 257
Triticale	90 430	101 208	100 111	115 682	108 345	125 055
Zab	102 330	101 851	81 858	103 409	155 238	114 286
Kukorica	158 721	171 320	166 980	163 527	176 558	189 254
Napraforgó	125 445	130 447	145 432	150 322	154 779	162 336
Repce	118 125	130 944	136 388	152 248	143 152	153 351
Cukorrépa	294 586	251 476	341 601	318 275	369 044	321 044
Szója	132 916	134 863	164 279	168 387	155 582	157 355
Silókukorica	126 070	131 649	134 425	139 463	166 049	156 238
Lucerna	71 810	91 509	72 219	61 331	68 091	105 970

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

A munkabérre (és járulékaire) fordított kiadások nominális értéke értelemszerűen ugyancsak folyamatosan nő, összköltségen belüli aránya (7-9 százalék), azonban kevésbé változik az évek között.

Gyakorlatilag a felsorolt költségek adják az ágazatok kiadásainak 75-80 százalékát. Ez egyben azt is jelenti, hogy a versenyképesség tekintetében ezek azok a költségelemek, amelyek hatékony felhasználásával befolyásolni lehet egy-egy ágazat eredményességét a ráfordítások oldaláról.

2.2. A szántóföldi növények hozamai

Az eddigiek során már többször említettük a ráfordítás-hozam viszony fontosságát. Nem véletlenül, hiszen a mezőgazdasági ágazatok jövedelemhelyzetét alapvetően ez határozza meg. A területegységre jutó költségnövekedések ugyanis önmagukban még nem tekinthetők kedvezőtlennek, ha ezek az emelkedő, illetve többletkiadások megtérülnek a többlethozamokban.

A terméseredmények alakulásával kapcsolatban a korábbi évekhez hasonlóan most is szükségesnek tartjuk megemlíteni, hogy a növénytermesztésben a természeti adottságoknak és az időjárási tényezőknek közvetlen termelést befolyásoló szerepük van, melyeknek pozitív és negatív hatásai a gazdasági feltételektől, a fajok és fajták biológiai termőképességétől részben függetlenül az évenkénti hozamingadozásokban érvényre is jutnak (3. táblázat).

Az elmúlt években igen változatos időjárási körülmények kísérték a növénytermelést. A példátlanul aszályos 2002-2003. évek után a 2004. évi növénytermelést meghatározó meteorológiai viszonyok igen kedvezőek voltak. Ehhez képest 2005-ben már átlagos időjárás alakította növénytermelésünket, 2006-ban már megint inkább kedvezőtlenebb arcát mutatta a hőmérsékleti és csapadék viszonyok, míg 2007-ben ismételen szélsőségesen kedvezőtlen időjárással kellett megküzdenie a gazdaságoknak. Tavasszal komoly fagykár rontotta a terméskilátásokat, a nyár közepétől pedig hosszú aszály kezdődött, ami rendkívüli hőséggel társult.

Mindezek következtében 2007-ben valamennyi vizsgált szántóföldi növény hozama elmaradt az előző évi szinttől. Az általunk vizsgált piacmeghatározó gazdaságokban a **búza** termésátalaga átlagosan 8 százalékkal maradt el 2006. évi értéktől. Hasonló változások jellemezték a többi kalászos gabonát. Az őszi árpa csupán azért lóg ki a sorból, mert ott már a 2006. évi hozamok sem alakultak kedvezően. Önköltség kategóriánként vizsgálva a hozamokat megállapítható, hogy a kalászos gabonáknál többnyire a rosszabb csoportba tartozóknál nagyobb az átlagtól való eltérés, míg a kedvező önköltségű gazdaságokban kisebb a differencia. Így például az önköltség centrumban a búza hozama 3,8 t/ha volt 2007-ben, míg a költséghatékony csoportban 4,4 t/ha. Ezzel szemben az átlagtól elmaradó üzemekben nem érték el a 3 t/ha-os szintet (3. táblázat).

3. táblázat

**A szántóföldi növények átlagos hozama önköltség kategóriánként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: t/ha

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Búza	4,73	4,27	3,10	4,40	3,82	2,93
Őszi árpa	4,61	3,78	2,51	4,34	3,84	2,88
Tavaszi árpa	4,16	3,80	3,09	3,76	2,87	1,86
Triticale	4,14	3,26	2,41	4,13	2,83	2,51
Zab	4,46	3,12	1,98	2,81	2,63	1,13
Kukorica	9,29	7,93	5,83	5,27	3,94	2,93
Napraforgó	2,65	2,18	1,77	2,85	2,31	1,80
Repce	2,66	2,30	1,63	3,08	2,08	1,21
Cukorrépa	64,45	44,34	44,20	58,16	50,44	29,40
Szója	2,53	1,94	1,71	3,40	1,95	1,28
Silókukorica	48,81	32,36	22,95	29,06	22,88	12,53
Lucerna	8,71	7,42	4,47	5,28	3,62	3,44

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

A kedvezőtlen időjárás hatására a legnagyobb kár a kukoricát érte, melynek hozama 4 tonnára esett vissza hektáronként 2007-ben. Ez közel 50 százalékos csökkenés az előző évhez viszonyítva. Az átlagtól elmaradó gazdaságokban a 3 t/ha-os szintet érték el a termelők, ami a kalászos gabonatermésnek is kevés. Ugyanakkor ott ahol az időjárás nem, vagy kevésbé éreztette negatív hatását 5 tonnát meghaladó terméseket értek el hektáronként. A kukoricánál – szemben a kalászosokkal – megfigyelhető, hogy a jobb önköltségű csoportnál nagyobbak az átlagtól való eltérés mértékei.

Viszonylag kedvezően jártak a **napraforgó** termelők, mert itt a hozamok gyakorlatilag meggyeztek a 2006-os szinttel, de a **repcénél** is hasonló helyzet jellemezte a 2007. évi átlagterméseket. Mindkét olajos növénynél a kedvezőtlen önköltségű csoportban 2 tonna alatti hozamot értek el a termelők, míg a jobbak elérték a 3 tonnát, de a centrumban elhelyezkedő üzemek átlaga is 2 tonnán felüli volt.

Kedvezőtlen évet tudhatnak maguk mögött a **cukorrépa** termelők, mivel a piacmeghatározó gazdaságok átlagában 11 százalékkal csökkentek a hozamok. Egyedül a kedvező önköltségű csoportba tartozó gazdaságoknál alakultak megfelelő szinten (60 t/ha körül) a termésátlagok.

A **szójatermeléssel** foglalkozó gazdák úgyszintén kedvezőtlen terméseredményeket értek el 2007-ben, ahogyan a tömegtakarmány előállítók is. Ez utóbbiaknál különösen nagymértékű szóródás figyelhető meg a különböző önköltség csoportok között. A **silókukoricánál** például a jók és rosszak között több mint kétszeres eltérés alakul ki a hozamokban. Ez pedig azért érdemel figyelmet, mert az állattenyésztés jövedelem helyzete nagymértékben függ a takarmány költségektől, illetve áraktól.

2.3. A szántóföldi növények önköltsége

A kedvezőtlen hozam alakulások már év közben jelezték, hogy a szántóföldi növények termelési színvonala 2007-ben elmarad az előző évi szinttől. Az év egészét jellemző adatok pedig csak megerősítették a várakozásokat. Valamennyi ráfordítást és elért hozamot figyelembe véve a vizsgált szántóföldi kultúráknál nőtt az önköltség 2007-ben az előző évhez viszonyítva.

A negatív változásokkal kapcsolatban ugyanakkor szükséges hangsúlyozni a külső környezeti tényezők termelést befolyásoló szerepét. A ráfordítás-hozam viszonyok optimalizálása ugyanis nem könnyű feladat, mert szélsőséges időjárási körülmények a legkörültekintőbb gazdálkodást is tönkretelhetik. A kétezres években erre többször is láttunk példát, melyekhez csatlakozott a 2007-es esztendő komoly károkat okozva a gazdaságoknak.

Az ágazatokat vizsgálva elmondható, hogy a **búza** önköltsége a piacmeghatározó gazdaságok átlagában 27 százalékkal nőtt 2006-hoz viszonyítva és meghaladta a tonnánkénti 37 ezer forintos szintet 2007-ben. A mellékletek adatai alapján megállapítható, hogy hasonló változások jellemezték a többi kalászos gabonát, sőt az átlagos költségszint nem egy esetben meghaladta a 40 ezer forintos tonnánkénti mértéket.

Az önköltség kategóriánként csoportosított adatok az átlaghoz képest árnyaltabb képet takarnak. Így a búzánál a kedvezőtlenebb csoportba tartozó gazdaságok 50 ezer forintot fordítottak termék előállításra, ami 13 ezer forinttal több mint az önköltség centrumhoz tartozó termelőknél. Ezzel szemben az ún. jobbak csoportjában 30 ezer forint alatt volt a fajlagos költség. Ez azt jelenti, hogy a szélső értékek között 1,7-szeres különbség alakult ki 2007-ben, ami tonnánként 20 663 forint eltérést jelent a két csoport között.

Hasonló differenciák jellemzik a többi kalászos gabonát is, sőt ezeknél az ágazatoknál a szélső értékek közötti különbség a búzáét meghaladó mértékű. A kedvezőtlen önköltségű csoportban gyakorlatilag minden terméket 46 ezer forintnál drágábban termelték meg a gazdaságok, sőt a zabnál 100 ezer forintos fajlagos költség alakult ki. A jobbaknál a tavaszi árpa és a zab kivételével 30 ezer forint alatt maradt egy tonna termék előállításának költsége.

Az időjárás a kalászosokhoz képest rendkívül negatívan érintette a **kukorica** terméseredményeit és döntően ennek tudható be, hogy a piacmeghatározó gazdaságok átlagában több mint duplájára nőttek az önköltségek 2006-hoz viszonyítva. A szélsőértékek között 2,1-szeres különbség alakult ki. Az átlagtól rosszabb csoportban 65 ezer, míg a jóknál 31 ezer forintba került egy tonna kukorica 2007-ben.

Az ipari növények közül a cukorrépa önköltség növekedése 29 százalékos volt 2006-hoz viszonyítva. Ennek oka a répatermelők ráfordítás növelésével és a csökkenő hozamokkal hozható összefüggésbe. Az olajos magvaknál egyértelműen a kiadások növelése játszotta a főszerepet a fajlagos költségemelkedésben (4. táblázat).

4. táblázat

**A szántóföldi növények önköltségének szóródása
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: Ft/t

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Búza	22 662	29 298	39 472	29 387	36 763	50 050
Őszi árpa	22 259	29 174	41 781	25 590	32 722	45 989
Tavaszi árpa	23 308	30 066	39 780	32 195	44 985	66 366
Triticale	21 508	30 841	41 215	27 153	36 399	49 373
Zab	22 434	31 695	40 088	36 059	59 133	100 906
Kukorica	17 076	21 651	28 827	31 104	44 833	64 571
Napraforgó	47 473	59 804	82 488	52 750	66 986	90 434
Repce	44 338	57 150	83 645	49 440	68 918	126 780
Cukorrépa	4 571	5 671	7 734	5 473	7 317	10 921
Szója	52 629	69 376	96 107	49 541	79 827	122 968
Silókukorica	2 583	4 068	5 857	4 799	7 258	12 466
Lucerna	8 242	12 335	17 748	11 385	18 816	30 762

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

Az önköltség kategóriánkénti adatok ezeknél a növényeknél is összetettebb képet mutatnak. A **napraforgót** a legdrágábban termelő gazdaságok átlagosan 90 ezer forintért állították elő, míg a jobbak 53 ezerért. Ettől is nagyobb (50 és 127 ezer Ft/t) eltérés alakult ki a **repce** szélső értékei között, de a **cukorrépát** is 2,0-szeres differencia jellemezte 2007-ben.

A **szója** ágazat kedvezőtlen helyzetét tükrözik az önköltség adatok is. Az átlagosan 15 százalékos növekedés mellett a gyengébben teljesítő gazdaságokban 123 ezer forintba került egy tonna termék, míg a jók ezt 50 ezer forintért állították elő, vagyis 2,5-szörös eltérés alakult ki a két termelői kör között 2007-ben.

A vizsgált tömegtakarmányoknál jelentős mértékű fajlagos költség változások történtek 2006 és 2007 között. Az alacsony hozamok következtében a **silókukorica** átlagos önköltsége 80 százalékkal nőtt a vizsgált időszakban, míg a **lucerna** előállítására 53 százalékkal került több az előző évekhez viszonyítva.

A tömegtakarmányoknál a gabona és az ipari növényeknél is nagyobb mértékű (2,6 és 2,7-szeres) különbség figyelhető meg a szélső értékek között. Ennek oka nyilvánvalóan a változatosabb termesztés technológiában keresendő.

Az önköltséggel és azok szóródásával kapcsolatban két általános dolgot feltétlenül meg kell említeni. Az egyik, hogy a fajlagos költséget alakító két tényező a területegységre jutó termelési költség és a termésátlag közül többnyire az utóbbi az amelyik nagyobb hatással bír az önköltségre. Különösen így van ez az átlagosnál rosszabb kategóriában. Itt a centrumtól való eltérésben a triticale és a lucerna kivételével minden esetben a termésátlagok játszották a nagyobb szerepet, sőt arányuk is jelentősnek mondható. Ez azt jelenti, hogy 70 százalékot meghaladó arányban hatottak a költségekre.

A kedvező önköltségeknél is többnyire a hozam a meghatározó, itt kivételt a zab képezett. Ennél döntően a termelési költség határozta meg az önköltséget és kevésbé a hozam. Ki kell emelni a jók közül még az őszi árpát, cukorrépát és a silókukoricát, melyeknél ugyan a hozam önköltség-meghatározó szerepe nagyobb, de ennek aránya 60 százalék alatt maradt 2007-ben.

A másik fontos tényező, hogy a szélső értékek centrumtól való eltérése a rosszabb kategória felé mindig nagyobb mértékű, mint az alacsony önköltségűek felé. Részben ezzel is összefügg az a tény, hogy a szélső értékek közötti különbség (abszolút értékben) nagysága 56-112 százaléka az átlagot jellemző önköltség centrumnak. Így például a búzánál 56, a kukoricánál 75, a napraforgónál 56 százalék ez az érték. A tömegtakarmányoknál még ennél is nagyobb (103-106%) arányokat találunk.

Mindezek a hozam, pontosabban a hozambiztonság fontosságára hívják fel a figyelmet. A költséghatékonyság oldaláról talán itt vannak a legnagyobb tartalékok a termelők kezében. Annak ellenére, hogy a 2007-es esztendő időjárása tényleg rendkívüli volt egy-két tényezőre, mégis szükséges ráirányítani a figyelmet. A termesztés-technológia megújításával (esetenként a meglévő maradéktalan betartásával) bizonyos szintig mérsékelhetők a klimatikus viszonyok termelést gátló hatásai, aminek következtében csökkenthetők az önköltségek. Hangsúlyozzuk, nem egyszerű költségcsökkentésre gondolunk, hanem olyan költségszint kialakítására, amely adott környezeti feltételek mellett optimális ráfordítás-hozam elérésével kecsegtet, illetve ennek elérhetőségét növeli. Ez esetenként pótlólagos befektetések, ráfordítások megvalósítását igényli. Ilyen pl. a sokat emlegetett öntözés. Természetesen ezeket akkor szabad alkalmazni, ha a hozamokban megtérülnek és így javítható a termék-előállítás költség hatékonysága.

Megítélésünk szerint a bemutatott önköltség szóródási adatok azt tükrözik, hogy ezen a téren igen is van még mozgásterük a hazai termelőknek. A közel kétszeres önköltség különbségek egy része ugyanis a nem körültekintő gazdálkodásból adódik, egy részük a tüke hiánnyal magyarázható (drága, nem megtérülő öntözés, stb.), és csak egy része olyan negatív időjárás tényező, ami semmiképpen nem védhető ki.

2.4. A szántóföldi növények értékesítési árai és azok jövedelemtartalma

A szántóföldi növények termelési költségeivel kapcsolatban már részben utaltunk rá, hogy az ágazatok jövedelempozíciója, illetve annak változása befolyásolja a termelőket ráfordításaik mennyiségi és strukturális összetételének megválasztásában. E gazdálkodói magatartás alapvetően abból adódik, hogy az üzemek gazdasági és ágazati szintű eredménye végső soron a kiadások és a bevételek nagyságától, pontosabban ezek egymáshoz való arányától függ. A két tényezőre viszont nem egyformán tudnak hatni a termelők.

A több éves költség adatok is azt jelezik, hogy az input oldalon a mezőgazdasági vállalkozásoknak még mindig van mozgásteret. Ez természetesen nem mond ellent annak a közismert ténynek, hogy a korábbi időszakhoz viszonyítva az utóbbi években e területen szűkültek a lehetőségek, egyre inkább csökkennek a termelők tartalékai. Ugyanakkor az is igaz, hogy az output oldalhoz (értékesítési árakhoz) viszonyítva még mindig itt vannak szabadabb mozgási lehetőségeik a gazdáknak.

A KSH adatai szerint a mezőgazdasági termékek felvásárlása 2007-ben 1,5 százalékkal nőtt az előző évhez képest. Ezen belül a növénytermesztési és kertészeti termékek értékesített volumene 5,5 százalékkal mérséklődött. A felvásárlás több mint egyharmadát a növénytermesztési termékek adják, melyek közül a gabonafélék értékesítése közel 20 százalékkal csökkent, az ipari növényeké ugyanakkor 9,1 százalékkal nőtt a 2006. évi mennyiségekhez viszonyítva.

A KSH valamennyi termelőt magában foglaló adatai alapján elmondható, hogy országos szinten a mezőgazdasági termékek termelői árszínvonala összességében 22,2 százalékkal nőtt 2006-hoz viszonyítva. Ezen belül a növénytermesztési és kertészeti termékek árai éves szinten átlagosan 40,5 százalékkal emelkedtek 2007-ben. A fontosabb növényi csoportok között már jelentősebb különbségek alakultak ki. Így a gabonafélék átlagos felvásárlási árai 69,9 százalékkal haladták meg az előző évi szintet, ami részben a külpiazi kereslet élénkülésére vezethető vissza, míg az olajnövények termelői árindexe 25,9 volt. A friss zöldségféléknél 4,9, a gyümölcsöknél 42,7 százalékkal nőttek a felvásárlási árak 2007-ben, amit alapvetően a hazai termésmennyiség változása határozott meg.

Természetesen ezek az átlagos változások eltérő mértékben jelentkeztek az egyes ágazatokban és gazdaságokban. Ez látható a tesztüzemi rendszer által megfigyelt gazdaságoknál, illetve a szűkebb körű piacmeghatározó üzemeknél.

A 2004 óta tartó gabonaár csökkenés 2006-ban megállt, és főleg külpiazi kereslet hatására ismét emelkedett. Ez a folyamat ugrásszerűen folytatódott 2007-ben, melyet a világpiac robbanásszerű kereslet bővülése váltott ki. Mindezek következtében a **búza** felvásárlási ára a mértékadó gazdaságok átlagában 76 százalékkal haladta meg az előző évi szintet. Ez összességében 46 ezer Ft/t feletti átlagárat jelentett 2006-ban.

A gabonák iránti megélnkült kereslet következtében értelemszerűen emelkedett a kisebb jelentőséggel bíró kalászosok felvásárlási ára is, ami összességében 37-43 ezer forintos árbevételt eredményezett tonnánként a termelőknek.

A kalászos gabonákhoz hasonlóan a hozam csökkenések éreztették hatásukat a **kukorica** felvásárlási áránál is. A búza 76 százalékos növekedése mellett itt is jelentősen, 74 százalékkal emelkedtek az árak 2006 és 2007 között. A piacmeghatározó gazdaságok átlagában elért 44 219 Ft/t-ás értékesítési árban természetesen szerepet játszott az állattenyésztés helyzete, mint az egyik legfontosabb felhasználója a terméknek. Sajnos a folyamatos állatállomány csökkenés e téren inkább kedvezőtlenül érintette a kukorica termeléssel foglalkozó gazdaságokat.

Az ipari növények felvásárlási árai eltérően alakultak. A **cukorrépánál** a csökkenő hozamok mellett 15 százalékkal mérséklődtek az árak is 2006 és 2007 között. E mögött egyértelműen a repa-cukor iránti kereslet csökkenés, az ágazat leépülése húzódik meg.

Ezzel szemben az olajos növények közül a **napraforgót** 62, míg a **repcét** 16 százalékkal magasabb árértékű értékesítették a piacmeghatározó gazdaságok 2007-ben, mint az előző évben. Ebben egyértelműen a biodízel gyártás világméretű előretörése miatt kialakult kereslet bővülés játszott a fő szerepet.

A fehérjenövények közül vizsgált **szója** termelői ára szintén jelentős mértékben (35%) nőtt 2007-ben, és így már megközelítette a 70 ezer Ft/t-ás szintet a piacmeghatározó gazdaságok átlagában. Ennek fő oka a már többször említett kedvezőtlen időjárás miatti kisebb termés, illetve az ebből adódó keresleti piac kialakulása volt.

Önköltség kategóriánként érdemi különbség nincs az értékesítési árak között. Ez érthető is, mivel a fajlagos költségek és az árak kapcsolata sokkal lazább, mint azt például a hozamoknál láttuk. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az árak tekintetében ne lennének eltérések a gazdaságok között. Elég talán utalni a termék minőségére, az értékesítési csatornák sokszínűségére vagy az értékesítés időpontjára. Ezek alapvetően differenciálják a termelők által elérhető árakat. Igaz ugyanakkor az is, hogy a minimum és a maximum árak eltérései kisebbek, mint az önköltség szélső értékeinek szóródása. A zártabb termékpályák miatt különösen igaz ez a szántóföldi növényekre.

Mindezeket figyelembe véve azt azért hangsúlyozni kell, hogy a vizsgált szántóföldi kultúrák közül a búza és a kukorica ágazatoknál az önköltség centrumhoz tartozó gazdaságok érték el a legmagasabb felvásárlási árakat 2007-ben. Napraforgónál ez az átlagtól rosszabb, repcénél pedig a jobb csoportba tartozó gazdaságoknál található (5. táblázat).

A mezőgazdasági ágazatok, illetve tevékenységek (így a szántóföldi növények) eredményeit végső soron a termeléshez felhasznált ráfordítások volumene és azok értéke, valamint az előállított termékekért és szolgáltatásokért kapott bevételek nagysága, pontosabban ezek egymáshoz való viszonya határozza meg. Ez azt jelenti, hogy a mezőgazdasági termékek jövedelme végeredményben az input és az output árak színvonalától függ, amit módosíthat (növelhet) a támogatások és az egyéb bevételek nagysága, valamint a termelés hatékonyságának javítása.

Ebből következik, hogy az árak mozgása, azok nominális értéke fontos ugyan, de végső soron a termelők szempontjából az árak tisztajövedelem-tartalma az igazán fontos kérdés. Ez pedig a mezőgazdasági termékek értékesítési árának és az önköltségnek a különbségével egyenlő, és azt mutatja meg, hogy a piaci viszonyok az árakon keresztül biztosítanak-e jövedelmet a termelők számára, vagy sem.

**A szántóföldi növények értékesítési ára önköltség kategóriánként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: Ft/t

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Búza	26 170	26 392	25 726	47 107	46 554	43 798
Őszi árpa	23 228	24 366	24 330	38 063	34 035	36 643
Tavaszi árpa	25 883	27 524	26 094	43 180	43 176	44 578
Triticale	22 964	22 562	22 319	38 528	35 194	38 028
Zab	21 815	26 568	22 282	42 442	46 833	42 880
Kukorica	24 196	26 105	26 399	46 473	47 581	39 567
Napraforgó	53 372	54 508	54 509	86 947	86 992	88 795
Repce	55 509	55 529	54 304	64 784	63 908	62 999
Cukorrépa	8 960	9 189	9 464	7 984	6 705	9 817
Szója	52 167	51 292	49 065	62 948	72 261	68 797
Silókukorica	7 411	6 158	5 076	6 375	9 621	7 160
Lucerna	12 133	13 290	13 650	13 347	17 383	21 056

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

E tekintetben igen összetett kép jellemezte a 2007-es esztendőt. A vizsgált növények többségénél a termelői-felvásárlási árak elmaradtak a termékek előállítására fordított kiadásoktól (6. táblázat), ugyanakkor pozitívan értékelhető, hogy a korábbi évekhez képest nőtt azon ágazatok száma, ahol az árak fedezetet nyújtottak a költségekre a piacmeghatározó gazdaságok átlagában.

**A szántóföldi növények jövedelemtartalma önköltség kategóriáinként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: Ft/t

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Búza	3 507	-2 906	-13 746	17 720	9 791	-6 252
Őszi árpa	969	-4 809	-17 451	12 472	1 313	-9 346
Tavaszi árpa	2 575	-2 542	-13 686	10 985	-1 809	-21 787
Triticale	1 456	-8 279	-18 896	11 375	-1 205	-11 346
Zab	-620	-5 126	-17 806	6 383	-12 299	-58 026
Kukorica	7 120	4 454	-2 428	15 369	2 747	-25 004
Napraforgó	5 899	-5 296	-27 980	34 197	20 006	-1 639
Repece	11 171	-1 620	-29 340	15 344	-5 010	-63 782
Cukorrépa	4 389	3 518	1 730	2 511	-611	-1 104
Szója	-462	-18 084	-47 042	13 407	-7 566	-54 171

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

Önköltség kategóriáinként vizsgálva az árak jövedelem tartalmát elmondható, hogy a centrumban a búza, az őszi árpa, a kukorica és a napraforgó termelők által elért árak nyújtottak fedezetet a költségekre. Ezek közül is kiemelkedik a búza és a napraforgó, melyeknél 27 és 30 százalékos volt a felvásárlási árak költségarányos jövedelemtartalma. A többi ágazatban a támogatásoknak már nem csak jövedelem hanem költség pótló szerepe is volt. Ez a tendencia azért tekinthető kedvezőtlennek, mert a nem egy esetben jelentősen emelkedő árak nem nyújtottak fedezetet az átlagos költségszintre (1. ábra).

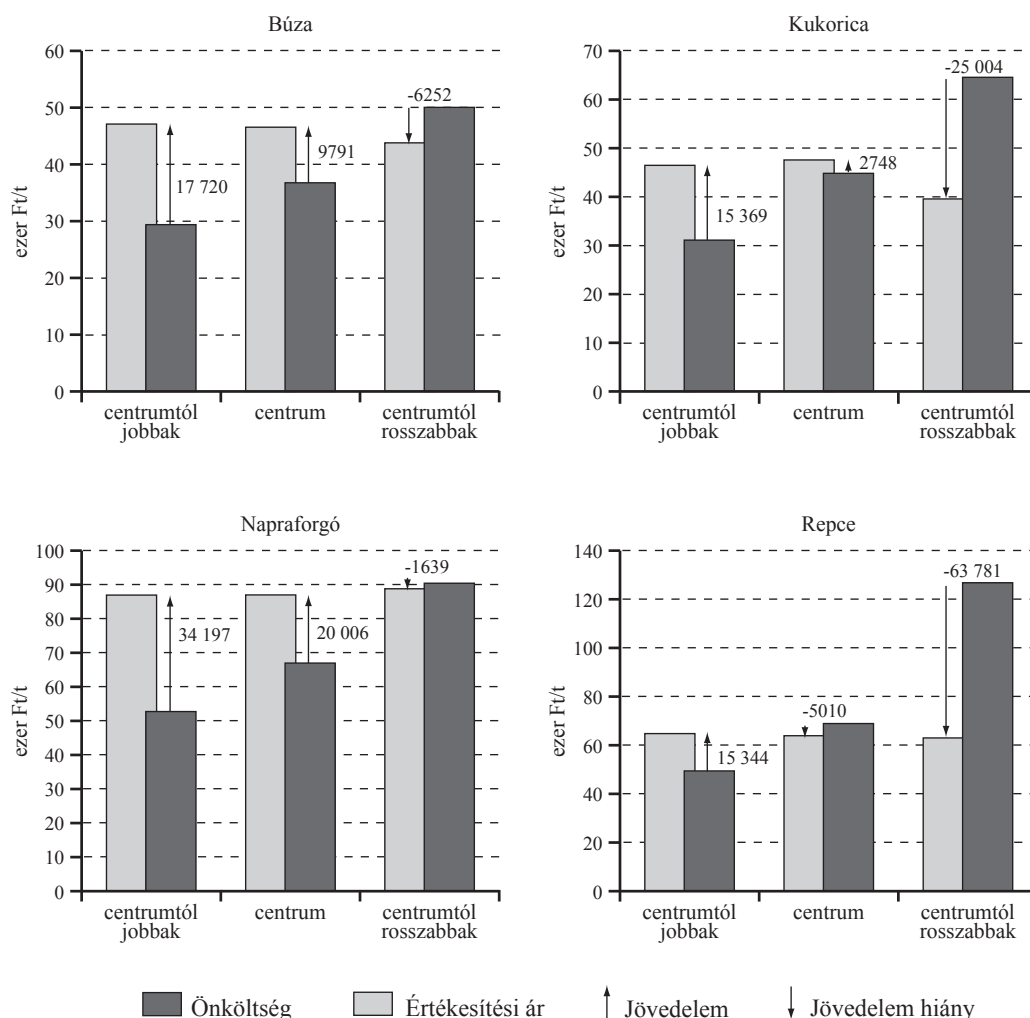
Értelemszerűen az önköltség centrumtól rosszabb csoportban igen komoly veszteségek érték a termelőket az árakon keresztül. Itt különösen magas (50 ezer Ft/t feletti) a zab, a repce és a szója jövedelem hiánya, de 20 ezer forintot meghaladó veszteség jellemzi a tavaszi árpát és a kukoricát is. Az átlagos költségszint alatt termelő gazdaságokban tehát a támogatások részben a veszteségek mérséklését, illetve a költségek pótlását szolgálták 2007-ben.

Az árak jövedelem tartalmát tekintve egyedül a legjobb gazdaságok csoportjában beszélhetünk kedvező helyzetről. Az ide tartozó **búzatermelők** az árakon keresztül 18 ezer forint hasznot értek el tonnánként 2007-ben, ami 60 százalékos költségarányos jövedelmet jelent. Ettől is magasabb, 65 százalékos jövedelmezőség jellemzi a napraforgót, de 30-50 százalékos arányt értek el – a zab kivételével – a többi gabonával foglalkozó termelők is. Hasonlóan magas, 27-46 százalékos költségarányos jövedelem tartalma volt 2007-ben a repce, a cukorrépa és a szója felvásárlási árának.

Összességében tehát megállapítható, hogy a szántóföldi növények értékesítési árrobbanása elsősorban az átlagosnál kisebb önköltségekre nyújtott fedezetet 2007-ben, ott viszont ez igen kedvező volt a gazdaságok számára. Az átlagos szintet elérőknél és az az alatti termelőknél, többnyire ezek a magas árak nem tudták kompenzálni a kedvezőtlen időjárás miatti hozamkieséseket és az abból fakadó költségnövekedéseket.

1. ábra

**A fontosabb szántóföldi növények értékesítési átlagárának jövedelemtartalma
önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga)
2007**

2.5. A szántóföldi növények ágazati eredménye

Az ágazatok jövedelemhelyzete – közismerten – a kiadások és a bevételek nagyságától, ezek egymáshoz való viszonyától függ. Ez utóbbiak mértékét pedig döntően az értékesítési árak, pontosabban az értékesítésből származó bevételek határozzák meg. Emellett azonban fontosak az ágazatokhoz kapcsolható támogatások szerepe is. E téren gyökeres változást jelentett a 2004-es esztendő. Uniós taggá válásunkkal alapjaiban megváltozott az agrártámogatás rendszere, aminek következtében a GOFR növények esetében átlagosan a négyszeresére nőtt az egy hektárra jutó támogatás.

A támogatások részletes ismertetésével – már csak terjedelmi korlátok miatt – nem foglalkozunk. Itt csak annyit kívánunk megemlíteni, hogy a területalapú támogatások elvileg lehetséges összege – EU forrásból és nemzeti kiegészítésből – a GOFR növényeknél 37 124 Ft/ha volt 2007-ben.

Ez az összeg a lehetséges maximumot jelenti, a mellékletekben nem minden ágazatnál található meg ez a támogatási mérték. Ennek az az oka, hogy a gazdaságok egy része nem élt valamennyi jogcímen kapható területalapú támogatás igénylésével, valamint a közvetlen ágazati támogatás soron ezen felül még egyéb az ágazathoz kapcsolódó támogatást is elszámolnak a gazdaságok.

A növénytermelési ágazatok eredményének megítéléséhez – az elmondottakon túl – még egy fontos szempontra kívánjuk a figyelmet ráirányítani. Ez pedig a föld szerepének a kérdése. Közismert ugyanis, hogy a termőföld az agrártermelés legfontosabb, semmi mással nem pótolható, de évről-évre termőerejében megújítható termelési eszköze. Hazánk természeti erőforrásokban szegény, ezért a termőföld jelentőségét az erőforrások között kiemelten kell hangsúlyozni, és a termőföldet ennek megfelelően kell kezelni. Azt, hogy a gazdálkodók a földdel összefüggő potenciális lehetőségeket ki is használják, vagyis a rendelkezésükre álló földterületet (akár saját, akár bérelt) meg is műveljék, alapvetően az érdekeltségi viszonyok döntenek el. A területegységre vetített ágazati eredmények tehát az általános jövedelmi helyzeten túl egyben a termőföld kihasználását, illetve hasznosulását is tükrözik.

Az elmondottak és a közölt adatok alapján összességében elmondható, hogy a szántóföldi növénytermesztésben valamennyi vizsgált ágazatban eredményes évet zártak a gazdaságok 2007-ben. Emellett azt is meg kell említeni, hogy a növények nagyobb hányadában nőtt az elért ágazati eredmény az előző évhez viszonyítva, sőt a búza, az árpa, a triticales, a napraforgó és a szója esetében ezek az eredmények két-háromszorosukra emelkedtek. Ebben egyértelműen az árak játszották a főszerepet (7. táblázat).

Az önköltség szerint csoportosított adatok összetett képet takarnak a 2007. évi ágazati eredményekről. Ebben az évben is igazolódtott az az alapvető összefüggés, miszerint a legjobb eredményeket az alacsony önköltségű kategóriába tartozó gazdaságokba tartozó gazdaságokban érték el.

Így például a **búza** ágazat eredménye 127 ezer Ft/ha volt a vizsgált évben, ami duplája az előző évnek. Hasonló arányok figyelhetők az őszi árpánál is, de a többi kalászos gabonánál is a jók esetében másfélszeres javulás történt. Ez alól egyedül a zab kivétel, ahol 20 százalék alatt maradt az eredmény növekedés, de a hektáronként 73 ezer forintos jövedelem így is jónak tekinthető.

**A szántóföldi növények ágazati eredménye önköltség kategóriánként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: Ft/ha

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbakk	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbakk	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Búza	62 561	30 012	2 763	127 144	85 237	28 295
Őszi árpa	48 506	28 807	740	104 278	52 803	15 667
Tavaszi árpa	54 383	35 948	82	86 124	41 461	8 291
Triticale	59 194	15 328	5 187	89 659	59 039	17 896
Zab	61 841	25 990	7 382	72 743	4 836	-1 868
Kukorica	109 897	79 439	32 352	125 690	53 212	-25 918
Napraforgó	60 658	32 386	-4 553	140 822	91 555	42 734
Repce	72 609	37 189	-261	91 995	38 165	-26 858
Cukorrépa	393 347	211 239	126 073	263 192	28 697	48 015
Szója	44 327	3 847	-27 215	102 214	36 427	-22 210

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

Figyelmet érdemel, hogy a kalászosok eredménye az átlag körüli szinten termelőknél is kedvezően alakult 2007-ben. Ebben a csoportban szintén kiemelkedik a búza, melynél közel megháromszorozódtak a jövedelmek 2006 és 2007 között. A zab itt már gyengén teljesített, és pozitívnak csupán azt tekinthetjük, hogy nem lett veszteséges az ágazat. Ezt azért is hangsúlyozzuk, mert az átlagtól rosszabb üzemeknél már veszteséges volt ez az ágazat. A többi kalászosról ugyanakkor elmondható, hogy a felvásárlási árból adódó veszteségeket kompenzálni tudták a támogatások, és így ezek az ágazatok a magas önköltségek ellenére nyereséget hoztak a velük foglalkozó termelőknek. Ezek a változások is már részben azt támasztják alá, hogy a magasabb termelési színvonalon termelőket a negatív hatások nagyobb mértékben sújtják, mint az alacsonyabb szinten gazdálkodókat.

Szélsőségesen alakult a **kukorica** termelők helyzete 2007-ben. Az átlagosnál jobb költség-színvonalon termelő gazdaságokban az ágazati eredmény elérte a 126 ezer forintos szintet, ami 14 százalékkal haladta meg az előző évi értéket. Ezzel szemben a centrumban már 33 százalékkal mérséklődtek a jövedelmek, de a hektáronként elért 53 ezer forintos eredmény még elfogadhatónak ítéltető. Az átlagtól gyengébbeknél viszont már komoly veszteségek érték az ágazatot. Itt a támogatások csak a károk mérsékléséhez tudtak hozzájárulni. Ezek az adatok jól példázzák, hogy a hozamok, valamint a költségek csökkenése vagy növekedése önmagában még nem tekinthető negatív, illetve pozitív folyamatnak. A termelés jövedelmezősége ugyanis a bevételek és a kiadások egymáshoz való viszonyától függ. E tekintetben az átlagos és annál jobb színvonalon gazdálkodóknál a rendkívül kedvezőtlen időjárás ellenére elfogadható volt a kukorica jövedelempozíciója 2007-ben.

Az olajos növények eredménye szintén javult 2006 és 2007 között. Az önköltség centrumban elhelyezkedő gazdaságok átlagában a **napraforgó** valamivel több mint 92 ezer, míg a **repce** több mint 38 ezer forint nyereséget biztosított a termelőknek. Ennek gyakorlatilag másfélszerese jellemezte a költséghatékony üzemek átlagát. Ugyanakkor az átlagos költségszint alatt

termelő gazdaságoknál eltérés van a két ágazat között. A napraforgó kiadásai megtérültek a bevételekből, míg repcéé nem. Így az előbbi ágazatban ebben a csoportban is nyereséges volt, míg a repce nem 2007-ben.

Ez azért érdemel külön figyelmet, mert az utóbbi két évben mindkét ágazat veszteséges volt az átlagos szinttől rosszabb gazdaságokban. Ez azt jelenti, hogy a szántóföldi növények közül az olajos magvúak termelésére különös gondot kell fordítani, mert az optimális ráfordítás-hozam viszonytól való eltérés igen könnyen veszteséget okozhat a velük foglalkozó gazdaságoknak.

Cukorrépa termelésünk jelentős visszaszorulása az ágazati eredményekben is visszatükröződik. Valamennyi csoportban jelentősen mérséklődtek a jövedelmek 2007-ben, és pozitívként csak az említhető meg, hogy összességében nyereséges volt az ágazat, de támogatás nélkül veszteséges volt az átlagos szinten és attól rosszabb termelők kategóriája. Hasonló folyamatok jellemezték a 2007-es **szójatermelés**ünket, sőt itt a rosszabb üzemekben veszteséges volt a termelés.

2.6. A szántóföldi növények jövedelmezősége

A mezőgazdasági termékek jövedelemtartalma, az ágazatok eredményei pontosan jelezték, hogy egy adott időszakban miként alakul a jövedelemhelyzet, és ebből adódóan hogyan változtak a termelők érdekeltségi viszonyai.

Emellett az is lényeges kérdés, hogy a termelők rendelkezésére álló erőforrások hogyan hasznosulnak a különböző termékek előállításával. A költségarányos ágazati eredmények tehát választ adhatnak arra a kérdésre, hogy az ágazatok egymással összevethető jövedelempozíciója miként alakul egy adott időszakban (8. táblázat).

8. táblázat

A szántóföldi növények 100 Ft termelési költségre jutó ágazati eredménye önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga)

M.e: Ft

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Búza	57,24	23,69	2,26	95,16	60,05	19,21
Őszi árpa	46,74	26,20	0,71	93,23	41,14	11,80
Tavaszi árpa	56,16	31,41	0,07	71,09	32,09	6,73
Triticale	65,46	15,14	5,18	77,50	54,49	14,31
Zab	60,43	25,52	9,02	70,35	3,12	-1,63
Kukorica	69,24	46,37	19,37	76,86	30,14	-13,69
Napraforgó	48,35	24,83	-3,13	93,68	59,15	26,32
Repce	61,47	28,40	-0,19	60,42	26,66	-17,51
Cukorrépa	133,53	84,00	36,91	82,69	7,78	14,96
Szója	33,35	2,85	-16,57	60,70	23,41	-14,11

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

A közölt adatokból megállapítható, hogy az ágazatok többségénél kedvezően alakult az átlagos jövedelmezőségi szint 2007-ben.

Az önköltség centrumba tartozó gazdaságokban a kalászos gabonák 100 Ft termelési költségre jutó ágazati eredménye – a zabot kivéve – 32 és 60 forint között mozgott. Ezen belül a **búza** jövedelem rátája 60 százalékos volt. Az átlagos költségszintnél jobb üzemekben ez az érték meghaladta az 95 százalékot, míg a többi kalászosé 70 és 90 forint között szóródott. Itt a zabtermelés is jól alakult.

Elfogadhatónak ítélni a **kukorica** jövedelmezősége, amely átlagosan 30 forint volt, sőt az ún. jobbknál megközelítette a 80 forintot. Kedvezőtlen mindössze az átlag alattiak helyzete, ahol 14 forint veszteség érte a termelőket 100 forint költségre vetítve.

A kalászosokhoz hasonló nagyságú az **olajos növények** költségarányos jövedelme 2007-ben, de mint az ágazati eredménynél láttuk, az átlagtól elmaradó gazdaságokban már a repce veszteséges volt.

A **cukorrépánál** a jövedelmezőségi mutató is az ágazat kedvezőtlen helyzetét tükrözi. A jó üzemek 83 forintos jövedelem rátája jónak ítélni, a többieké kifejezetten rossz a termelői érdekeltség szempontjából. Hasonló a **szója** helyzete, sőt mint említettük, itt a rosszabb csoportba tartozó gazdaságoknál veszteséges volt a termék-előállítás.

3. A kertészeti ágazatok költség- és jövedelemhelyzete

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően a kertészeti ágazatok – ide sorolva a burgonyát is – érdekeltségi viszonyait önálló fejezetben mutatjuk be. Szerepüket jól érzékelteti, hogy a burgonya, a zöldség- és gyümölcsfélék, valamint a szőlő együttesen a mezőgazdaságilag hasznosított terület mintegy 7 százalékán helyezkedik el, produktumaik azonban a növénytermelési-ágazat folyó áron mért kibocsátásának összességében közel egy hatodát adják.

A KSH információi szerint a termő területek nagyságában, szinte minden ide sorolandó kultúránál történt változás előző évhez képest. Így a zöldségfélék területe 2007-ben 1,1 százalékkal csökkent, sőt a termésmennyiségek ezt meghaladó mértékben estek vissza. Az ágazatcsoport összetételén belül ennél meghatározóbb változások tapasztalhatók. Tovább folytatódott a paradicsom területének visszaszorulása, 2007-ben 11 százalékkal kisebb területen termelték e növényt, ami nagymértékben a feldolgozó háttér igényeinek megváltozásával hozható összefüggésbe. (Az 1996-2000 évek átlaga még közel 12 ezer, 2006-ban 2792, 2007-ben 2484 hektár volt.) Ezzel szemben továbbra is meghatározó a zöldborsó és a zöldpaprika 10, valamint a csemegekukorica 20 százalék körüli térhódítása. A burgonyánál a 2006. évi mélypont után mintegy 13 százalékkal nőtt ugyan a vetésterület, de ennek ellenére a kedvezőtlenebb termésátlagok következtében 5 százalékkal kevesebb termést tudtak betakarítani a termelők. A burgonyával kapcsolatban ki kell emelni, hogy ez a 2007. évi 25 ezer hektár vetésterület több mint 50 százalékkal elmaradt a kilencvenes évek második felét jellemző mérettől.

A termő gyümölcsösök területe közel 5,5 százalékkal bővült 2007-ben, de a betakarított mennyiségek alig haladták meg az előző évi négytizedét. Meg kell említeni, hogy a gyümölcsöskön belül is számottevő változások tapasztalhatók. Így például az alma területe 2007-ben már nem érte el a 35 ezer hektárt, de csökkent az őszi- és a kajsziarack területe is, miközben a körtée nőtt. Mindössze a szőlő ültetvényeknél nem történt változás, a 2007. évi 520 ezer tonnás szőlőtermés gyakorlatilag megegyezett az előző évi mennyiséggel. Fontos megemlíteni, hogy a területváltozásokban nyilvánvalóan kiemelt szerepet játszanak a korábbi évekből ismert jövedelmezőségi, értékesítési gondok, de értelemszerűen a GOFR növények kedvezőbb támogatása is meghúzódik a folyamatok mögött. Meg kell említeni még, hogy a leírtakon túl a kertészet egészének produktumát bővíti még ezentúl a „kert művelési ág” 96 ezer hektárja, amelynek felhasználása rendkívül összetett.

A tesztüzemi adatgyűjtési rendszerben az üzemkiválasztás módszeréből következően csak arra vállalkozhatunk, hogy zöldség-gyümölcstermelő gazdaság kerüljön a mintába, ezen ágazatok azonban nem minden esetben fedik le a szántóföldi növényeknél tapasztalt mértékben a hazai termelési szerkezetet. Ennek ellenére évről-évre nő a megfigyelt kertészeti ágazatok reprezentációs foka, valamint bővül a kiadványban közreadható ágazatok száma.

3.1. A kertészeti ágazatok termelési költségei

A kertészeti ágazatok termelési költségeivel összefüggésben fontos hangsúlyozni, hogy azok évek közötti mozgása, illetve eltérése általában sokkal markánsabb, mint a szántóföldi kultúrák esetében. Ezeknél a növénycsoportoknál a szélsőséges környezeti feltételek hatványozottabban befolyásolják az átlagos ráfordítás igényeket. Emellett a természetstechnológiák, a különböző fajták igényei is sokkal változatosabbak, amelyek jelentős differenciát eredményeznek egy-egy ágazat költségein belül. A következőkben bemutatott önköltség kategóriák szerint csoportosított adatok is jól tükrözik ezeket a tényezőket.

A 2007. évi érdekeltségi viszonyok bemutatása előtt – a szántóföldi növényekhez hasonlóan – röviden összefoglaljuk, hogy a tesztüzemi minta alapján a kertészeti ágazatok területi szóródása miként alakult a különböző önköltség kategóriák szerint (9. táblázat).

9. táblázat

**A kertészeti ágazatok területének megoszlása önköltség kategóriáinként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: %

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Burgonya	36	24	40	30	29	41
Zöldborsó	50	11	40	22	45	33
Paradicsom	8	65	27	19	52	29
Zöldpaprika	31	26	43	23	16	60
Fűszerpaprika	4	86	9	53	24	23
Fejes káposzta	50	7	43	26	22	53
Csemegekukorica	18	65	17	40	43	18
Alma	42	16	41	28	5	67
Meggy	48	16	36	32	24	44
Kajszi	28	34	38	32	6	62
Őszibarack	23	18	59	24	19	57
Borszőlő	39	14	48	52	10	38

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

A **zöldpaprikánál** és a **fejes káposztánál** az önköltség centrumhoz tartoztak a legkisebb területi arányok 2007-ben. Mindkét ágazatnál tehát a kevésbé költséghatékony üzemek termeltek a terület több mint 50 százalékán, de közel hasonló tendencia jellemezte a **burgonyát** is a vizsgált évben.

Ezzel szemben a **zöldborsónál**, a **paradicsomnál** és a **csemegekukoricánál** a területek döntő hányada az átlagos önköltségű csoportba tartozott. Ez a terület megoszlás egységesebb természetstechnológiára utal, de ebben természetesen szerepet játszik a nagy szántóföldi kultúrákhoz viszonyított relatív kevesebb gazdaságszám is.

A zöldségek közül még a **fűszerpaprika** érdemel kiemelést, mert a területek több mint fele a legkedvezőbb kategóriába tartozott 2007-ben.

A gyümölcsöknél a **meggy** kivételével 20 százalék alatt marad az önköltség centrumhoz tartozó gazdaságok területi aránya. Figyelmet érdemel, hogy valamennyi gyümölcsnél a rosszak részesedése a meghatározó a termő területből.

A **szőlőt** az átlagosnál jobb kategóriában való dominancia jellemezte. Az átlag körül mindössze 10, míg a kedvezőtlen önköltségű csoportban az ültetvények 38 százaléka helyezkedett el.

A zöldségfélékről elmondható, hogy a piacmeghatározó gazdaságok átlagában a csemegekukorica kivételével valamennyi ágazatban nőtt a termelési költség 2006 és 2007 között. A mellékletek adatai azt is jól tükrözik, hogy a termékek két jól elhatárolható körbe csoportosíthatók. Az egyikbe azok tartoznak, melyeknél az egy hektárra jutó kiadások a termeléshez felhasznált anyagok és eszközök árváltozásainak nagyságához képest nagyobb mértékben nőttek (18-22 % között). Ezek a **burgonya**, és a **zöldpaprika**, melyeknél a termelők egyértelműen növelték a ráfordításokat, ami abban is megmutatkozott, hogy az állandó költségek mellett jelentősen nőttek az anyagfelhasználásra fordított kiadások, melyek szorosabb kapcsolatban vannak a hozamokkal. A **fűszerpaprikánál** a ráfordítások árváltozásával közel azonos mértékű volt a költség változás.

A másik csoportba azok a zöldségfélék tartoznak, amelyeknél az előző évhez viszonyítva szerényebb mértékben emelkedett a termelési költség 2007-ben. Ez azt jelenti, hogy ezekben az ágazatokban a termelők visszafogták ráfordításaikat, ami a bizonytalan értékesítéssel, illetve jövedelempozícióval hozható összefüggésbe.

Természetesen az önköltség szerint csoportosított adatokban a zöldségféléknél is jelentős szóródások figyelhetők meg, sőt ezt még csak fokozza, hogy e növények a nagy szántóföldi kultúráknál lényegesen nagyobb ráfordítás igényük miatt azoknál csak ötször-tízszer magasabb költségszint mellett állíthatók elő. Ez alól mindössze a **csemegekukorica** jelent kivételt, ahol a költségszint 300 ezer forint alatt maradt a vizsgált évben (10. táblázat).

10. táblázat

**A kertészeti ágazatok termelési költsége önköltség kategóriáinként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: Ft/ha

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobb	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabb	Önköltség centrumtól jobb	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabb
Burgonya	468 483	552 704	583 459	619 016	642 315	686 382
Zöldborsó	287 989	304 536	231 865	266 816	336 694	264 124
Paradicsom	795 744	688 161	643 903	591 658	787 143	717 797
Zöldpaprika	906 466	691 695	1 149 498	844 342	1 731 332	1 047 774
Fűszerpaprika	399 765	440 456	852 379	478 220	375 766	898 083
Fejes káposzta	629 826	768 431	922 745	641 296	1 314 946	713 569
Csemegekukorica	287 751	352 598	322 101	245 665	296 134	292 774
Alma	552 489	531 497	568 425	664 509	1 065 451	504 729
Meggy	394 872	394 711	521 362	505 982	521 454	584 115
Kajszi	419 816	731 679	350 909	681 544	549 691	424 102
Őszibarack	612 222	720 670	531 205	721 085	631 336	548 461
Borszóló	405 424	485 363	573 175	512 323	484 408	652 393

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

A közölt adatokból megállapítható, hogy a **burgonyánál** az önköltség centrumhoz tartozó gazdaságokban 642 ezer forint volt az egy hektárra jutó kiadás 2007-ben. Ennél a költség-hatékony csoportban a termelők 23 ezer forinttal kevesebb kiadással, míg a rosszabb csoportban 46 ezer forinttal drágábban állították elő a burgonyát. Ez utóbbiban a költségek megközelítették a 690 ezer Ft/ha-os szintet.

A **zöldborsót** sajátos helyzet jellemezte 2007-ben. A legmagasabb (336 ezer Ft/ha) termelési költség az átlag körül termelőket jellemezte, míg a centrumtól jobb és rosszabb üzemek átlagában szinte azonos 266-264 ezer forintos szint alakult ki.

A **paradicsomnál**, a **zöldpaprikánál**, a **fejes káposztánál** és a **csemegekukoricánál** a zöldborsóhoz hasonló tendencia érvényesült, ezeknél is a centrumban voltak a legmagasabbak a költségek, de a felsoroltaknál a jobb és a rosszabbak között lényegesen nagyobb különbségek alakultak ki a termelési költség tekintetében.

Ezekkel ellentétben a **fűszerpaprika** termelésnél a centrumban alakultak legalacsonyabban (376 ezer Ft/ha) a költségek, míg a jók az átlagtól 100 ezerrel, a rosszak pedig több mint 500 ezerrel meghaladják azt.

Az tehát mindenképpen figyelmet érdemel, hogy a zöldségféléknél jók felől a rosszak felé haladva nem csökkennek, hanem számottevően hullámoztak a területegységre jutó kiadások. Ezek egyrészt egységesebb termesztéstechnológiára, másrészt a ráfordítás-hozam optimumát figyelembe vevő gazdálkodásra utalnak.

Az **ültetvényeket** szemben a zöldségekkel többnyire a termelési költségek szerény növekedése jellemezte a piacmeghatározó gazdaságok átlagában. Az, hogy 2007-ben csak 2-4 százalékkal nőttek a hektárra vetített költségek egyértelműen abból adódik, hogy a rendkívüli károkat kiváltó időjárás következtében csökkentek a betakarítás kiadásai, de a hozam kiesés miatt a termelők az előző évihez képest mérsékeltek is ráfordításaikat 2007-ben. Mindössze a meggy ágazatban fordult elő, hogy a területegységre jutó költség 23 százalékkal meghaladta az előző évi szintet.

Az önköltség szerint csoportosított adatokat tekintve ezeknél az ágazatoknál is összetett kép jellemzi a 2007. évet. A legdrasztikusabb különbségek az **almatermelésben** jelentkeztek, ahol is az önköltség centrumhoz tartozó üzemekben a legmagasabb (1065 ezer Ft/ha) a termelési költség, de a jók és a rosszak is ennek a magas értéknek szinte a felét érték el. Az ágazatnál a külső körülmények, ezen belül is főleg az időjárás differenciálta a termelőket, illetve az általuk elért eredményeket 2007-ben.

A meggynél a kedvezőbb önköltség szinttől a kedvezőtlenebbig haladva lépcsőzetesen nőttek a költségek. Ennek ellentétje a **kajszi-** és az **őszibarack**, mert ezeknél a legalacsonyabb költség-szint az önköltség centrumtól rosszabb kategóriában alakult ki és a jobbáig lépcsőzetesen egyre több költség rakódott a termék előállításra. Ez a területileg eltérő időjárási viszonyokkal hozható összefüggésbe, ami jelentősen befolyásolta a gazdaságokat az optimális ráfordítás-hozam viszony megvalósításában.

Borszőlőtermelésünket, illetve borászatunkat komoly gondok jellemezték a 2000-es években. Az értékesítési nehézségek, az igen kemény piaci verseny, stb., a termelőket óvatosságra inti a termelés során. Igaz ez annak ellenére, hogy a 2006 után a 2007-es esztendő is kedvezőnek ítéltető. Ezt tükrözik a költség adatok, melyek mindhárom önköltség kategóriában egy szelíd visszafogottságot tükröznek a ráfordításokat illetően. A centrumhoz tartozó gazdaságokban az előző évvel szinte azonosan 484 ezer forintot költöttek egy hektárra 2007-ben. Ezzel szemben mind a költség-hatékony csoport, mind, az ún. rosszak termelési költsége meghaladta a 2006-os szintet.

Az előzőeket figyelembe véve összességében elmondható, hogy a kertészeti ágazatok termelési költsége nagyobb ingadozásokat mutat az egyes évek és az egyes gazdaságok között, mint azt a szántóföldi kultúráknál láttuk. Ez adódik a változatosabb technológiákból, valamint abból, hogy ezek az ágazatok érzékenyebben reagálnak az időjárási tényezőkre, befolyásolva ezzel az optimális ráfordítás-hozam viszonyok megtalálását. Ebből következik, hogy ezeknél az ágazatoknál még inkább kiemelt fontossággal bírnak a termésátlagok, mert végső soron ezek döntenek el, hogy a ráfordítások milyen hatékonysággal hasznosulnak.

3.2. A kertészeti termékek hozamai

A kertészeti ágazatokra általánosságában igaz, hogy az évek közötti hozam ingadozások jelentősebbek, mint a szántóföldi növényeknél. Ennek okaként már említettük a környezeti feltételekkel, tényezőkkel szembeni fokozott érzékenységet, valamint a szélesebb spektrumú termesztéstechnológiai változatokat. E mellett még kiemelten fontos a fajta szerepe, mivel e téren is jelentősek a differenciák. Mindemellett ezeket az ágazatokat jellemzi az egyik legdinamikusabb fajtaváltás.

A hozamokkal kapcsolatban meg kell azonban jegyezni, hogy a külföldi versenytársak eredményeivel való összehasonlításban ezek az értékek továbbra is lehangolóak. Ezt azért tartjuk fontosnak hangsúlyozni, mert hiába van némi előnyünk a költségfelhasználás oldalán a többi EU-tagország termelőivel szemben, ha az alacsony hozamok miatt nem tudjuk azokat kihasználni.

A leírtakat is figyelembe véve összességében elmondható, hogy a zöldségtermelő ágazatok 2007. évi hozamai az előző évhez viszonyítva kivétel nélkül kedvezőtlenül változtak a piacmeghatározó gazdaságok átlagában. A termékek többségénél ugyanis az ismert időjárási feltételek még az előző évi átlaghozamok megismétlését sem tették lehetővé. Mindössze a visszaesés mértékében voltak különbségek. Míg a **paradicsom** és a **zöldpaprika** átlagtermései szerényen csökkentek 2006-hoz képest, addig a **fűszerpaprika** 37, a **fejes káposzta** 26, a **csemegekukorica** átlaghozama, pedig 15 százalékkal esett vissza.

Az önköltség szerint csoportosított adatok összességében még ennél is markánsabb különbségeket tükröznek az egyes zöldségféléknél. Említést érdemel hogy, a termékek többségénél a fajlagos termésmennyiség romlás általában az ún. centrumtól jobb kategóriájában volt tetten érhető, valamint hogy általában csak a jók és a centrumhoz tartozó gazdaságok átlagtermései tekinthetők elfogadhatónak.

Legjelentősebb hozam szóródás a **zöldpaprikát** és a **fejes káposztát** jellemezte, ugyanis a jók és a rosszak között közel háromszoros a differencia. Ez utóbbi zöldségnél 2007-ben sajátos volt az is, hogy a legkedvezőbb eredmény a centrumban alakult ki. A **zöldborsónál** – lényegesen kisebb eltérések mellett – szintén az átlag körüli csoportban alakult ki a legmagasabb hozam.

A fejes káposztával és a zöldborsóval ellentétben a **fűszerpaprika** termésátlaga a centrumhoz tartozó gazdaságokban alakult a legalacsonyabban.

A **zöldpaprikára** és a **csemegekukoricára** 2007-ben az volt jellemző, hogy a jók és a centrumhoz tartozó gazdaságok hozamai viszonylag közel estek egymáshoz, és még elfogadható nagyságúak voltak, míg a rosszaknál jelentős volt a terméskiesés.

A zöldségfélékhez hasonlóan az ültetvényeknél is jelentős hozamkülönbség alakult ki 2006 és 2007 között az ágazatok többségénél. A gyümölcsfélék fajlagos termésmennyisége kivétel nélkül drasztikusan csökkent a piacmeghatározó gazdaságok átlagában. Csak a változás mértékében adódtak különbségek. A **kajszinál** 11, a **meggyénél** 19, az **őszibaracknál** 26, míg az **almánál** 54 százalékkal estek vissza a hozamok az előző évhez viszonyítva. 2007-ben csupán a **szőlőnél** nőttek – de szinte elhanyagolható mértékben – a fajlagos terméseredmények. A közölt adatok alapján látható, hogy a 2007. év egyik nagy vesztese az alma ágazat volt (11. táblázat).

11. táblázat

**A kertészeti termékek átlagos hozama önköltség kategóriánként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: t/ha

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Burgonya	34,15	27,95	17,70	33,51	23,80	17,13
Zöldborsó	6,14	5,62	2,94	5,11	5,35	2,99
Paradicsom	92,82	43,55	30,35	54,64	47,51	28,18
Zöldpaprika	22,45	12,14	16,66	27,78	26,47	10,26
Fűszerpaprika	12,72	7,43	12,47	6,10	3,52	4,32
Fejes káposzta	46,83	41,38	32,76	42,47	50,78	15,05
Csemegekukorica	17,10	16,17	11,69	14,66	13,62	9,31
Alma	29,07	20,87	13,94	21,37	18,86	4,61
Meggy	7,75	7,63	4,83	7,58	5,22	3,81
Kajszi	10,72	13,01	3,13	18,08	8,00	2,39
Őszibarack	13,86	10,21	5,09	13,39	5,76	2,75
Borszőlő	10,11	7,48	5,95	10,10	6,78	5,55

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

A gyümölcsökönél önköltség kategóriánként szintén jelentősek a különbségek, de abban egyégesek, hogy kivétel nélkül a kedvező költséghatékony csoporthoz tartozó gazdaságokban érték el a legmagasabb hozamokat.

Külön érdemes kiemelni a **borszőlőt**, ahol a jóknál 2006-hoz hasonlóan 10 tonna fölötti átlagokat értek el az üzemek, de elfogadhatónak tekinthető a centrumban elért közel 7 t/ha-os érték is.

Az ültetvények közül 2007-ben csak az almára és a meggyre jellemző, hogy a centrumhoz és a költséghatékony csoporthoz tartozó hozamok viszonylag egybe esnek, mert a többi ágazatnál fordított tendencia tapasztalható, a centrumhoz tartozók a kedvezőtlenebb kategóriához esnek közelebb.

3.3. A kertészeti termékek önköltségei

A termelési költségek és a hozamok tárgyalása során már említésre került, hogy a kertészeti termékek időjárástól függő hozamingadozásai nagyobbak, mint a szántóföldi növényeké, ezért ezeknél az ágazatoknál még nehezebb a gazdálkodóknak a ráfordítás-hozam viszonyok optimalizálása. Az elmúlt évek során többször is látható volt, hogy a ráfordítások visszafogásával a termelők sokszor már csak az irreálisan magas önköltségek kialakulását tudták mérsékelni, illetve ezáltal veszteségeiket csökkenteni. A 2007. évben egyes termékeknel a termelők ismét rákényszerültek ilyen lépésekre. A területegységre jutó kiadások és az elért terméseredmények együttes hatására a vizsgált kertészeti termékek fajlagos költségei eltérően változtak a 2006-os évhez képest.

A zöldségfélék 2007. évi önköltségét az előző évivel összevetve, elmondható, hogy azok nőttek a piacmeghatározó gazdaságok átlagában. Ez alól mindössze a **csemegekukorica** jelentett kivételt, ahol a hozamok romlása ellenére a ráfordítások mérséklése 4 százalékkal csökkentette az önköltséget. Kifejezetten kedvezőtlen változás jellemezte viszont a **burgonyát**, a **fűszerpaprikát** és a **fejes káposztát**, melyeknél átlagosan 33-84 százalékkal drágult a termelés a vizsgált időszakban.

Az önköltség szerint csoportosított adatok értelemszerűen árnyaltabban, de ugyanezeket a változásokat tükrözik. Kiemelést érdemel, hogy az önköltség centrumba tartozó termelők gyakorlatilag 27 forint alatt állítottak elő egy kilogramm **burgonyát**, sőt a költséghatékony gazdaságokban ez a szint 19 forint alá került 2007-ben. Ezzel szemben a kedvezőtlen üzemszortot jellemző 40 Ft/kg-os költségszint magasnak tekinthető (12. táblázat).

A **zöldborsó** önköltsége mindhárom csoportban nőtt és a szélső értékek között 1,7-szeres különbség alakult ki. Hasonló tendencia és arány jellemzi a **csemegekukoricát**, ami abból adódik, hogy mindkét növény termesztéstechnológiája a többi zöldségfélékhez képest egységesebb és inkább közelebb áll a nagy szántóföldi kultúrákhoz.

A többi zöldségfélénel a szélsőértékek közötti differencia gyakorlatilag minden terméknel meghaladja a kétszeres-háromszoros értéket. Így például a költséghatékony üzemekben a **paradicsom** kilóját 11 forintért, míg a centrumnál rosszabbakban több mint 25 forintért állították elő 2007-ben.

A **zöldpaprikánál** kivételes helyzet tapasztalható. A legkedvezőbb önköltségű gazdaságok csoportjában 10 forintra csökkent, míg legkedvezőtlenebbeké több mint 30 forintra nőtt – és ezáltal 100 forint fölé kúszott – a fajlagos költség 2006-hoz képest. A **fűszerpaprikánál** mindhárom kategóriában, a drasztikusan visszaesett hozamok következtében 70-100-200 forint fölé emelkedtek az önköltségek.

**A kertészeti termékek önköltségének szóródása
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: Ft/t

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Burgonya	13 719	19 772	32 958	18 472	26 986	40 057
Zöldborsó	46 932	54 197	78 892	52 253	62 907	88 264
Paradicsom	8 573	15 802	21 217	10 828	16 567	25 471
Zöldpaprika	40 381	56 953	68 978	30 393	65 412	102 097
Fűszerpaprika	31 426	59 275	68 380	78 432	106 603	207 883
Fejes káposzta	13 448	18 571	28 167	15 101	25 893	47 400
Csemegekukorica	16 804	21 802	27 548	16 760	21 744	31 338
Alma	19 008	25 466	40 788	31 175	56 503	109 604
Meggy	50 962	72 105	109 483	66 771	99 816	153 171
Kajszi	39 177	63 909	117 085	42 811	68 711	189 650
Őszibarack	46 199	70 602	104 376	56 604	109 590	217 891
Borszőlő	41 355	64 912	102 060	50 894	71 502	116 086

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

Az önköltség szerint csoportosított adatokkal kapcsolatban még egy fontos tényre utalnunk kell. A zöldségeknél a centrumtól való eltérés mértéke a kevésbé költség hatékonyaknál nagyobb mint az ún. jó üzemeknél. Ez alól 2007-ben egyik ágazat sem képez kivételt. A centrumtól való eltérésekben tehát – hasonlóan a szántóföldi növényekhez – döntően a hozam alakulásuk játszottak szerepet és csak elvétve a termelési költségek.

A gyümölcsfélénél az előző évinél magasabb költségek és a romló hozamok együttes hatására jelentősen nőtt az önköltség a piacmeghatározó gazdaságok átlagában 2006 és 2007 között.

Így az **alma** az önköltség centrumhoz tartozó gazdaságokban valamivel több mint 56 forintba került, de a jó kiadásai is alig maradtak el a 32 Ft/kg-os szinttől, míg az átlagtól gyengébbeknél – igen magas – mintegy 110 forint volt a fajlagos költség 2007-ben.

A **kajszi- és őszibarack** termelés – a többi gyümölcsSEL szembeni – nagyobb kockázatot jelzi, hogy a szélső értékek között több mint négyszeres különbség alakult ki 2007-ben. Míg a költség hatékony üzemekben 43 forintba került egy kiló sárgabarack, addig a centrumtól rosszabbakban ez az érték meghaladta a 189 Ft/kg-os szintet. Az őszibaracknál pedig kilogrammonként 57-110-218 forint a kiadás.

Hasonló tendenciák és arányok jellemzik a 2007. évi **meggy** termelésünket is. A jóknál 67 forint körül, míg a rosszaknál 153 forint fölött alakult az önköltség, vagyis az alacsonyabb hozamok miatt minden csoportban számottevően meghaladták a 2006-os évet jellemző értékeket.

Köztudott, hogy a **szőlőtermelők** számára az utóbbi időszak egyik legkiválóbb évét jelentette a 2006-os. Gyakorlatilag azok az eredmények ismétlődtek meg 2007-ben. A magasabb termelési költség és a néhány százalékkal nagyobb hozam az önköltségekben is visszaköszön. Az átlag körül elhelyezkedő üzemekben 72 forintba került egy kilogramm borszőlő előállítás, míg a jók fajlagos kiadásai alig haladták meg a 51 forintos szintet. A pozitív képet ugyanakkor részben lerontja, hogy a gyengébb gazdaságokban az előállítás költségei meghaladták a 116 forintot kilogrammonként.

Az önköltségekkel kapcsolatban végezetül meg kell jegyezni, hogy valamennyi vizsgált gyümölcsnél a centrumtól való eltérés mértéke a rosszaknál jelentősen nagyobb, mint a jóknál. Ebben meghatározó szerepet játszott, hogy minden esetben a hozameltérések okozták az önköltség centrumtól való eltérést és nem a költségsökkenések.

3.4. A kertészeti termékek értékesítési árai és azok jövedelemtartalma

A zöldség- és különösen a gyümölcsfélék piacát növekvő kereslet jellemezte a 2007. évben. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint a zöldségféléknél éves átlagban 4,9 a szőlő gyümölcsféléknél mintegy 42,7 százalékkal emelkedtek a termelői árak az előző évhez viszonyítva. Természetesen a szántóföldi növényekhez hasonlóan ezek az átlagos változások ágazatonként differenciáltan jutottak érvényre.

A zöldségféléknél az átlagos tendencia mögött eltérő irányú és mértékű árváltozások húzódnak meg. Így a piacmeghatározó gazdaságok átlagában a vizsgált termékeknel 1-79 százalék közötti növekedés történt.

A legjelentősebb változás a **fűszerpaprika** termelőket érintette. A kisebb vetésterületből adódóan csökkent a hazai termelés és az import ellenére keresleti piac alakult ki, ami jelentősen (átlagosan közel 79%-kal) megemelte az árakat.

Az önköltség szerint csoportosított adatok a zöldségeknél igen heterogén képet mutatnak. A legkedvezőbb önköltséggel termelő gazdaságok szintjén a **zöldborsó** és a **zöldpaprika**, a centrumhoz tartozók közül a **fűszerpaprika** és a **fejes káposzta**, míg a legmagasabb fajlagos költséggel termelő gazdaságok a **burgonya** és a **paradicsom** ágazatnál érték el a legjobb árakat. A **csemegekukoricánál** a centrum és az ún. rosszak között elhanyagolható a különbség. Ez nyilvánvalóan a már többször említett változatos termesztéstechnológiákkal, illetve az ebből fakadó minőségi és értékesítési csatornák különbözőségével hozható összefüggésbe (ipari vagy friss fogyasztású paradicsom, paprika, stb.).

Markáns árkülönbségek nem jellemzik a különböző önköltség kategóriákat. Mindössze két terméknél figyelhető meg a legkisebb és a legnagyobb ár között 1,3-1,7 szeresnél nagyobb eltérés. A **burgonyánál** és a **paradicsomnál** ugyanis négyszeres differencia alakult ki 2007-ben (13. táblázat).

A gyümölcsöket és a borszőlőt a zöldségféléknél is markánsabb árváltozás jellemezte a vizsgált időszakban. Valamennyi vizsgált terméknél 20 százalékot meghaladó mértékben nőttek a piacmeghatározó gazdaságok átlagos értékesítési árai 2006-ról 2007-re. Sőt az alma ára gyakorlatilag megduplázódott.

**A kertészeti termékek értékesítési ára önköltség kategóriánként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: Ft/t

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Burgonya	57 982	33 796	49 044	49 358	67 858	79 610
Zöldborsó	50 105	62 761	61 391	59 179	51 961	57 266
Paradicsom	16 000	12 867	16 317	23 477	9 390	36 817
Zöldpaprika	73 276	62 785	84 065	102 169	76 462	96 254
Fűszerpaprika	45 172	46 753	64 088	88 555	88 606	85 720
Fejes káposzta	21 211	32 927	51 379	34 379	58 595	47 299
Csemegekukorica	23 637	21 522	24 650	22 577	24 061	24 039
Alma	35 332	47 134	42 919	76 814	67 463	66 536
Meggy	105 645	97 218	101 032	168 062	176 761	184 528
Kajszi	82 258	217 659	89 303	285 399	150 000	121 882
Őszibarack	121 332	92 676	69 274	108 325	91 275	143 783
Borszőlő	62 521	65 962	77 629	73 307	70 430	127 162

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

A legmagasabb árak az **almánál** és a **kajszinál** az ún. költséghatékony, míg a **meggynél**, az **őszinél** és a **szőlőnél** a centrumnál magasabb önköltségű csoportban alakultak ki. A centrumhoz tartozónál tehát egyik terméknél sem volt árcsúcs, ezzel szemben a szőlőnél és az őszinél a centrumhoz tartozóknál alakult ki a legalacsonyabb értékesítési átlagár.

A minimum és a maximum szóródás az ültetvényeknél a többi kultúrához képest viszonylag szűk határok között mozog, mindössze a kajszibaracknál tapasztalható két és félszeres különbség.

A 2007. évi gyümölcsárakkal összefüggésben meg kell jegyezni azt is, hogy a kertészeti kultúrák közül ezek piacán van a legkielevezettebb verseny. A hazai gyümölcsöknek nemcsak egymással, de a már szinte állandósult import áruval is meg kell küzdeniük, ezek közül is főleg a déligyümölcsökkel.

A kertészeti termékek értékesítési árainak vizsgálatánál végezetül néhány, talán természetesnek tűnő és részben már említett szempontra célszerűnek tartjuk még felhívni a figyelmet:

- ezeknél a termékeknél a minőségi eltérések a szántóföldi növényeknél sokkal markánsabban differenciálják a termelői felvásárlási árakat (pl. I. osztályú és léalma);
- többnyire könnyen romló, nehezebben tárolható árukról van szó, ami a gyors értékesítést indokolja, ezáltal lerövidül az értékesítési időszak hossza;
- az előzőekkel szoros összefüggésben a fajtaösszetétel ugyancsak jelentős árkülönbségeket okoz az egyes termékeknél, még azonos minőségben belül is, amit tovább differenciál az exportpiacok értékítélete;

- továbbá az elmúlt években egyre elhatalmasodóbb kereskedelmi láncok áralakító szerepének térnyerése.

Az értékesítési árak növekedése-csökkenése, előző évhez viszonyított mozgása, önköltség kategóriák szerinti alakulása önmagában még kevés információval szolgál. Lényeges megvizsgálni azt is, hogy ezek miként viszonyulnak az önköltséghez, vagyis tartalmaznak-e jövedelmet, vagy sem.

A bemutatott **kertészeti termékek** jövedelemtartalma igen vegyes, és összességében kedvezőtlenebb képet mutat 2007-ben, amikor is a korábbi évekhez képest nagyobb különbségek alakultak ki az ágazatok között (2. ábra).

A termelői felvásárlási árak a zöldségféléknél ugyan a **zöldborsó** és a **fűszerpaprika** kivételével fedezték az előállítás költségeit de az ágazatok többségében a jövedelemtartalom romlott 2006-hoz képest. Ez mint az adatokból látható volt, főleg a költségek növekedéséből adódott. Javulás mindössze a **burgonyánál** és a **zöldpaprikánál** történt, ami viszont egyértelműen az árak tudható be.

Az önköltség kategóriánként csoportosított adatok alapján elmondható, hogy a költséghatékony gazdaságoknál valamennyi ágazatban tartalmaztak az árak jövedelmet. Ezzel szemben a centrumban az árakon keresztül már veszteség érte a **zöldborsó**, a **paradicsom**, a **fűszerpaprika** és a **csemegekukorica** termelőket 2007-ben. A legkevésbé költséghatékony kategóriában pedig már csak a **burgonya** és érdekes módon a **paradicsom** árak nyújtottak fedezetet a költségekre, míg a többi ágazat veszteséges volt (14. táblázat).

14. táblázat

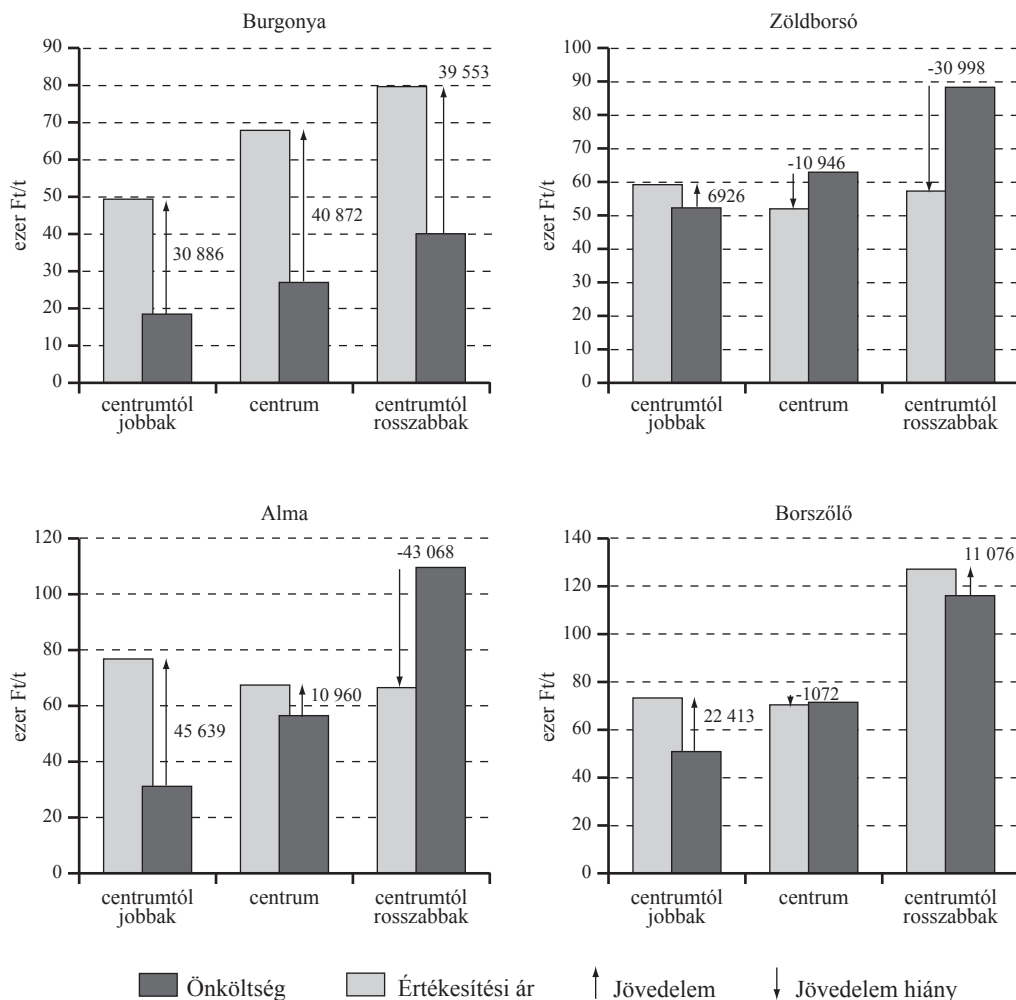
**A kertészeti termékek jövedelemtartalma önköltség kategóriánként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: Ft/t

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbák	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbák	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Burgonya	44 262	14 024	16 087	30 886	40 872	39 553
Zöldborsó	3 174	8 564	-17 501	6 926	-10 946	-30 997
Paradicsom	7 427	-2 935	-4 901	12 649	-7 178	11 345
Zöldpaprika	32 895	5 831	15 086	71 776	11 050	-5 844
Fűszerpaprika	13 746	-12 523	-4 292	10 123	-17 997	-122 163
Fejes káposzta	7 763	14 356	23 212	19 277	32 702	-101
Csemegekukorica	6 833	-280	-2 898	5 818	2 317	-7 299
Alma	16 324	21 668	2 131	45 639	10 960	-43 068
Meggy	54 683	25 113	-8 451	101 291	76 945	31 356
Kajszi	43 081	153 750	-27 782	242 588	81 289	-67 768
Őszibarack	75 134	22 073	-35 102	51 721	-18 315	-74 108
Borszőlő	21 166	1 049	-24 431	22 414	-1 073	11 076

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A fontosabb kertészeti termékek értékesítési átlagárának jövedelemtartalma
önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga)
2007**

A gyümölcsök értékesítési árának jövedelemtartalma összességében pozitívan alakult 2006 és 2007 között, sőt az árak jövedelemtartalma az **őszibarack** kivételével javult az előző évhez képest a piacmeghatározó gazdaságok átlagában.

A jövedelemtartalmat önköltség kategóriánként vizsgálva már árnyaltabb képet figyelhetünk meg. A centrumnál kedvezőbb önköltséghez tartozóknál a termékek értékesítési ára fedezte a kiadásokat, de centrumban az **őszibarack** és a **szőlő**, a kevésbé költséghatékonyaknál az **alma** és a **kétféle barack** veszteséges volt.

3.5. A kertészeti ágazatok ágazati eredményei

Az előzőekben már említettük, hogy az ágazati eredmény valamennyi, a termékhez közvetlenül kapcsolódó kiadási és bevételi tételek különbözetét tükrözi, így az árbevételen kívül a támogatások is figyelembe vételre kerülnek. Ez utóbbiak szerepe 2004. évi EU csatlakozásunkkal összefüggésben a korábbiaknál is nagyobb hangsúllyal bír, még akkor is, ha a kertészeti ágazatokkal foglalkozók csak EU forrásból származó támogatás igénybe-vételére jogsultak.

Mindezeket tekintve összességében megállapítható, hogy a zöldség ágazatok eredménye kedvezőbben alakult, mint amit az árak jövedelemtartalmát vizsgálva láthattunk. Fontos megjegyezni, hogy a piacmeghatározó gazdaságok átlagában két ágazat, a **zöldborsó** és a **fűszerpaprika** volt veszteséges 2007-ben és a többi ágazatáé javult, nem egy esetben jelentősen (paradicsom, zöldpaprika, csemegekukorica) az előző évhez viszonyítva.

Az átlagok mögött az eredményekben is jelentős differenciák tapasztalhatók az önköltség szerinti csoportosításban. A költséghatékony üzemeknél valamennyi ágazat nyereséges volt 2007-ben, vagyis az árakon felül kapott bevételek (támogatások) teljes egészében a jövedelemtömeg növelését szolgálták.

Az önköltség centrumban viszont már két ágazatot is találunk (zöldborsó, paradicsom) amelyeknél a támogatások ellenére is veszteség keletkezett, vagy másként fogalmazva ezeknél a támogatások csupán mérsékelni tudták a hiányt. E két termék mellett a magas önköltségű gazdaságok csoportjában már a zöldborsó, a fűszerpaprika és csemegekukorica termelés is veszteséges volt, míg a paradicsom ismét kedvező eredményt produkált (15. táblázat).

A közölt adatok alapján megállapítható továbbá, hogy nem minden esetben igaz az a tézis, miszerint a költséghatékonyabb csoportba tartozó gazdaságoknál a legmagasabb a területegységre jutó jövedelem. Így például a **fejes káposztánál** a centrumba tartozó üzemek ágazati eredménye 1682 ezer forint volt hektáronként, míg a jók ennek csupán 51 százalékát érték el 2007-ben.

Az élők munká intenzív ágazatokkal kapcsolatban meg kell említeni, hogy általában a hektáronkénti 150-200 ezer forintos jövedelem szintet már kiemelkedőnek tekintjük. Ezt figyelembe véve, a jók csoportjánál többnyire kedvező eredményről beszélhetünk, a centrumban és az attól rosszabb önköltségűek csoportjában már csak néhány ágazatban érték el ezt a szintet.

**A kertészeti termékek ágazati eredménye önköltség kategóriánként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: Ft/ha

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbakk	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbakk	Önköltség centrumtól jobbakk	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbakk
Burgonya	1 539 930	416 438	312 293	1 057 602	998 410	707 525
Zöldborsó	44 615	81 063	-27 016	67 644	-29 196	-65 588
Paradicsom	713 857	-5 217	-19 742	716 780	-76 916	355 193
Zöldpaprika	774 801	95 240	275 830	2 054 097	318 058	-31 302
Fűszerpaprika	199 287	-44 561	-6 873	164 862	2 390	-486 797
Fejes káposzta	388 005	636 308	785 301	852 555	1 682 477	16 903
Csemegekukorica	145 606	27 548	1 617	118 797	73 719	-26 725
Alma	582 848	523 861	97 250	1 037 933	274 283	-101 742
Meggy	516 662	172 076	9 954	836 044	460 578	160 605
Kajszi	537 390	1 831 455	8 711	3 988 574	773 639	-64 216
Őszibarack	1 026 526	249 732	-84 246	711 441	79 268	-129 318
Borszőlő	275 037	44 443	-66 558	302 602	36 366	118 219

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

E tekintetben kiemelés érdemel a **burgonya**, ahol minden kategóriában magas volt az ágazati eredmény 2007-ben. Sajnálatos a paradicsom helyzete, mert amíg a centrumhoz tartozó gazdaságoknál veszteség keletkezett, addig a másik két csoportban kiváló volt az elért jövedelem.

Az árak jövedelemtartalmának áttekintésnél láttuk, hogy a 2007-es esztendőben az érdekelt-ségi viszonyok a gyümölcstermelők számára romlottak. Ez az ágazati eredményekben is megmutatkozik. Az **őszibarack** ágazati eredménye gyakorlatilag megfeleződött, de az **almáé** is mintegy 37 százalékkal elmaradt a 2006. évitől. A **meggy** és a kajszi eredménye több mint másfélszerese, a **szőlőé** pedig két és félszerese volt 2007-ben az előző évhez képest.

Külön említést érdemel, hogy veszteség mindössze a nem költségghatékony kategóriában, az **almánál** és a **kajszi-** és **őszibaracknál** keletkezett. A többi ágazatnál (valamennyi csoportban) az árak és a támogatások együttesen fedezetet nyújtottak a költségekre, sőt többnyire kiemelkedő jövedelem elérését tették lehetővé.

Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy ezek az igen kedvező eredmények a keresleti piac következményei. Az egy-egy terméknél kialakult rekord magasságú árak csak a nagyfokú áruhiány következményei. (A 2008-as előzetes eredmények már visszalépést is mutatnak a meggy és az alma árak tekintetében.)

3.6. A kertészeti termékek jövedelmezősége

A folyamatos ráfordítások együttes hatékonyságát kifejező 100 forint termelési költségre jutó jövedelem – a jövedelemhelyzetről az eddigiekben elmondottakból következően – szintén meglehetősen összetett képet mutat a kertészeti ágazatoknál.

A zöldségféléknél e mutató szempontjából is igen eltérő volt a helyzet 2007-ben. A piacmeghatározó gazdaságok átlagát tekintve csupán a **paradicsom**, a **zöldpaprika** és a **fejes káposzta** jövedelmezősége javult az előző évhez képest, míg a többié romlott. Megállapítható továbbá, hogy a 100 Ft termelési költségre jutó ágazati eredmény nagysága csak az önköltség centrumtól jobb üzemek csoportjában tekinthető egyértelműen kedvezőnek. Itt a **zöldborsó**, a **fűszerpaprika** és a **csemegekukorica** kivételével 50 százalék felett alakultak a jövedelem ráták, sőt kiemelkedő a **zöldpaprika** 243, valamint a **burgonya** 171 százalékos, de a **paradicsom**, és a **fejes káposzta** 120 százalékot meghaladó költségarányos jövedelme (16. táblázat).

16. táblázat

A kertészeti termékek 100 Ft termelési költségre jutó ágazati eredménye önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga)

M.e: Ft

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Burgonya	329	75	54	171	155	103
Zöldborsó	15	27	-12	25	-9	-25
Paradicsom	90	-1	-3	121	-10	49
Zöldpaprika	85	14	24	243	18	-3
Fűszerpaprika	50	-10	-1	34	1	-54
Fejes káposzta	62	83	85	133	128	2
Csemegekukorica	51	8	1	48	25	-9
Alma	105	99	17	156	26	-20
Meggy	131	44	2	165	88	27
Kajszi	128	250	2	585	141	-15
Őszibarack	168	35	-16	99	13	-24
Borszőlő	68	9	-12	59	8	18

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

Ugyanakkor az önköltség centrumból már csak az említett **burgonya** és **fejes káposzta** emelhető ki, és ebben a csoportban elfogadható még a **zöldborsó**. A többi ágazatnál már alacsony szintűek a jövedelmek, illetve veszteséges a termelés. A **burgonya** és a **paradicsom** kedvező helyzetét mutatja a kevésbé költséghatékony üzemek csoportja, mivel e két termék jövedelemrátája itt is meghaladja-megközelíti az 50 százalékos szintet.

A gyümölcsöknél értelemszerűen az említett jövedelem javulással együtt járt a jövedelmezőség javulása is. Az önköltség centrumtól jobbak az ültetvények többségénél eddig még nem tapasztalt jövedelmezőségi rátát érek el a termelők. Az alacsony fajlagos költséggel termelőknél a **borszőlő** 59 százalékos jövedelmezőségét kivéve minden vizsgált terméknel 100 forint, vagy azt meghaladó volt a jövedelmezőség. A centrumhoz tartozó gazdaságoknál már csak a **meggy** és a **kajszi** tekinthető kiugrónak, míg a **borszőlő** már ebben a csoportban is gyenge eredményt mutat. A magas önköltséggel termelő gazdaságoknál pedig mindössze a meggy (27%) és a szőlő jövedelmráóját (18%) lehet kiemelni, mert a többi ágazatban veszteséges volt a termelés.

4. Az állattenyésztési ágazatok költség- és jövedelemhelyzete

A magyar mezőgazdaság termelési szerkezetén belül korábban a növénytermelés és állattenyésztés általában fele-fele arányt képviselt. Az egyes évek között meglévő ingadozások többnyire csak a növények időjárásnak való nagyobb kitettségéből adódtak. Az utóbbi években ez a viszonylag stabil arány úgy tűnik tartósan megváltozott, és a kibocsátásból a növénytermelés minden évben növekvő arányban vette ki a részét. A 2004. évben már 62-38 százalékos részesedés jellemezte a két fő tevékenység egymáshoz való viszonyát. Ez az arány 2007-ben 63-37 százalékra változott, ami a változatlan helyzetet tükrözi, melyben az állattenyésztés stagnálása játssza a főszerepet.

Az állattenyésztés 2007. évi teljesítménye (a KSH adatai alapján) összességében 1,9 százalékkal nőtt az előző évhez képest. Ezen belül viszont tovább folytatódott az állatállomány csökkenése. Mindössze a szarvasmarha és a pulykaállomány volt magasabb (3 ezerrel, illetve 280 ezerrel), mint egy évvel korábban. A juh állomány 5,2 százalékkal maradt el az előző évhez képest. A sertésállomány 3,2 százalékkal csökkent 2006-hoz viszonyítva. Ezen belül a kocák száma (260 ezer darab) 10,3 százalékkal mérséklődött, ami alapján a sertésállomány további csökkenése várható. Ez a csökkenés a gazdasági szervezetekben 4 százalék volt, míg az egyéniéknél 22 százalék. A kisméretű ún. „háztáji” sertéstartás tehát nagyon visszaszorulóban van, az ártermelés gyakorlatilag megszűnt ezekben a gazdaságokban. A baromfi ágazatban az említett pulykát kivéve szintén csökkenés történt. A tyúkfélék száma 1,4, a libáké 32,8, míg kacsáké 13,5 százalékkal mérséklődött 2006-hoz viszonyítva.

Az állomány változásából adódik, hogy az állati termékek előállítására többnyire elmaradt a 2006. évet jellemző szinttől. A vágóállat összességében az előző évinél 1,6 százalékkal több volt. Ezen belül a sertés előállítása 5,1, a vágómarha előállítása 2,4 százalékkal nőtt, míg a baromfiból 1,7 és vágójuhából 5,0 százalékkal kevesebb élőtömeg került ki a gazdaságokból, mint az előző évben. Az állati termékek közül a tehéntej termelése változatlan volt (1,8 milliárd liter), a tyúktojásé viszont 4 százalékkal csökkent 2006-hoz képest.

A fentiek jól mutatják, hogy az állattenyésztés kedvezőtlen jövedelemhelyzete következtében nincs meg a termelési érdekeltség az állattartásban, ami végeredményben a csökkenő takarmányigényen keresztül visszahat a növénytermesztésünkre is. Éppen ezért fontosnak tartjuk az állattenyésztési-ágazatok költség-jövedelemhelyzetének vizsgálatát is, mivel a tények ismeretében, a kritikus pontok feltárásával lehet a főágazat gondjait enyhíteni. Az agrártársadalom célja ugyanis a korábbi legalább 50-50 százalék körüli arány visszaállítása.

4.1. Az állattenyésztési ágazatok költségei

Az állattenyésztés költség-, jövedelemhelyzetének bemutatása előtt fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet néhány olyan szempontra, amelyeket az ágazatok költségeinek értékelésekor célszerű szem előtt tartani. Így a létfenntartó takarmányozás, az alapvető állategészségügyi követelmények, és nem utolsósorban a tartástechnológia által megkövetelt költségáfordítások kielégítése mindent megelőz. A költségeknek – állatfajtól függően – 40-60 százalékát a takarmányköltségek teszik ki, de az említett másik két ráfordításelem is évről-évre drágul. Mindebből következik, hogy az állattenyésztésben – szemben a növénytermesztéssel – korlátozottabbak a termelők lehetőségei a ráfordítás-struktúra változtatására.

A másik ugyancsak lényeges szempont, hogy az állattenyésztésben a külső környezeti tényezők közvetlenül nem érzetik hatásukat – bár a takarmányokon keresztül indirekt módon befolyást gyakorolnak az eredményekre –, így a termék-előállítás költségei között kisebb hullámzások figyelhetők meg az egyes évek között, mint a növénytermesztésben.

Ez nem azt jelenti, hogy a fajlagos hozamoknak (napi súlygyarapodás, egy tehenre jutó tejtermelés, stb.) az állattartó ágazatok önköltség-alakulásában nincs fontos szerepe. Sőt, igen lényeges szempont ezek nagyságának alakulása, hiszen a költségeken keresztül alapvető hatást gyakorolnak az egyes termékek jövedelemhelyzetére. Itt csupán azt kívánjuk hangsúlyozni, hogy az állattenyésztés hozamai döntően a fajtától, a tartástechnológiától, és ez utóbbiak maradéktalan betartásától függenek, nem pedig külső, például időjárási tényezőktől, ezáltal meglehetősen állandónak tekinthetők az egyes évek között.

A növénytermeléshez hasonlóan az állatoknál is szükségesnek tartjuk a költség-jövedelem helyzet bemutatása előtt röviden összefoglalni az önköltség szerinti naturális mutatók szóródását az adatok minél pontosabb értelmezéséhez. Az állattenyésztési ágazatoknál a terület helyett az alapvető ismérv az állatlétszám volt.

A közölt adatok alapján megállapítható, hogy a **sertés-** és a **csirkehízlalásnál** az állatok döntő többsége (77 és 87 százalék) a centrumhoz tartozó üzemekben található. A többi ágazatnál fordított a helyzet. A **tejtermelésnél** a tehenek mindössze 9 százaléka tartozik a centrumba, míg a költséghatékony csoportban van az állomány közel harmada, és az átlagtól lemaradó üzemekben pedig az állatlétszám 60 százaléka található. A **kocartartásban** szintén a szélső csoportokban található az állomány zöme (41% a jóknál és 56% a rosszaknál) és a centrumban csupán 3 százalék. A **bikahízlalásnál** ettől kedvezőbb a kép, hiszen a centrum 20 százalékos aránya mellett a jó üzemekben található az állatok fele, míg a rosszaknál a maradék 30 százalék (17. táblázat).

17. táblázat

**Az állati termékek állatlétszám arányának szóródása
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

M.e: %

Ágazat	2006			2007		
	Önköltség centrumtól jobb	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabb	Önköltség centrumtól jobb	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabb
Tejelő tehen	45	12	43	31	9	60
Étkezési tyúktojás	21	63	16	51	5	44
Bikahízlalás	33	57	10	50	20	30
Kocartartás	43	23	34	41	3	56
Sertéshízlalás	17	71	12	11	77	12
Csirkehízlalás	14	73	13	5	87	8

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

A következőkben ismertetett adatokkal kapcsolatban még egy, a módszertani részben már említett dologra kívánjuk felhívni a figyelmet. Az állatokra vetített mutatóknál éves átlagállatot kell érteni, mely például a vágósertés esetében (folyamatos termelést feltételezve) 2,2-2,4 db vágóállatot jelent egy évben. (Az éves átlagállat definíciója a módszertanban található.)

Az állattenyésztés adatait áttekintve, összességében elmondható, hogy valamennyi vizsgált ágazatban nőttek az éves átlag állatra vetített termelés költségei 2007-ben. A változás mértéke természetesen eltérően alakult a különböző állatfajoknál. Ebben meghatározó szerepet játszott az egyes termékek jövedelempozíciója, illetve az erre alapozott termelői elvárások, magatartások (18. táblázat).

18. táblázat

**Az állati termékek költsége önköltség kategóriánként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

Ágazat	Mértékegység	2006			2007		
		Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Tejelő tehén	Ft/tehén	326 577	429 454	493 146	361 017	397 357	561 280
Étkezési tyúktojás	Ft/tojó	3 231	3 802	4 391	3 231	4 628	5 048
Bikahízlalás	Ft/egyed	94 846	129 177	220 507	158 362	164 574	254 759
Kocartartás	Ft/egyed	150 283	152 815	170 932	155 302	148 580	196 531
Sertéshízlalás	Ft/egyed	52 883	95 484	79 107	66 698	81 329	93 210
Csirkehízlalás	Ft/egyed	2 469	3 038	3 862	3 092	4 026	4 132

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

A költségalakulásokkal kapcsolatban néhány a 2007. évre jellemző fontos tényezőt kell kiemelni, mely általánosságban hatott valamennyi állattenyésztési ágazatra. A KSH mérései szerint a piacon beszerezhető takarmányok éves árindexe 33,4, míg az állatgyógyászaté 7,8 százalékkal nőtt az előző évhez viszonyítva. Természetesen ezek a változások eltérő mértékben érintették az egyes ágazatokat és a különböző termelöket. Igen nagy szóródás alakult ki, hogy kinek mennyi ún. olcsó takarmánya maradt a 2006-os évről, ez meddig tartott ki, és mikortól kellett a 2007-es drága takarmányokkal etetni az állatokat.

Ezek után részletesen áttekintve az ágazatokat elmondható, hogy a **tejelő tehén** tartásánál a piacmeghatározó gazdaságok átlagában nőttek a költségek 2006 és 2007 között. Érdekes, hogy az önköltség centrumhoz tartozóknál 7 százalékkal mérséklődtek a kiadások, aminek következtében 2007-ben az egy tehenre jutó kiadások 400 ezer forint alatt maradtak. Az átlagosnál jobb költség-hatékonyságú üzemekben gyakorlatilag 36 ezer forinttal kisebb költséggel termelték meg a tejet, de ez 11 százalékos növekedést jelent az előző évhez képest. A rosszabb csoportban a termelési költség 561 ezer forint volt, 14 százalékkal több mint 2006-ban. Ebben a nagyfokú szóródásban kétségtelenül szerepet játszik a gazdaságok tömegtakarmány termelésben meglévő különbsége. Van-e elég területe, valamint mennyiért állítják elő a takarmányt, illetve, hogy mikortól kellett az új drága takarmányt etetni.

Ezeket a folyamatokat tükrözik az egy literre jutó költségek is. A évek óta tartó állomány-csökkenés többnyire a versenyt nem bíró gazdaságokat érintette, ezért a fajlagos hozamok folyamatosan javultak Magyarországon (6500-7000 l/tehen). Ebből következően a ráfordításoknak megnőtt az önköltség alakító szerepe a hozamokkal szemben. Különösen igaz ez a rosszabb kategóriába tartozó üzemekre.

Mindezek eredményeként az önköltség² centruma 69 Ft/l volt 2007-ben a piacmeghatározó gazdaságokban. Az ún. jobb üzemekben ettől 27 százalékkal olcsóbban, 46 forintért állították elő a tejet, míg a kevésbé költséghatékony gazdaságokban 70 forintért. A különbségek döntően a takarmányköltségekből adódnak (19. táblázat).

19. táblázat

**Az állati termékek önköltségének szóródása
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

Ágazat	Mértékegység	2006			2007		
		Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Tejelő tehen	Ft/l	43,58	58,32	68,56	45,90	62,90	69,95
Étkezési tyúktojás	Ft/db	10,66	13,28	17,31	11,28	15,41	19,99
Bikahízalás	Ft/kg	263,83	346,84	433,21	308,49	381,33	547,70
Sertéshízalás	Ft/kg	208,42	265,90	299,53	238,31	287,63	324,48
Csirkehízalás	Ft/kg	154,40	177,62	217,86	177,13	207,64	238,96

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

A **szarvasmarha** tartás másik fő termelési iránya a **hízalás**. Ez a tevékenység hosszú időn keresztül rendkívül nehéz helyzetben volt Magyarországon. Ennek okai összetettek, de végső soron jövedelmezőségi problémák húzódtak meg mögötte. Az Európai Unióban fellépő szivacsos agyvelő-gyulladásos betegség következtében jelentősen visszaesett a fogyasztás, ami mind belső piacainkat, mind külföldi értékesítési lehetőségeinket hátrányosan érintette. A csökkenő, illetve a költségeket nem fedező árak pedig veszteségessé tették a termék-előállítás hazánkban.

Ez vezetett oda, hogy a 2000-es évek elejére gyakorlatilag megszűnt a klasszikus **húsmarha-tartásunk**, a termelés döntően a tehenészetekből kikerült ún. tej- és kettőshasznosítású bikaborjak hízalására redukálódott. Az elmúlt évek költség alakulásai is ezt a folyamatot tükrözték, amiért a gazdaságok minimalizálták ráfordításait.

Az EU csatlakozásunk várható hatásait vizsgáló elemzések a változó ár és támogatási rendszer eredményeként pozitív jövőképet jeleztek ebben az ágazatban. Ezek a 2004. évi számokban még csak elemeiben tükröződtek vissza, 2006-ban és 2007-ben azonban ha szerény mértékben is, de már igazolódni látszottak a prognózisok.

² Az önköltség mindig a főtermékre kerül meghatározásra. A tej esetében ennek kiszámítása a következő összefüggés alapján történik: tehenészet teljes költsége csökkentve a borjak értékével (mint melléktermék) és ez osztva a főtermék (megtermelt tej) mennyiségével. Lásd még módszertan c. fejezetet!

Nőtt a termelői kedv, lassan bővült a kifejezetten hústermelési céllal való állattartás. Az állománycserére (főleg a fajta cserére) azonban ennyi idő kevés volt, így erre még a továbbiakban is számítani lehet.

A 2007. évi tényleges költségeket tekintve elmondható, hogy éves szinten az egy állatra jutó kiadások átlagosan 30 százalékkal nőttek a 2006. évihez viszonyítva. Ez azt jelentette, hogy az önköltség centrumhoz tartozó gazdaságok 165 ezer forintot fordítottak hízalásra. A költséghatékony termelőknél ez az összeg 158 ezer forint volt, míg az úgymond drágán termelőknél 255 ezer forint. Ez a relatív szélsőséges szóródás (4 és 55%) részben a tartástechnológiából és az ehhez szorosan kötődő takarmányozásból, illetve annak költségéből adódik.

Ugyanakkor egy kilogramm hízóbika élősúly költsége átlagosan 381 forintba került 2007-ben a centrumhoz tartozó gazdaságokban, ami 10 százalékkal haladja meg a 2006. évi szintet. Az élősúly önköltség viszonylag szerény mértékű növekedése döntően az év eleji nyitó készletek előző évinél sokkal alacsonyabb értékével, valamint a javuló napi tömeggyarapodással hozható összefüggésbe. Az átlagtól kedvezőbb csoportban 308 Ft/kg volt a bikahízalás élősúly önköltsége, ami hatékonyabb termelés mellett a kisebb költség (főleg olcsóbb takarmányozás) felhasználásából adódik. Ezzel szemben a rosszabb üzemekben 548 Ft/kg-ért állították elő a hízómarhát. Ezeknél a gazdaságoknál inkább csak a megszerezhető támogatás volt a fő cél, és kevésbé figyeltek oda a hatékony termelésre.

Állattenyésztésünk másik meghatározó ágazata a **sertéstartás**, amely – hasonlóan a szarvasmarhához – ugyancsak komoly gondokkal nézett szembe az elmúlt 5-10 évben. Annyiban különbözött a két ágazat problémája, hogy a sertéstartó gazdaságoknak nem egy tartósan elhúzódozó jövedelemhiánnyal kellett együtt élniük. Itt a fő gondot a rendkívül gyorsan változó feltételrendszerhez való alkalmazkodás jelentette. A kereslet-kínálattal egyébként természetesnek tekinthető ármozgások hihetetlen mértékben felgyorsultak, és ezek szélső értékei a termékpiacát korlátozó drasztikus értékeket vettek időnként fel.

Ehhez ráfordítás, költség oldalról alig tudtak a termelők igazodni. Az átlagos vagy az átlag alatti szinten termelő gazdaságok gyakorlatilag semmilyen kockázatot nem mertek, illetve nem tudtak vállalni, ezért ráfordításaikat megpróbálták a minimálisan szükséges szinten tartani. Az ennél kedvezőbb eredményeket elérő üzemek voltak azok, amelyek lehetőségeik határain belül megkísérelték növelni termék kibocsátásukat az ágazat számára kedvező időszakokban. A 2007-es esztendő összetett volt a termelők számára. Az év első fele még kedvezőnek tekinthető, de a második félévi takarmányhiány, illetve drasztikus drágulás kritikus helyzetbe sodorta az ágazatot.

Mindezek a folyamatok megjelentek a költségek alakulásában is. Az alapanyagot biztosító **kocartartásban** az átlagos önköltségű gazdaságok csoportjában 3 százalékkal mérséklődtek az egy tenyészállatra jutó kiadások 2006 és 2007 között. Ez 149 ezer Ft/koca költséget jelentett a vizsgált évben. Figyelmet érdemel, hogy a kedvező költséghatékonyságú üzemeknél 155 ezer Ft/koca ez az érték, de a rosszabb önköltségű kategóriában már közel 200 ezer forint. A szélső értékek közötti viszonylag szűk intervallum a relatív egységesebb tartástechnológiával hozható összefüggésbe.

A hízalási fázisban szintén emelkedtek a költségek 2006 és 2007 között. Ez döntően az input anyagok árnövekedéséből adódik. Emellett az sem hagyható figyelmen kívül, hogy az év elején a kevésbé hatékony termelők is foglalkoztak hízalással, ami hozzájárult a költségszint emelkedéséhez.

Mindezek együttes hatásaként az egy állatra jutó kiadások az önköltség centrumban 81 ezer Ft/hízó szintet értek el 2007-ben. Figyelmet érdemel, hogy ez 15 százalékkal elmarad az egy évvel korábbi szinttől. Ugyanakkor a költséghatékony gazdaságokban 67 ezer forint volt az egy hízóra jutó költség, ami már 26 százalékos növekedést jelent 2006-hoz képest. Ebbe a csoportba tartozó üzemeket tehát érzékenyebben érintette a ráfordítások áremelkedése. Szembetűnő továbbá, hogy a magas önköltségű termelőknél 18 százalékkal emelkedtek az egy állatra jutó kiadások, és így 26 ezer forinttal többet fordítottak egy hízóra mint a jók. Ebben a csoportban a kedvezőtlenebb súlygyarapodás és a magasabb év eleji érték következtében lett magas, 324 Ft/kg az élősúly önköltség 2007-ben. Ez gyakorlatilag 8 százalékkal lépi túl az előző évi értéket.

Az átlagos szinten termelők 288 forintért állítottak elő egy kilogramm élősúlyt, míg a jók 238 forintért. A szélső értékek között közel 90 forintos önköltség különbség jól mutatja, hogy a termelőknél nem minden esetben sikerül a ráfordítások és hozamok összhangjának optimális megteremtése. Mentségükre legyen szóva, hogy a hatékonyságot befolyásoló tényezők, mint például a napi tömeggyarapodás, hizlalási végsúly néhány napos (esetenként egy-két hetes) értékesítési nehézségből adódó túltartás következtében jelentősen romlanak. Az állattartásban fokozottan nagy jelentősége van a programozott, szervezett (alapanyag beszerzés és előállítás → termelés → értékesítés) termék-előállításnak, ami nem minden esetben csak a termelőktől függ.

Az előzőekben említettük, hogy a baromfiágazatnál negatív változások történtek 2007-ben. A pulyka kivételével mindenütt csökkent az állatállomány. Ebben a dráguló baromfi termelés jelentős szerepet játszott. Az emelkedő árak következtében időlegesen csökkent a kereslet, és ez – főleg a hústermelőknek – komoly gondot okozott, amit csak fokozott az olcsó import jelenléte.

A vizsgált baromfiágazatok költség alakulásáról elmondható, hogy az egy átlag állatra jutó kiadások az **étkezési tojástermelésben** nőttek 2006 és 2007 között. Az átlag körüli önköltségen termelőknél ez 22 százalékos mértékű volt, és meghaladta a 4500 forintos szintet egy tojóra vetítve. A kedvezőbb költséghatékonyabb üzemekben 3200 forintot fordítottak egy állatra, ami gyakorlatilag megegyezett az előző évi értékkel, míg a rosszaknál több mint 5000 forintot. A különbségek döntően a takarmányokra fordított kiadásokból, valamint az általános költség eltérésekből adódnak. Az a tény, hogy mindhárom csoportban az input anyagok árnövekedésénél kisebb vagy azt alig meghaladó mértékben nőttek a költségek, egyértelműen a ráfordítások visszafogását tükrözi. Ez pedig azzal függ össze, hogy az ijesztő tojásárakról szóló hírek miatt csökkent a kereslet, melyre ezzel a kényszerlépéssel válaszoltak a termelők.

Az egy tojóra vetített kiadásokat figyelembe véve elmondható, hogy a tojás önköltsége 11,28 és 19,99 Ft/db között szóródott 2007-ben. Ebből az átlag körül termelők 15,41 Ft/db-os fajlagos költséggel vették ki részüket. Fontos hangsúlyozni, hogy a drágán termelők csoportjába többnyire a kisebb állományú üzemek tartoznak. Ezeknél az egy üzemre jutó tojólétszám harmada, negyede a másik két csoporténak, és ez a költséghatékonyabbban érvényre is jut.

A tyúkfélék tartásának másik fő termelési irányát a **csirkehizlalás** adja. Ennél az ágazatnál intenzív növekedés jellemezte a 2007. évi költség alakulást. Az egy átlagos állatra jutó kiadások az önköltség centrumba tartozó gazdaságoknál 33 százalékkal emelkedtek az előző évhez képest. Ugyancsak magas növekedés jellemezte a költséghatékony csoport üzemeit, melyeknél 25 százalékkal költöttek többet egy állatra, mint egy évvel korábban. Szembetűnő, hogy az átlagnál rosszabb csoportnál történt a legszerényebb változás, ahol összességében 4132 Ft-os szintet értek el a gazdaságok 2007-ben. Ez mindössze 3 százalékkal haladja meg a centrumba tartozó üzemek átlagát.

Összességében az átlagos szinten termelő üzemeknél 208 forintba kerül egy kiló élőcsirke, míg a jók esetében ez mindössze 177 forint volt 2007-ben. Ez 17 és 15 százalékos növekedést jelent az előző évhez képest, ami egyértelműen a dráguló termeléssel hozható összefüggésbe. Figyelmet érdemel ugyanakkor, hogy a költségnövekedés mértéke minden csoportnál elmarad az állattenyésztést érintő inputok árnövekedésének mértékétől, ami a termelők kényszerű ráfordítás visszafogását jelzi.

Általánosságban tehát azt mondhatjuk, hogy a gazdaságok az állattenyésztési ágazatoknál igyekeztek a piaci igényekhez igazítani ráfordításaikat, így főleg a saját termelésű takarmány felhasználáson keresztül többnyire mérsékelni tudták a költségnövekedések mértékét. A termék előállítására fordított kiadás drasztikus növekedése főleg azoknál a gazdaságoknál történt, ahol döntően vásárolt takarmányra alapozódik a termelés.

Ezeket a mozgásokat támasztják alá a fontosabb állattenyésztési ágazatok mellékletekben található átlagos költségszerkezetei. A két **szarvasmarha** ágazatnál a költségek 40-46 százalékát a takarmány adta 2007-ben. Hasonló az arány (42%) a sertéshízalásban, míg a csirkehízalásnál már 60 százalékot képvisel ez a ráfordításelem.

A költségszerkezetekkel kapcsolatban végezetül említést érdemel, hogy a munkabérré és járulékaira fordított kiadások aránya 10 százalék alatt van a hízó ágazatoknál. Egyedül a tej- és tojástermelésnél haladja meg a bérköltségek részesedése a 10 százalékot.

4.2. Az állati termékek értékesítési árai és azok jövedelem tartalma

A növénytermeléssel kapcsolatban már említettük, hogy a termékek előállítási költségeinek csökkenése vagy növekedése önmagában még nem tekinthető kedvezőnek vagy kedvezőtlennek. Az ágazat jövedelempozíciójának szempontjából fontos kérdés, hogy a bevételek, ezen belül döntően az értékesítési árak miként alakulnak, segítik vagy éppen fordítva, nem engedik érvényre jutni a kiadásoknál kialakult pozitív, illetve negatív folyamatokat. Ugyanez igaz az állattenyésztés előbb tárgyalt költségalkulásaira is.

A KSH adataiból megállapítható, hogy a 2007. évi értékesítések, valamint a felvásárlási árak vegyesen alakultak a termelők számára. Az élő állatok és állati termékek felvásárolt volumene átlagosan 7,2 százalékkal növekedett 2007-ben az előző évhez viszonyítva. Ezen belül az élő állatokból 6,0 százalékkal többet értékesítettek, míg az állati termékből 10,2 százalékkal nőtt az értékesítés a 2006. évi szinthez képest.

A növekvő mennyiségek mellett az árakat átlagosan 3,6 százalékos növekedés jellemezte 2007-ben. Ezen belül az élő állatok felvásárlási árai 1,2 százalékkal csökkentek, míg az állati termékeké 12,3 százalékkal nőttek 2006-hoz viszonyítva. Ezek az ármozgások értelemszerűen termékenként eltérő mértékeket és differenciált változási irányokat takarnak.

Az állati termékek közül a **tehéntej** felvásárlási ára átlagosan 9 százalékkal nőtt 2006 és 2007 között a piacmeghatározó gazdaságok átlagában. Figyelmet érdemel, hogy az önköltség centrumhoz tartozó üzemek által elért 61 Ft/l-es átlagár gyakorlatilag megegyezik az előző évivel. Ezzel szemben a két szélső csoportba tartozó üzemek ára megegyezett és 9 Ft/l-rel haladta meg a centrum átlagát. Ez nyilvánvaló, mivel mint említettük az ár és az önköltség kapcsolata igen laza, sokkal fontosabb a termelők árérvényesítő képessége a felvásárlókkal szemben. A viszonylag szűk szélső értékek azt jelzik, hogy a piacmeghatározó gazdaságoknál a tej esetében igen zárt volt az értékesítési csatorna 2007-ben, ami igen kicsi mozgásteret biztosított a termelőknek (20. táblázat).

**Az állati termékek értékesítési ára önköltség kategóriánként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

Ágazat	Mértékegység	2006			2007		
		Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Tejelő tehén	Ft/l	62,34	62,45	65,69	69,67	60,97	69,89
Étkezési tyúktojás	Ft/db	16,87	13,05	17,53	14,91	18,26	21,75
Bikahízlalás	Ft/kg	326,91	329,78	370,37	322,23	344,94	372,47
Sertéshízlalás	Ft/kg	293,10	278,28	280,66	257,16	255,24	268,63
Csirkehízlalás	Ft/kg	166,52	174,53	194,46	202,80	191,67	212,97

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

Az **étkezési** tojás értékesítési ára átlagosan 23,1 százalékkal nőtt az elmúlt évben a piacmeghatározó gazdaságokban. Ezen belül az önköltség centrumhoz tartozók 40 százalékkal drágábban adták el terméküket 2007-ben. Ezzel szemben a jók csoportjánál 12 százalékos árcsökkenés, míg a rosszaknál 24 százalékos árnövekedés történt 2006-hoz viszonyítva. Ebből adódik, hogy az átlagos 18,26 Ft/db-os árral szemben a szélső értékek 15-22 forint között mozogtak. Ezekben az árdifferenciákban, nyilvánvalóan az ipar felé történő, valamint a közvetlen a fogyasztóknak való értékesítés közötti különbségek is meghatározó szerepet játszanak.

A piacmeghatározó gazdaságoknál a hízó ágazatok közül a bika ára nőtt, míg a sertése csökkent 2007-ben. A **hízómarhánál** ez 6 százalékot jelentett az önköltség centrumhoz tartozó gazdaságokban, és ennek következtében itt 345 Ft/kg-os értékesítési átlagár alakult ki. Ettől 7 százalékkal olcsóbban adták el az élő marhát az átlagtól jobb üzemeknél, míg a legmagasabb árat (372 Ft/kg) a kevésbé költséghatékony gazdaságok realizálták.

Az árnövekedésekkel kapcsolatban feltétlen ki kell emelni, hogy ezek az adatok a piacmeghatározó gazdaságok bikahízlására vonatkoznak. A KSH árai, amelyek minden gazdaságra és valamennyi vágómarhára kiterjednek, csökkenést mutatnak 2006 és 2007 között. A mellékletekben közölt országos adatok a tesztüzemek átlagában is csökkenést jeleznek, melyek az egyéni gazdaságok alacsonyabb áraival függnek össze.

Az **élősertés**-piacot már az általunk megfigyelt gazdaságokban is kedvezőtlen áralakulás jellemezte 2007-ben. Átlagosan mintegy 10 százalékkal csökkentek a felvásárlási árak az előző évhez képest. Az átlagos csoportba tartozó üzemek érték el a legalacsonyabb 255 Ft/kg-os árat, ami 8 százalékkal maradt el az előző évi szinttől. Ettől csupán 2 Ft/kg-mal magasabb ár jellemezte a jókat, míg az átlagtól elmaradó üzemek érték el a legmagasabb (269 Ft/kg) értékesítési árat. Ezek a folyamatok egyértelműen abból adódnak, hogy inkább kínálati piac alakult ki 2007-ben.

A két nagy hústermelő ágazat mellett igen összetett évet zártak a **csirkehizlaló** gazdaságok 2007-ben. A már említett jelentős költségnövekedést meg kellett próbálni áthárítani a fogyasztókra, ami jelentős árigényt jelentett a termelők részéről. Ennek eredményeként átlagosan 16 százalékkal nőttek a felvásárlási árak az előző évhez képest a piacmeghatározó gazdaságokban. Ez végül az önköltség centrumban 192 Ft/kg-os átlag árat eredményezett, de a jó gazdaságoknál még ettől a szinttől is 11 forinttal magasabbak voltak az árak. Szembetűnő továbbá, hogy a kevésbé költséghatékony üzemek el tudták érni a 213 Ft/kg-os árszintet, ami a legjobb a három vizsgált csoport közül.

Összességében tehát megállapítható, hogy az állattenyésztési ágazatok többségénél a termelők szempontjából kedvezően alakultak az árak, melyek többletbevételt eredményeztek a gazdaságoknak. Ez azonban – mint már említettük – még nem feltétlen javítja az ágazatok jövedelempozícióját. Az igazán fontos kérdés az, hogy miként alakult az árak tisztajövedelem-tartalma. Ezt azért is tartjuk kiemelten fontosnak, mert a termeléstől független (SPS) támogatási rendszer bevezetésével a termelési szerkezetre az árak a jelenleginél nagyobb szerepet fognak gyakorolni, illetve azok jövedelem-tartalma fogja meghatározni a gazdaságok jövedelem tömegének nagyságát.

A piacmeghatározó gazdaságok adatai alapján általánosságban elmondható, hogy az állattenyésztési ágazatok értékesítési árainak jövedelemtartalma az étkezési tyúktojást kivéve valamennyi fontosabb terméknél romlott 2007-ben az előző évhez viszonyítva.

A **tehéntejnél** a felvásárlási ár valamivel több mint 7 forint jövedelmet biztosított literenként a termelőknek. Kifejezetten kedvező a tojás 2,81 Ft/db-os áron keresztül elért jövedelme. Ezzel szemben a hústermelésben a felvásárlási árak nem fedezték a költségeket, sőt kifejezetten magas a 14-45 Ft/kg-os hiány, ami a 2007-es esztendőt jellemzi (3. ábra).

Önköltség csoportonként vizsgálva az árak jövedelemtartalmát az átlaghoz képest sokkal összetettebb, illetve árnyaltabb képet mutatnak a 2007. év adatai. A jobb költséghatékonyabb gazdaságokban az elért értékesítési átlagárak valamennyi terméknél fedezetet nyújtottak a felmerült kiadásokra, sőt ezek mértéke is elfogadható. Azt azonban hangsúlyozni kell, hogy a tej és a húscsirke kivételével ebben a csoportban is csökkent a jövedelemtartalom az előző évhez viszonyítva (21. táblázat).

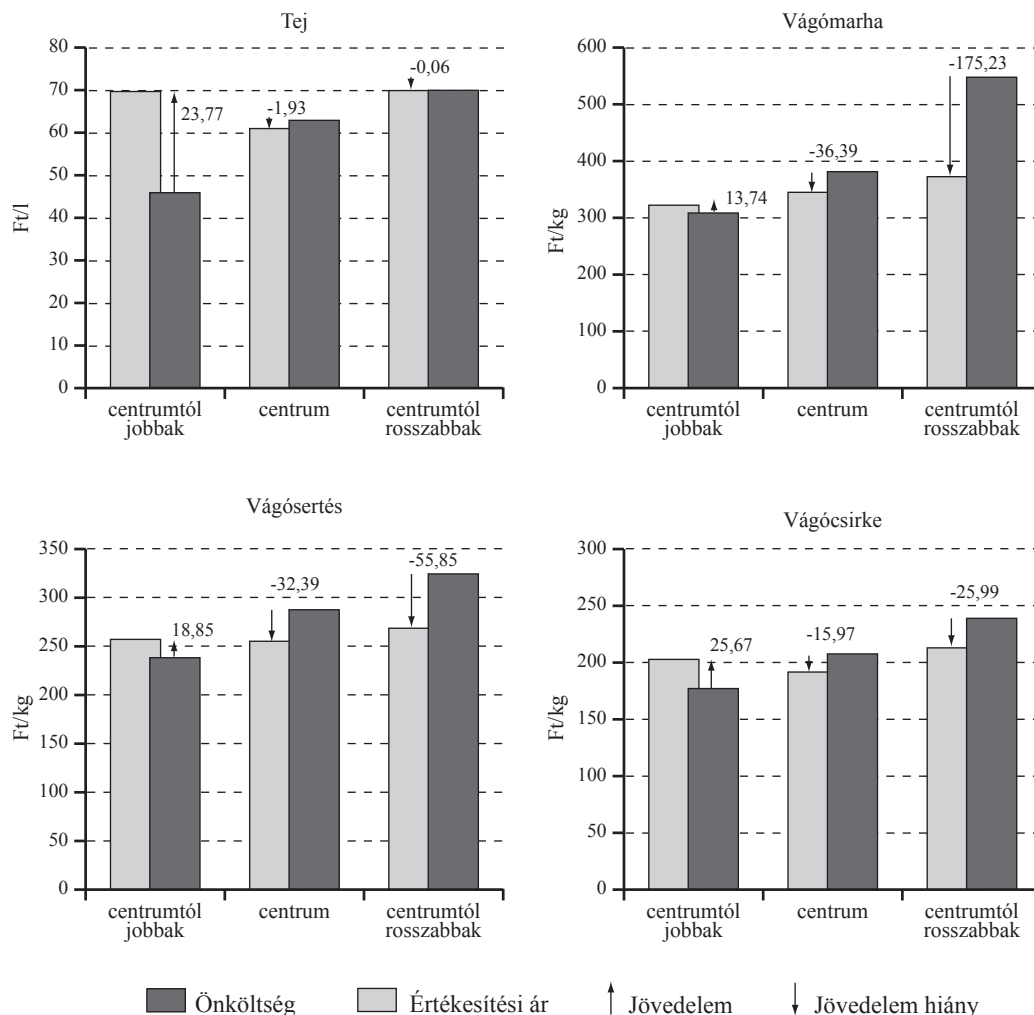
21. táblázat

**Az állati termékek jövedelemtartalma önköltség kategóriáinként
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)**

Ágazat	Mértékegység	2006			2007		
		Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Tejelő tehén	Ft/l	18,76	4,12	-2,88	23,76	-1,92	-0,06
Étkezési tyúktojás	Ft/db	6,20	-0,24	0,22	3,63	2,85	1,75
Bikahizlalás	Ft/kg	63,08	-17,06	-62,85	13,73	-36,40	-175,23
Sertéshizlalás	Ft/kg	84,68	12,38	-18,87	18,85	-32,40	-55,85
Csirkehizlalás	Ft/kg	12,12	-3,10	-23,40	25,66	-15,97	-25,99

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A fontosabb állati termékek értékesítési átlagárának jövedelemtartalma
önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga)
2007**

Ezzel szemben az önköltség centrumhoz tartozó üzemekben már csak az **étkezési tojástermelésben** biztosítottak az árak fedezetet a költségekre. A tojás esetében még javulásról is beszélhetünk 2006 és 2007 között. A többi ágazatnál már az átlagos önköltségre sem nyújtottak fedezetet az árak, sőt az előző évhez képest szembetűnő a romlás. Ez a negatív irányú változás a költségnövekedésből adódik, mert mint láttuk az árak többnyire javultak az előző évhez képest.

A kedvezőtlen költséghatékonyságú csoportban hasonló a helyzet, a tojás kivételével egyik termék ára sem fedezte az előállításra fordított kiadásokat. A tojásnál is csupán az átlagosnál magasabb árak (közvetlen fogyasztóknak történő értékesítés) biztosítottak minimális jövedelmet. Negatív tendencia továbbá ebben a csoportban, hogy a **tej** és a **tojás** kivételével, a 2007. évi értékesítési árak jövedelemtartalma az előző évhez viszonyítva kedvezőtlenebbül alakult.

4.3. Az állattenyésztési ágazatok eredményei

A növénytermeléshez hasonlóan az állattenyésztésnél is a végleges eredmény alakulást a főtermék árbevételén túl az „egyéb” címeken kapott bevételek nagysága határozza meg. Ezen ágazatok egy részénél a főtermék mellett – szükségszerűen – keletkező egyéb (mellék) termékek értékesítése számottevően hozzájárul a realizálható haszon nagyságához. Elég talán a tejelő tehén-tartást említeni, ahol az ágazat bevételeit növeli – a tejértékesítés mellett – a borjú eladása után kapott összeg is. Ezen túlmenően természetesen a különböző címeken kapott ágazatokhoz kapcsolódó, illetve kapcsolható támogatások is befolyásolják a végleges eredmények kialakulását.

Mindezeket figyelembe véve elmondható, hogy a piacmeghatározó gazdaságok átlagában a tej és a tojás ágazati eredménye javult 2007-ben az előző évhez viszonyítva. A többi ágazaté romlott, sőt ezekben az ágazatokban a támogatások csak mérsékelni tudták az árakon keresztül meglévő veszteségeket.

Természetesen az önköltség kategóriánkénti adatok az eredményekben is markáns különbségeket takarnak valamennyi vizsgált ágazatnál (22. táblázat).

22. táblázat

Az állati termékek ágazati eredménye önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga)

Ágazat	Mértékegység	2006			2007		
		Önköltség centrumtól jobb	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabb	Önköltség centrumtól jobb	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabb
Tej	Ft/tehén	215 269	125 725	69 451	265 242	73 792	90 458
Tojás	Ft/tojó	2 106	263	221	1 126	1 043	631
Bikahízlalás	Ft/egyed	43 136	11 848	-8 194	31 232	6	-84 677
Kocartartás	Ft/egyed	61 317	43 849	-22 816	70 717	-32 988	-99 960
Sertéshízlalás	Ft/egyed	27 770	4 926	-1 952	6 492	-9 902	-22 640
Csirkehízlalás	Ft/egyed	287	62	-321	453	-74	-396

Forrás: Az AKI tesztiüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

Az önköltség centrumban a tejnél és az étkezési tojásnál pozitív ágazati eredmény képződött 2007-ben. Ez a tej esetében azt jelenti, hogy a főtermék értékesítési árában meglévő jövedelemhiányt a támogatások és az egyéb ágazati árbevételek kompenzálták. A bikahízlalásnál gyakorlatilag a támogatással nullszaldós lett az ágazat. A sertéstartáson és csirkehízlaláson ugyanakkor a támogatások sem tudtak segíteni, így ezek az ágazatok veszteséggel zárták a 2007-es esztendőt. Ennek oka egyértelműen a rohamosan dráguló takarmányokban keresendő.

A kedvező költséghatékonyságú üzemekben minden ágazatban elfogadható színvonalú jövedelem képződött a vizsgált időszakban, sőt kiemelt érdemel, hogy a tejtermelésben, a kocartartásban és a csirkehízlalásban ezekenél a termelőknél 2006-hoz képest számottevő a javulás. A többi vizsgált ágazatnál ugyan nyereség képződött 2007-ben, de ennek mértéke már elmaradt az előző évhez képest. Itt a sertéshízlalást kell kiemelni, ahol az ágazati eredmények 77 százalékkal csökkentek.

A kedvezőtlen költséghatékonyságú üzemeknél az ágazatok többségénél, a támogatások és az egyéb bevételek szintén nem tudják kompenzálni a költségeket, és így veszteséges volt a 2007. évi termék előállítás. Ez alól – hasonlóan 2006-hoz – csak a tej- és a tojástermelés jelentett kivételt.

4.4. Az állattenyésztési ágazatok jövedelmezősége

Az állattenyésztési ágazatok többnyire folyamatos bevételt biztosítanak a gazdaságoknak, ami likviditási szempontból nem elhanyagolható kérdés. Ebből következik, hogy a 100 forint költségre jutó eredménynek, hasonlóan a növénytermeléshez kiemelt fontossága van (23. táblázat).

23. táblázat

Az állati termékek 100 Ft termelési költségre jutó ágazati eredménye önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga)

Ágazat	Mértékegység	2006			2007		
		Önköltség centrumtól jobbabbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbabbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Tej	Ft	65,92	29,28	14,08	73,47	18,57	16,12
Tojás	Ft	65,17	6,91	5,03	34,84	22,55	12,50
Bikahízlalás	Ft	45,48	9,17	-3,72	19,72	0,00	-33,24
Kocartartás	Ft	40,80	28,69	-13,35	45,54	-22,20	-50,86
Sertéshízlalás	Ft	52,51	5,16	-2,47	9,73	-12,18	-24,29
Csirkehízlalás	Ft	11,63	2,05	-8,31	14,64	-1,83	-9,58

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

Az állattenyésztési ágazatok eredményessége heterogén képet mutatott az elmúlt években. Az ágazatok jövedelempozíciója hullámzott az egyes évek között. Ugyanakkor fő jellemzője volt, hogy az állati termékek jövedelem rátája többnyire messze elmaradt a növényekétől. Ez a helyzet kismértékben ugyan, de tovább romlott 2007-ben. A tej és a tojás kivételével minden ágazatban csökkent a 100 Ft termelési költségre jutó jövedelem nagysága, így tovább nőtt a különbség a két főágazat között.

Az önköltségszintre tartozó gazdaságokban elfogadhatónak tekinthető a tehenészetben elért közel 20 százalékos jövedelemráta, sőt a tojás több mint 22 százalékos értéke kifejezetten jónak ítélni. A többi ágazatban azonban nulla volt a jövedelmezőség, pontosabban veszteséges volt a termelés.

A jó költséghatékonyságú gazdaságokban viszont kedvező változások is voltak 2006 és 2007 között. A tejtermelésben 11, a kocartartásban 12, míg a húscsirke előállításnál 26 százalékkal javult a 100 Ft termelési költségre jutó ágazati eredmény. A tejnél ez 73, a kocánál 46, míg a csirkénél 15 százalékos jövedelemrátát jelent 2007-ben. Mindössze a sertéshízlalás tekinthető kedvezőtlennek, mivel itt a 100 forint költségre jutó jövedelem 10 forint alatt maradt.

A kevésbé költséghatékonny üzemeknél – mint már említettük – az ágazatok nagyobbik felében veszteséges volt a termelés, és a pozitív eredményt felmutató tejnél és tojásnál is szerény jövedelmezőség jellemezte a 2007. évi tevékenységet.

4.5. Az állati termékek költség-, jövedelemhelyzete eltérő takarmány értékelés mellett

Az előzőekben az állattartó ágazatok 2007. évi érdekeltségi viszonyait mutattuk be. Az adatokból látható volt, hogy 2007-ben a korábbi évek jövedelemhelyzete tovább romlott. Az önköltség szerinti, differenciáltabb vizsgálatok ugyanakkor azt jelzik, hogy az egyes ágazatok helyzete nem reménytelen. Fellelhetők még bizonyos kitérésre alkalmas pontok, melyek közül nem egy a költséghatékonyság oldalán érhető tetten.

Köztudott, hogy az állattartásban a takarmányozásra fordított kiadások a legjelentősebbek, de az ágazatok többségénél az alapanyagköltség is számottevő nagyságú, és ennek nagy része szintén a takarmányozással kapcsolatban merül fel.

A takarmányköltségek vizsgálatánál fontos kitérni azok értékelési módjaira. Az értékelésre alapvetően két lehetőség van. Az egyik a számviteli előírásoknak megfelelő pénzügyi szemlélet. Ebben az esetben a saját előállítású termékek közvetlen költségen kerülnek elszámolásra. A másik szemlélet az ún. közgazdasági megközelítés, ami piaci átlagáron értékeli a felhasználásokat, és így hasonlíttja össze a különböző ágazatok eredményeit, a gazdaságok teljesítményeit.

Kiadványunkban a takarmány értékelés a számviteli előírásoknak megfelelően történik, és ez ad lehetőséget arra, hogy a termelők adott évi tényleges érdekeltségét tetten érjük. Nem beszélve arról, hogy az alapadatok így állnak rendelkezésre a gazdaságokban. A termelők többsége ugyanis elsődlegesen pénzforgalmi szempontból, még a számviteli előírásoknál is egyszerűbb formában hozza meg gazdasági döntéseit. (Így például az amortizációs költséggel nem számolnak, hiszen az nem jelent effektív kiadást.) Ezzel természetesen nem akarjuk lebecsülni a piaci áron történő értékelést. Nyilvánvaló, hogy megalapozott gazdasági döntésnél az áron történő értékelés, vagy akár a használdozati költség figyelembe vétele realisabb, pontosabb képet mutat, azaz a különböző módszerek együttes alkalmazása nyújt megfelelő segítséget az elemzésekhez.

Ezért tartjuk fontosnak, hogy a lehetőségek határain belül mindkét értékelési módszerrel bemutassuk az állattenyésztési ágazatok költség-jövedelem helyzetét. Ez különösen igaz a 2007. esztendőre vonatkozóan, amikor az abrakfogyasztó ágazatokban ugrásszerű változás következett be a takarmányoknál, az árak és a költségek között nőtt a különbség. Mindez úgy, hogy mint láttuk a költségek is számottevően emelkedtek.

A következőkben bemutatásra kerülő számításainknál modellszerűen jártunk el, ami alatt azt értjük, hogy az egyik esetben valamennyi takarmányt (tömeg- és abraktakarmányt) költségen értékeltünk, míg a másik esetben mindent áron. A valóságban természetesen ezek különböző arányban, de többnyire egyszerre jelennek meg az üzemekben.

Kalkulációnk bemutatása, illetve az eredmények értékelése előtt néhány kérdésre szükségesnek tartjuk felhívni a figyelmet:

- A 2007. esztendő igen rendkívüli volt, ami esetenként abban is megnyilvánult, hogy egyes termelők a takarmányt a piaci átlagárnál magasabban állították elő. Ebben az eltérésben az aszály miatti költségnövekedésen túl az is szerepet játszik, hogy a gazdaságok általában az ún. értékesebb takarmányokat állítják elő és a relatív olcsóbbakat (többnyire hiány miatt) vásárolják. A takarmány értékelési modell összeállításánál a felhasznált mennyiségek beltartalmi értékének figyelembevételére nem volt lehetőség.

- A 2007. év további sajátosságai közé tartozik, hogy az év első felében még az előző évi ún. olcsó takarmánnyal történt az etetés, a drágulás a második félévben következett be, annak is főleg az utolsó részében. Az éves átlagköltségek és az éves átlagárak tehát ezt a hatalmas „árrobbanást” tompítottan tükrözik. Sőt, részletes vizsgálataink alapján elmondható az is, hogy nem egy termelő – mivel a 2006. évi (relatív olcsó) abrak termékét nem tudta értékesíteni, és azzal mint áthúzódó tétellel rendelkezett – az előző évről megmaradt készletével fedezte takarmányszükségletét. Ezeknél a gazdaságoknál ez tehát mint relatív alacsony takarmányköltség jelentkezett.
- Közismert, hogy a tömegtakarmány fogyasztó ágazatoknál a saját előállítású termékeknek nincs igazán piaca, vagyis ezeknél az értékesítések a takarmány felesleg, illetve takarmány hiány esetén kis mennyiségekre korlátozódnak. Ennek következtében a tömegtakarmányoknál a költségek és az árak között nincsenek olyan markáns különbségek, mint az abraktakarmányoknál.
- Végezetül a módszerrel kapcsolatban szükséges megjegyeznünk, hogy az áron történő értékelésnél a gazdaságok saját árait használtuk ha volt értékesítés, ha pedig nem volt, akkor a tesztüzemek erre vonatkozó átlagárait vettük figyelembe. Ezzel is igyekeztünk megőrizni a gazdaságok, illetve a területek árakban meglévő differenciáit.

Az elmondottakat is figyelembe véve a két takarmány értékelési mód alapján a vizsgált állattenyésztési ágazatok költség-jövedelemviszonyai között számottevő különbségek tapasztalhatók.

24. táblázat

**Az állati termékek önköltségének szóródása eltérő takarmány értékelés mellett
(piacmeghatározó gazdaságok átlaga)
2007**

Ágazat	Mértékegység	A takarmány költségen értékelt			A takarmány piaci áron értékelt		
		Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak	Önköltség centrumtól jobbak	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabbak
Tejelő tehén	Ft/l	44,49	63,00	69,93	48,90	62,77	71,71
Étkezési tyúktojás	Ft/db	11,03	12,76	15,86	11,18	18,12	20,33
Bikahízlalás	Ft/kg	311,05	367,25	541,34	319,31	417,63	565,92
Sertéshízlalás	Ft/kg	226,71	280,22	297,86	252,95	310,42	330,07
Csirkehízlalás	Ft/kg	132,97	162,67	157,11	177,13	208,25	238,96

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítás

A közölt adatok alapján megállapítható, hogy a **tej** kivételével minden ágazatnál a költségen értékelt takarmány az olcsóbb, mint az áron számítotté. Ez minden önköltség kategória tekintetében elmondható. A tejnél is igaz ez a jók és a rosszak csoportjára. Az előbbinél ez 10, az utóbbinál 3 százalékkal alacsonyabb fajlagos költséget eredményez amennyiben közvetlen költségen történik a takarmány értékelése. Az önköltség centrumban található gazdaságok átlagában megfordul ez a tendencia és ha csak elenyésző mértékben is, de az áron értékelt takarmányoknál kapjuk a kedvezőbb önköltséget egy liter tejre. Említést érdemel továbbá, hogy a legnagyobb és a legkisebb érték közötti differencia a költségen értékelt elszámolásnál a nagyobb. Ez részben érthető is, mivel a takarmányárak között kisebb a különbség, mint a költségek között (24. táblázat).

A másik megfigyelt szarvasmarha ágazatot, a **bikahízalást** hasonló arányok jellemzik az eltérő értékelési módok függvényében. Az önköltség centrumhoz tartozó gazdaságoknál 12 százalékos előny van az áron értékelttel szemben, míg a jók és a rosszak között ez az eltérés csak 2 százalékos takar.

Meglehetősen egységes kép jellemzi a **sertéshízalást**. Mindhárom kategóriában 10 százalékos különbség jellemezte az eltérő módon számított önköltségeket. Ezen túlmenően a minimum és maximum értékek között is azonos nagyságrendű volt az eltérés a csoportok között, ami az egységesebb tartástechnológiára és takarmány piacra utal.

A két baromfi ágazat adatai eltérnek az előzőektől. A **csirkehízalásnál** jelentős – 28-52 százalékos – különbség alakult ki a költségen értékelt takarmányok esetében, vagyis ennyivel olcsóbban állíthatnánk elő egy kilogramm élősúlyt a gazdaságok. Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy ennél az ágazatnál a mai hazai gyakorlatban a nagyfokú koncentráció következtében a vásárolt tápokkal való hízalás a domináns, így a drágább (áron értékelt) költségek tekinthetők irányadónak. Az alacsonyabb önköltség (költségen való értékelés) inkább csak egy elméleti lehetőséget takar. A különbségben természetesen az is szerepet játszik, hogy az összes többi ágazathoz képest itt a legnagyobb az ún. forgási sebesség, és ezért a 2007. évi gabona árrobbanás hatásai is itt jelentkeztek a legintenzívebben.

A **tojásnál** a centrumtól jobb csoportjába tartozó gazdaságok átlagában elenyésző, szinte elhanyagolható az eltérés az önköltségek között a piaci áron és a költségen értékelt takarmányok esetében. Ugyanakkor a centrumhoz tartozóknál és a legkedvezőtlenebb fajlagos költségűeknél már szintén markáns, 30-42 százalékos az előny a saját termelésű takarmány használatára esetén.

Az állati termékek önköltségének az eltérő takarmányértékelés szerinti modellezése értelem-szerűen az ágazati eredmény változásával is járt. E tekintetben a legtöbb állati terméknel számottevő eltérés alakult ki a piaci áron és az előállítási költségen számított módszer között (25. táblázat).

25. táblázat

**Az állati termékek ágazati eredménye önköltség kategóriánként
eltérő takarmány értékelés mellett (piacmeghatározó gazdaságok átlaga)
2007**

Ágazat	Mérték-egység	A takarmány költségen értékelt			A takarmány piaci áron értékelt		
		Önköltség centrumtól jobb	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabb	Önköltség centrumtól jobb	Önköltség centrum	Önköltség centrumtól rosszabb
Tejelő tehén	Ft/l	38,63	12,40	12,10	34,22	12,63	10,32
Étkezési tyúktojás	Ft/db	4,18	6,12	6,63	4,03	0,76	2,17
Bikahízalás	Ft/kg	52,36	20,30	-155,74	44,10	-30,08	-180,32
Sertéshízalás	Ft/kg	36,94	-22,24	-38,69	10,70	-52,44	-70,90
Csirkehízalás	Ft/kg	70,09	39,40	59,94	25,93	-6,17	-21,91

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

A **tejelő tehén** adatait vizsgálva pozitívként elmondható, hogy mindhárom önköltség és mindkét takarmányértékelés szerinti kategóriában, az ágazat nyereséges volt 2007-ben, sőt az is látható, hogy a két értékelés között nincs kiugróan nagy (12-17 százalék) eltérés. Ezzel szemben a **bikahízalásnál** saját takarmányozást feltételezve az átlagnál és azoknál jobb üzemekben nyereséges, míg a rosszaknál már így is veszteség keletkezik. Vásárolt takarmányra alapozott hizlalás esetén pedig csak a költséghatékony gazdaságok tudnak nyereséget realizálni.

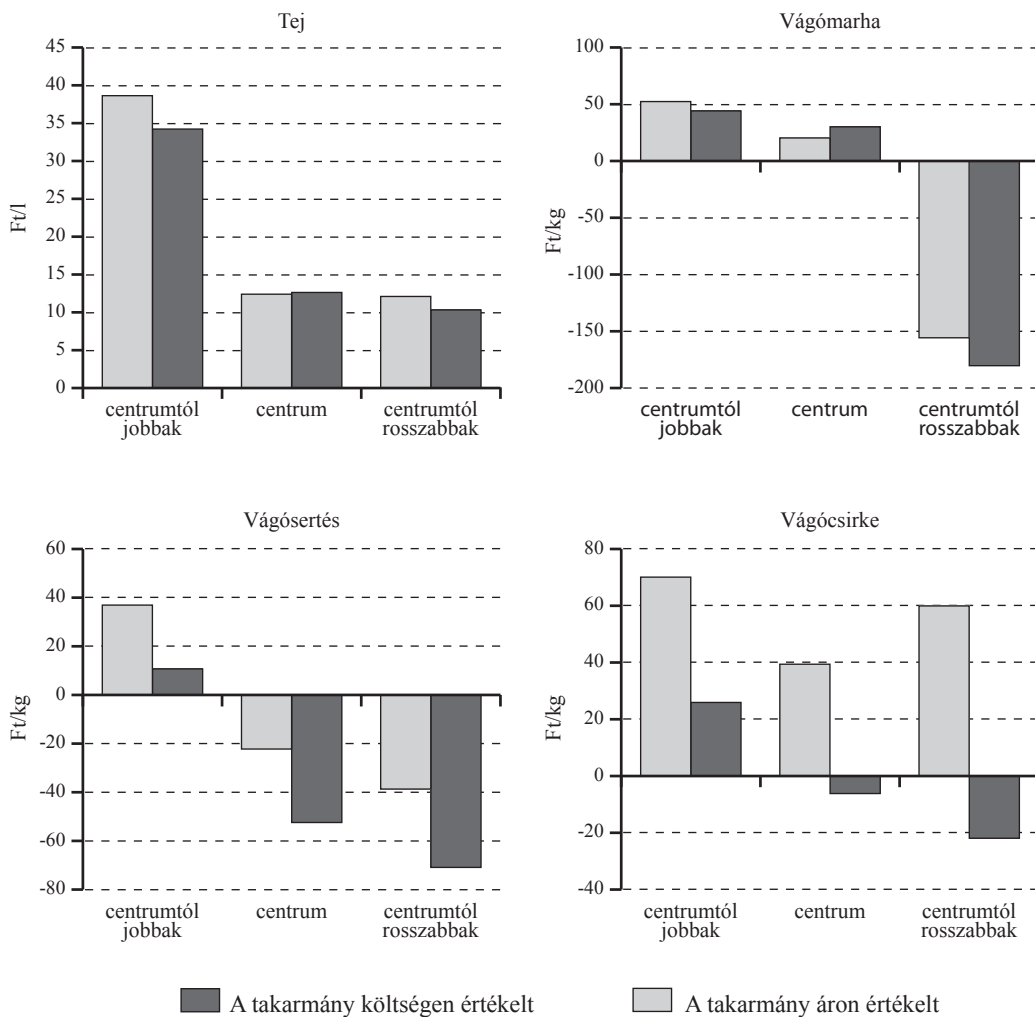
A **sertéshízalásra** vonatkozó modellszámítások azt mutatják, hogy a 2007-es adatok alapján a két értékelési mód között tendenciáját tekintve nincs különbség, mivel csupán a kedvező költséghatékonyaságú csoportban mutatható ki pozitív ágazati eredmény.

A **húscsirkénél** költségen történő értékelésnél rendkívül kedvező érdekeltség mutatkozik, úgyhogy itt különösen figyelembe kell venni az önköltségnél említetteket. A gyakorlati élethez közelebb álló piaci áron való értékelésnél azonban a sertéshez hasonlóan csak a jók csoportjában marad nyereség (4. ábra).

A **tojás** jövedelemhelyzete a tejtermeléséhez hasonlatos, a modell minden cellájában pozitív az eredmény, de a költségen történő takarmány beállítást feltételezve itt is többszörös az egy tojásra jutó eredményben fellelhető különbség. Igaz ugyanakkor, hogy két- háromszoros differencia jellemzi az ágazati eredményt a takarmányok eltérő értékelése esetén.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy közgazdasági értelemben nehéz helyzetben van a magyar állattenyésztés, emellett azonban igaz az is, hogy a magas színvonalon, költséghatékonyan termelő gazdaságok még ilyen körülmények között is versenyképesek tudnak lenni. Ezek példaként szolgálhatnak a többi gazdaság számára is, és a takarmányértékelésben bemutatott különbségek szintén azt tükrözik, hogy a vertikális termelés-szervezésben, termék-előállításban megtalálhatók azok a lehetőségek, amelyek kimozdíthatják az állattenyésztésünket a holtpontról. Ilyen lehet például a termelői összefogással létrejött saját takarmánykeverő üzemek működtetése, továbbá a takarmány termelés hatékonyságának javítása, a fajlagos takarmányfelhasználás csökkentése. Ezek a kérdések azért is különösen fontosak, mert az egységes farmtámogatási rendszer (SPS) bevezetésével a termelői érdekeltséget szinte kizárólag a felvásárlási árak jövedelemtartalma fogja meghatározni, amire csak a költséghatékony termeléssel, a vertikális kapcsolatok bővítésével tudnak reagálni a gazdaságok. Ez természetesen korrekt tisztességes felvásárlási árak és a gazdaság fehérítése nélkül nem elképzelhető.

A fontosabb állati termékek ágazati eredménye önköltség kategóriánként eltérő takarmány értékelés mellett (piacmeghatározó gazdaságok átlaga) 2007

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: A szántóföldi növények területének megoszlása önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	16
2. táblázat: A szántóföldi növények termelési költsége önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	21
3. táblázat: A szántóföldi növények átlagos hozama önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	22
4. táblázat: A szántóföldi növények önköltségének szóródása (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	24
5. táblázat: A szántóföldi növények értékesítési ára önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	28
6. táblázat: A szántóföldi növények jövedelemtartalma önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	29
7. táblázat: A szántóföldi növények ágazati eredménye önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	32
8. táblázat: A szántóföldi növények 100 Ft termelési költségre jutó ágazati eredménye önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	33
9. táblázat: A kertészeti ágazatok területének megoszlása önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	36
10. táblázat: A kertészeti ágazatok termelési költsége önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	37
11. táblázat: A kertészeti termékek átlagos hozama önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	40
12. táblázat: A kertészeti termékek önköltségének szóródása (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	42
13. táblázat: A kertészeti termékek értékesítési ára önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	44
14. táblázat: A kertészeti termékek jövedelemtartalma önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	45
15. táblázat: A kertészeti termékek ágazati eredménye önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	48
16. táblázat: A kertészeti termékek 100 Ft termelési költségre jutó ágazati eredménye önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	49
17. táblázat: Az állati termékek állatlétszám arányának szóródása (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	52
18. táblázat: Az állati termékek költsége önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	53

19. táblázat: Az állati termékek önköltségének szóródása (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	54
20. táblázat: Az állati termékek értékesítési ára önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	58
21. táblázat: Az állati termékek jövedelemtartalma önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga)	59
22. táblázat: Az állati termékek ágazati eredménye önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga).....	61
23. táblázat: Az állati termékek 100 Ft termelési költségre jutó ágazati eredménye önköltség kategóriánként (piacmeghatározó gazdaságok átlaga)	62
24. táblázat: Az állati termékek önköltségének szóródása eltérő takarmány értékelés mellett (piacmeghatározó gazdaságok átlaga) 2007	64
25. táblázat: Az állati termékek ágazati eredménye önköltség kategóriánként eltérő takarmány értékelés mellett (piacmeghatározó gazdaságok átlaga) 2007	65

MELLÉKLETEK

Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: A búzatermelés költsége és jövedelme 2007. év	75
2. melléklet: A durumbúza-termelés költsége és jövedelme 2007. év	76
3. melléklet: Az őszi árpa-termelés költsége és jövedelme 2007. év	77
4. melléklet: A tavaszi árpa-termelés költsége és jövedelme 2007. év	78
5. melléklet: A triticales-termelés költsége és jövedelme 2007. év	79
6. melléklet: A rozstermelés költsége és jövedelme 2007. év	80
7. melléklet: A zabtermelés költsége és jövedelme 2007. év	81
8. melléklet: A kukorica-termelés költsége és jövedelme 2007. év	82
9. melléklet: Az ipari napraforgó-termelés költsége és jövedelme 2007. év	83
10. melléklet: A repcetermelés költsége és jövedelme 2007. év	84
11. melléklet: A mustártermelés költsége és jövedelme 2007. év	85
12. melléklet: A cukorrépa-termelés költsége és jövedelme 2007. év	86
13. melléklet: A szójatermelés költsége és jövedelme 2007. év	87
14. melléklet: A borsótermelés költsége és jövedelme 2007. év	88
15. melléklet: A silókukorica-termelés költsége és jövedelme 2007. év	89
16. melléklet: A lucernatermelés költsége és jövedelme 2007. év	90
17. melléklet: A rét költsége és jövedelme 2007. év	91
18. melléklet: A burgonyatermelés költsége és jövedelme 2007. év	92
19. melléklet: A zöldborsótermelés költsége és jövedelme 2007. év	93
20. melléklet: A paradicsom-termelés költsége és jövedelme 2007. év	94
21. melléklet: A zöldpaprika-termelés költsége és jövedelme 2007. év	95
22. melléklet: A fűszerpaprika-termelés költsége és jövedelme 2007. év	96
23. melléklet: A vöröshagyma-termelés költsége és jövedelme 2007. év	97
24. melléklet: A görögdinnye-termelés költsége és jövedelme 2007. év	98
25. melléklet: A fejeskáposzta-termelés költsége és jövedelme 2007. év	99
26. melléklet: A csemegekukorica-termelés költsége és jövedelme 2007. év	100
27. melléklet: A karfioltermelés költsége és jövedelme 2007. év	101
28. melléklet: Az almatermelés költsége és jövedelme 2007. év	102
29. melléklet: A meggytermelés költsége és jövedelme 2007. év	103
30. melléklet: A szilvatermelés költsége és jövedelme 2007. év	104
31. melléklet: Az őszibarack-termelés költsége és jövedelme 2007. év	105

---

32. melléklet: A borszőlőtermelés költsége és jövedelme 2007. év.....	106
33. melléklet: A kajszitermelés költsége és jövedelme 2007. év	107
34. melléklet: A tejelő tehén tartásának költsége és jövedelme 2007. év	108
35. melléklet: Az étkezési tyúktojás-termelés költsége és jövedelme 2007. év.....	109
36. melléklet: A bikahízalás (élősúly) költsége és jövedelme 2007. év.....	110
37. melléklet: A kocartás költsége és jövedelme 2007. év.....	111
38. melléklet: A sertéshízalás (élősúly) költsége és jövedelme 2007. év	112
39. melléklet: Az anyajuh tartás, báránynévelés költsége és jövedelme 2007. év.....	113
40. melléklet: A csirkehízalás (élősúly) költsége és jövedelme 2007. év	114
41. melléklet: A libahízalás (élősúly) költsége és jövedelme 2007. év.....	115
42. melléklet: A pulykahízalás (élősúly) költsége és jövedelme 2007. év.....	116

**A búzatermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	191 143	228 916	211 759	221 582
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	43 230	46 659	45 194	46 027
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	42 671	48 352	45 772	47 141
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	50	1 052	597	782
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	1 518	2 481	2 043	2 268
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	133 787	149 313	142 261	148 102
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	12 660	13 325	13 023	13 001
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	20 146	21 237	20 741	21 707
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	8 892	14 167	11 771	13 035
10.	Öntözési költség	Ft/ha	22	544	307	416
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	457	320	382	361
12.	Száritási költség	Ft/ha	225	1 780	1 073	1 370
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	455	1 505	1 028	1 283
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	249	501	386	466
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	43 106	53 378	48 712	51 638
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	309	111	201	91
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	21 481	29 472	25 842	28 400
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	373	141	246	240
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	14 554	6 024	9 899	6 405
21.	Munkabér	Ft/ha	4 266	12 693	8 865	10 589
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	1 563	4 105	2 950	3 472
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	7 199	20 943	14 700	17 925
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	15 829	11 521	13 478	13 184
25.	Egyéb költség	Ft/ha	64	220	149	184
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	2 062	4 084	3 166	3 229
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	4 193	6 330	5 359	5 322
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	114 999	149 021	133 568	140 679
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	148 037	175 538	163 047	169 944
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	76 144	79 894	78 191	80 903
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	33 394	38 623	36 390	37 170
32.	Átlaghozam	t/ha	3,40	3,79	3,61	3,72
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	21,48	23,18	22,41	22,75
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	13,59	176,08	27,37	122,73
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	46,17	668,06	98,94	457,02

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A durumbúza-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	189 334	-	194 937	186 885
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	43 427	-	44 121	43 659
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	38 382	-	38 681	38 851
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	-	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	-	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	149 159	-	153 052	146 057
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	17 565	-	16 717	17 602
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	27 265	-	26 083	26 841
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	11 022	-	12 097	11 938
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	-	0	0
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	304	-	241	267
12.	Szárítási költség	Ft/ha	0	-	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	-	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	85	-	1 733	1 884
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	217	-	171	0
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	56 458	-	57 043	58 532
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	0	-	0	0
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	19 128	-	18 852	20 231
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	0	-	0	0
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	21 073	-	16 684	14 474
21.	Munkabér	Ft/ha	3 315	-	5 804	6 000
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	1 165	-	1 876	1 945
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	13 686	-	15 542	17 233
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	9 394	-	9 936	10 882
25.	Egyéb költség	Ft/ha	15	-	12	0
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	218	-	173	192
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	3 158	-	2 766	2 469
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	127 609	-	128 688	131 957
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	132 876	-	137 894	128 353
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	61 725	-	66 249	54 928
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	36 711	-	36 337	38 917
32.	Átlaghozam	t/ha	3,48	-	3,54	3,39
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	23,50	-	23,41	22,85
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	44,14	-	48,80	61,20
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	153,44	-	172,84	207,51

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**Az őszi árpa-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	164 951	186 010	174 584	182 641
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	36 176	36 497	36 331	36 510
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	41 716	47 083	44 171	46 339
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	42	603	299	478
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	847	1 211	1 014	1 167
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	92 167	104 742	97 919	105 277
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	10 586	12 144	11 299	11 912
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	17 560	17 313	17 447	17 666
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	5 899	11 566	8 491	10 767
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	0	0	0
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	214	381	290	290
12.	Száritási költség	Ft/ha	299	1 474	837	1 338
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	257	1 049	619	947
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	178	340	252	378
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	34 994	44 266	39 236	43 297
17.	Szerveztrágya költsége	Ft/ha	1 261	1	685	103
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	22 315	27 135	24 520	26 627
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	486	139	327	239
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	12 613	5 288	9 262	4 282
21.	Munkabér	Ft/ha	2 912	10 862	6 549	9 481
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	1 152	3 671	2 304	3 228
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	7 234	20 970	13 517	18 795
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	17 634	10 641	14 435	11 832
25.	Egyéb költség	Ft/ha	142	103	124	139
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	1 673	1 729	1 698	1 430
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	5 963	5 025	5 534	4 343
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	108 380	129 832	118 193	123 798
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	129 957	141 744	135 349	139 344
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	56 572	56 178	56 392	58 843
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	31 796	34 236	32 976	33 249
32.	Átlaghozam	t/ha	3,38	3,76	3,55	3,69
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	21,28	22,40	21,79	22,12
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	6,61	59,28	11,14	70,08
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	22,36	222,69	39,58	258,46

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A tavaszi árpa-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	143 751	174 628	157 054	170 222
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	39 567	44 439	41 813	43 454
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	41 923	44 402	42 991	45 468
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	61	1 480	672	1 246
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	345	0	197	151
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	79 802	107 361	91 675	102 943
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	11 564	12 589	12 005	12 234
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	11 530	13 186	12 243	13 068
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	7 826	12 149	9 688	11 236
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	0	0	0
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	72	205	129	211
12.	Száritási költség	Ft/ha	347	1 377	791	1 122
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	211	1 323	690	1 104
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	175	185	179	168
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	31 724	41 012	35 726	39 143
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	860	870	865	737
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	21 426	30 271	25 237	29 645
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	635	496	575	467
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	14 394	3 960	9 899	4 046
21.	Munkabér	Ft/ha	5 739	13 138	8 927	11 436
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	2 511	3 963	3 136	3 481
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	6 074	19 424	11 826	16 469
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	14 957	9 212	12 482	11 160
25.	Egyéb költség	Ft/ha	37	30	34	27
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	2 604	3 775	3 108	3 268
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	5 544	5 487	5 519	5 033
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	106 504	131 639	117 333	124 911
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	112 027	133 615	121 328	131 079
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	37 247	42 989	39 720	45 310
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	41 416	45 437	43 270	43 949
32.	Átlaghozam	t/ha	2,56	2,90	2,71	2,84
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	20,17	20,29	20,22	19,84
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	6,39	81,01	10,59	76,65
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	16,38	234,71	28,67	217,59

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A triticales-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték-egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg-határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	133 312	174 571	145 616	170 198
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	36 141	37 458	36 603	37 408
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	39 081	51 688	42 841	50 385
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	39	0	28	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	3 369	3 018	3 264	3 298
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	39 110	82 020	51 907	79 797
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	9 778	10 584	10 019	10 422
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	13 038	16 769	14 151	17 045
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	3 921	10 918	6 008	10 203
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	0	0	0
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	98	25	76	19
12.	Száritási költség	Ft/ha	12	467	148	428
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	38	757	252	683
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	198	114	173	111
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	27 083	39 634	30 826	38 911
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	1 608	442	1 260	584
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	19 871	25 395	21 518	25 429
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	346	151	288	140
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	16 084	6 163	13 126	5 672
21.	Munkabér	Ft/ha	2 654	11 055	5 160	10 068
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	1 021	3 556	1 777	3 268
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	2 028	17 338	6 594	15 694
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	14 679	10 204	13 345	11 206
25.	Egyéb költség	Ft/ha	91	178	117	6
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	1 404	2 281	1 665	1 996
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	5 365	4 088	4 984	3 803
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	92 235	120 486	100 660	116 778
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	106 228	134 937	114 790	131 288
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	41 077	54 085	44 956	53 421
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	35 362	36 709	35 835	36 433
32.	Átlaghozam	t/ha	2,51	3,20	2,72	3,11
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	15,46	19,92	16,79	19,79
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	4,75	51,17	6,51	66,13
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	11,93	163,75	17,69	205,98

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A rozstermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	115 463	88 336	112 475	123 428
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	36 390	38 201	36 519	39 982
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	44 484	41 099	44 111	48 824
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	30	0	26	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	2 908	3 137	2 933	1 459
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	50 358	26 634	47 745	62 555
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	7 167	12 036	7 703	8 468
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	9 746	11 898	9 983	9 211
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	1 842	7 100	2 421	4 874
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	0	0	0
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	32	0	28	0
12.	Szárítási költség	Ft/ha	0	363	40	154
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	49	782	130	268
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	141	16	127	50
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	18 976	32 195	20 432	23 025
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	3 119	0	2 776	348
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	18 674	28 207	19 724	21 440
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	101	8	91	321
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	13 962	0	12 424	5 228
21.	Munkabér	Ft/ha	1 578	11 711	2 694	5 213
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	647	4 137	1 032	1 819
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	2 541	19 224	4 379	8 120
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	9 516	9 764	9 543	10 581
25.	Egyéb költség	Ft/ha	3	106	15	0
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	1 196	1 906	1 274	1 862
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	4 600	2 734	4 395	2 323
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	74 914	109 993	78 778	80 279
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	96 487	56 140	92 043	100 403
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	40 548	-21 658	33 697	43 149
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	38 511	92 563	42 348	43 084
32.	Átlaghozam	t/ha	1,89	1,15	1,81	1,89
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	11,92	10,05	11,71	12,00
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	5,42	39,86	5,99	37,13
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	10,14	46,02	10,73	67,93

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A zabtermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	134 465	132 033	133 953	145 950
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	42 133	40 321	41 796	43 330
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	38 944	54 278	42 176	56 308
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	12	622	141	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	1 595	123	1 285	827
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	51 334	44 766	49 950	56 245
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	10 403	11 602	10 656	10 770
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	11 557	14 060	12 084	15 289
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	4 629	9 476	5 650	8 411
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	0	0	0
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	19	55	27	53
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	77	16	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	59	631	180	563
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	251	327	267	317
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	26 918	36 230	28 880	35 404
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	864	1 631	1 026	2 011
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	21 077	28 021	22 540	30 403
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	180	778	306	306
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	19 150	3 545	15 861	2 569
21.	Munkabér	Ft/ha	3 187	8 956	4 403	7 920
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	1 193	2 618	1 493	2 391
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	3 894	17 989	6 864	15 183
24.	Értékesítési leírás	Ft/ha	10 931	13 516	11 476	13 829
25.	Egyéb költség	Ft/ha	30	155	56	111
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	1 882	2 775	2 070	2 684
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	5 829	4 006	5 445	2 578
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	95 135	120 218	100 420	115 389
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	107 547	95 804	105 073	110 546
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	39 331	11 815	33 533	30 561
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	41 965	62 878	45 859	55 891
32.	Átlaghozam	t/ha	2,23	1,91	2,16	2,05
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	19,66	21,84	20,12	22,97
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	3,55	22,29	4,31	59,68
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	7,91	42,57	9,32	122,33

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A kukorica-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	246 424	208 259	228 019	220 179
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	51 288	41 647	46 713	44 219
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	40 641	45 602	43 034	44 991
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	204	742	464	636
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	119	154	136	132
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	168 583	103 164	137 034	125 154
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	22 356	23 296	22 809	23 259
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	20 398	23 844	22 060	23 659
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	15 465	19 696	17 505	18 814
10.	Öntözési költség	Ft/ha	33	148	88	109
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	1 036	875	958	942
12.	Szárítási költség	Ft/ha	8 004	7 400	7 713	7 955
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	358	1 150	740	991
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	229	1 488	836	1 149
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	67 879	77 899	72 711	76 878
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	620	543	583	501
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	23 380	31 695	27 390	30 362
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	358	186	275	252
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	18 470	4 220	11 598	5 912
21.	Munkabér	Ft/ha	5 360	14 409	9 724	11 607
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	1 939	4 642	3 242	3 824
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	7 097	24 050	15 273	20 627
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	18 326	15 143	16 791	16 734
25.	Egyéb költség	Ft/ha	128	460	288	363
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	3 206	3 986	3 582	3 332
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	7 077	7 968	7 507	7 385
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	153 839	185 199	168 963	177 776
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	178 545	130 361	155 308	143 301
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	92 585	23 060	59 055	42 403
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	38 372	47 642	42 771	45 036
32.	Átlaghozam	t/ha	4,03	3,90	3,96	3,95
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	21,79	24,07	22,89	23,98
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	11,42	161,38	20,70	122,37
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	45,75	626,81	81,69	482,67

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**Az ipari napraforgó-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	225 340	251 718	238 206	247 584
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	86 580	87 347	86 975	87 526
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	41 274	44 559	42 876	44 322
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	139	560	344	377
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	12	6	9
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	180 181	192 721	186 297	192 437
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	15 595	16 447	16 010	16 383
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	14 576	16 717	15 620	16 186
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	14 542	22 883	18 610	20 954
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	6	3	5
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	1 351	467	920	619
12.	Száritási költség	Ft/ha	1 136	2 228	1 669	2 060
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	584	1 417	990	1 300
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	164	428	293	397
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	47 947	60 593	54 115	57 904
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	473	295	386	276
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	24 328	33 736	28 917	32 314
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	216	316	265	331
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	16 970	5 827	11 535	6 039
21.	Munkabér	Ft/ha	4 496	12 217	8 262	10 683
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	1 627	3 912	2 742	3 433
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	6 840	23 328	14 882	20 036
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	18 884	12 491	15 766	13 955
25.	Egyéb költség	Ft/ha	70	208	137	173
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	2 876	3 986	3 417	3 447
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	8 338	8 362	8 349	7 439
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	133 065	165 271	148 773	156 029
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	177 393	191 125	184 091	189 681
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	92 275	86 447	89 432	91 556
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	62 638	69 873	66 361	67 311
32.	Átlaghozam	t/ha	2,12	2,37	2,24	2,32
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	19,80	22,28	21,01	21,83
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	11,02	107,18	19,59	92,31
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	23,41	253,49	43,92	213,97

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A repcetermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	170 821	186 806	180 612	186 379
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	62 942	64 931	64 197	64 254
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	43 622	44 642	44 247	44 450
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	2 480	2 771	2 658	3 121
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	21	13	16
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	124 498	140 044	134 020	139 242
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	11 745	12 330	12 104	12 220
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	24 473	23 084	23 622	24 043
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	14 734	18 866	17 265	18 759
10.	Öntözési költség	Ft/ha	24	0	9	0
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	780	300	486	436
12.	Szárítási költség	Ft/ha	404	810	653	767
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	979	2 730	2 051	2 440
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	275	783	586	718
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	53 414	58 903	56 776	59 383
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	206	31	99	89
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	23 526	30 536	27 819	29 515
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	510	232	340	354
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	13 293	7 541	9 770	7 737
21.	Munkabér	Ft/ha	4 390	12 094	9 109	10 612
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	1 635	3 766	2 940	3 376
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	8 263	18 641	14 619	16 746
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	16 834	14 340	15 306	15 488
25.	Egyéb költség	Ft/ha	52	244	170	200
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	1 589	3 561	2 797	3 020
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	5 900	5 857	5 874	5 051
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	129 614	155 746	145 620	151 572
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	117 407	127 904	123 836	126 996
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	41 207	31 060	34 992	34 807
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	65 412	72 549	69 918	70 163
32.	Átlaghozam	t/ha	1,99	2,15	2,09	2,16
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	22,08	22,20	22,16	21,95
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	14,19	128,05	31,15	95,54
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	28,11	274,86	64,88	206,37

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A mustártermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	105 982	91 904	102 127	93 016
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	95 987	82 118	93 342	86 343
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	37 257	48 391	40 305	37 071
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	6 771	1 854	2 583
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	61 494	23 190	51 006	47 955
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	5 055	10 129	6 445	6 823
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	14 147	7 419	12 305	13 383
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	7 050	7 757	7 244	6 725
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	0	0	0
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	819	14	598	211
12.	Száritási költség	Ft/ha	1 800	23	1 314	9
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	422	1 558	733	713
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	444	0	322	86
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	29 738	26 900	28 961	27 951
17.	Szerveztrágya költsége	Ft/ha	0	8 907	2 439	3 398
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	24 508	21 848	23 779	25 400
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	841	0	611	495
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	8 059	0	5 852	1 618
21.	Munkabér	Ft/ha	6 360	3 347	5 535	6 172
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	3 018	1 228	2 528	2 195
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	7 669	13 555	9 280	12 207
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	15 991	13 283	15 249	16 517
25.	Egyéb költség	Ft/ha	88	0	64	50
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	1 479	525	1 218	643
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	5 015	6 019	5 290	6 145
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	102 766	95 611	100 807	102 791
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	76 243	65 004	73 166	65 065
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	3 216	-3 707	1 320	-9 775
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	143 531	213 689	156 910	166 322
32.	Átlaghozam	t/ha	0,72	0,45	0,64	0,62
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	18,73	24,38	20,27	19,82
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	9,82	34,19	12,20	27,51
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	7,03	15,30	7,84	17,01

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A cukorrépa-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték-egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	393 183	431 582	426 244	427 266
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	7 945	7 811	7 828	7 830
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	69 999	80 758	79 262	79 731
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	937	0	130	92
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	315 047	396 200	384 917	386 265
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	49 284	46 000	46 457	46 615
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	24 486	29 527	28 826	29 010
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	57 923	72 271	70 276	70 855
10.	Öntözési költség	Ft/ha	17	505	438	446
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	3 289	934	1 261	1 251
12.	Száritási költség	Ft/ha	898	0	125	127
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	1 518	3 549	3 267	3 289
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	439	2 068	1 842	1 878
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	137 854	154 856	152 492	153 472
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	1 230	947	986	951
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	34 401	33 875	33 948	34 240
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	516	0	72	67
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	68 200	46 169	49 232	48 812
21.	Munkabér	Ft/ha	14 366	20 730	19 845	19 864
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	3 976	6 339	6 011	6 086
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	10 973	26 457	24 304	24 549
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	23 372	19 828	20 321	20 374
25.	Egyéb költség	Ft/ha	161	119	125	127
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	3 053	8 485	7 730	7 807
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	23 240	23 963	23 862	23 937
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	321 342	341 768	338 928	340 287
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	255 330	276 727	273 752	273 794
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	71 842	89 815	87 316	86 979
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	7 923	7 609	7 649	7 669
32.	Átlaghozam	t/ha	40,56	44,92	44,31	44,37
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	25,38	27,71	27,38	27,35
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	10,79	127,04	50,85	75,48
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	437,50	5 706,15	2 253,12	3 349,09

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A szójatermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	176 794	185 086	182 575	185 210
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	72 301	68 504	69 558	68 579
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	51 690	51 079	51 264	50 661
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	0	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	116 571	104 520	108 169	110 499
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	16 417	15 656	15 886	15 899
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	18 666	15 676	16 582	16 944
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	16 191	17 249	16 929	16 826
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	1 941	1 353	1 598
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	891	352	515	498
12.	Száritási költség	Ft/ha	1 893	1 750	1 793	1 763
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	1 243	417	667	631
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	15	81	61	71
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	55 315	53 123	53 787	54 230
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	53	290	218	239
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	26 417	32 661	30 770	31 105
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	190	0	57	53
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	9 565	1 224	3 750	2 569
21.	Munkabér	Ft/ha	3 389	13 468	10 416	11 518
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	1 351	4 342	3 437	3 787
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	12 694	31 672	25 926	28 272
24.	Értékesítési leírás	Ft/ha	20 172	13 573	15 571	15 168
25.	Egyéb költség	Ft/ha	23	90	70	83
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	534	3 578	2 656	2 878
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	7 657	8 646	8 347	8 595
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	137 361	162 667	155 004	158 497
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	121 480	131 963	128 788	130 980
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	39 433	22 419	27 571	26 713
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	79 385	83 155	82 109	80 785
32.	Átlaghozam	t/ha	1,73	1,96	1,89	1,96
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	24,55	23,82	24,04	24,50
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	18,06	80,24	39,29	85,81
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	31,25	156,97	74,16	168,35

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A borsótermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	142 987	252 295	239 200	243 286
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	57 744	79 108	77 447	77 696
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	46 966	39 884	40 733	39 711
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	0	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	88 726	212 410	197 592	203 574
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	17 146	23 422	22 670	22 572
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	9 186	14 425	13 797	13 870
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	8 598	18 674	17 467	17 941
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	11 000	9 682	10 311
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	0	0	0	0
12.	Szárítási költség	Ft/ha	0	545	480	511
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	0	4 599	4 048	4 311
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	153	1 877	1 671	1 759
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	35 082	74 542	69 814	71 274
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	25	1 014	896	951
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	25 928	24 164	24 376	23 931
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	1 082	0	130	30
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	475	5 554	4 946	5 219
21.	Munkabér	Ft/ha	6 828	10 953	10 459	10 749
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	2 885	3 701	3 604	3 691
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	11 782	37 899	34 770	35 961
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	14 821	9 354	10 009	9 772
25.	Egyéb költség	Ft/ha	0	5 885	5 180	5 517
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	719	6 382	5 703	5 982
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	5 129	11 270	10 534	10 903
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	104 756	190 719	180 420	183 981
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	107 905	177 754	169 385	172 012
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	38 231	61 576	58 779	59 306
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	62 997	71 029	70 404	70 218
32.	Átlaghozam	t/ha	1,66	2,69	2,56	2,62
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	18,21	29,77	28,39	28,82
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	4,25	70,80	24,61	68,34
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	7,06	190,10	63,07	179,05

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A silókukorica-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	155 323	212 313	195 823	205 475
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	7 025	7 902	7 691	7 807
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	39 300	45 202	43 494	44 880
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	0	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	39 196	15 127	22 092	18 058
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	19 396	15 771	16 820	16 375
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	13 291	18 485	16 982	18 196
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	11 304	17 103	15 425	16 629
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	310	221	268
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	24	3	9	8
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	44	1 044	755	913
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	194	1 874	1 388	1 628
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	44 252	54 590	51 599	54 018
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	2 816	1 338	1 765	1 316
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	21 376	31 484	28 559	30 861
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	694	138	299	124
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	14 614	9 662	11 095	10 414
21.	Munkabér	Ft/ha	4 088	13 667	10 895	12 632
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	1 496	4 302	3 490	3 976
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	6 331	18 201	14 766	17 120
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	12 871	11 080	11 598	12 189
25.	Egyéb költség	Ft/ha	33	243	182	217
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	1 342	5 168	4 061	4 607
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	6 804	7 820	7 526	7 631
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	116 718	157 693	145 837	155 104
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	111 071	157 723	144 224	151 457
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	38 605	54 620	49 986	50 371
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	7 067	7 457	7 363	7 540
32.	Átlaghozam	t/ha	16,69	21,15	19,87	20,57
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	20,30	21,71	21,30	21,65
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	7,18	164,37	22,41	109,87
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	118,62	3 475,82	443,97	2 259,98

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A lucernatermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	108 621	113 443	110 401	109 050
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	14 452	16 668	15 160	16 218
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	29 520	39 434	33 180	37 734
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	0	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	883	326	692
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	30 998	19 991	26 934	18 511
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	1 948	4 860	3 023	4 110
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	1 257	7 114	3 419	5 989
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	295	2 774	1 210	2 154
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	0	0	0
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	933	18	595	197
12.	Szárítási költség	Ft/ha	0	879	325	689
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	24	187	84	162
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	526	493	514	415
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	4 983	16 324	9 170	13 716
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	314	205	274	386
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	19 818	23 620	21 221	23 530
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	394	174	313	178
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	8 686	2 252	6 311	2 470
21.	Munkabér	Ft/ha	4 045	10 358	6 376	8 469
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	1 423	3 259	2 101	2 686
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	1 741	20 322	8 601	16 183
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	11 021	8 196	9 978	8 242
25.	Egyéb költség	Ft/ha	54	389	178	321
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	1 640	2 555	1 978	2 080
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	3 377	3 180	3 304	2 634
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	57 496	90 835	69 805	80 894
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	103 638	97 119	101 231	95 335
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	51 125	22 608	40 597	28 157
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	10 505	20 503	13 698	18 418
32.	Átlaghozam	t/ha	5,49	4,39	5,08	4,36
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	15,85	21,11	17,79	20,00
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	4,27	50,28	6,44	61,62
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	23,35	220,61	32,69	268,32

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A rét költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	55 876	49 302	53 711	53 803
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	9 929	10 255	10 026	10 181
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	33 093	29 221	31 818	32 936
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	0	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	5 249	6 451	5 645	4 520
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	17	193	75	105
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	1 417	2 440	1 754	2 350
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	5	139	49	75
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	30	10	16
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	114	44	91	110
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	2	21	8	12
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	241	240	240	234
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	1 796	3 106	2 227	2 902
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	350	165	289	252
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	7 786	11 165	8 899	10 384
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	136	120	131	119
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	3 465	1 731	2 894	1 295
21.	Munkabér	Ft/ha	1 019	6 648	2 873	4 076
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	352	2 061	915	1 293
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	3 113	12 374	6 163	7 828
24.	Értékesítési leírás	Ft/ha	5 296	3 919	4 842	4 603
25.	Egyéb költség	Ft/ha	10	45	22	29
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	504	1 185	728	907
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	1 803	1 274	1 629	1 675
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	25 630	43 792	31 611	35 365
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	54 080	46 196	51 484	50 901
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	30 246	5 510	22 100	18 438
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	11 170	22 365	14 476	17 255
32.	Átlaghozam	t/ha	2,50	2,04	2,34	2,21
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	13,13	14,90	13,71	14,95
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	10,64	101,69	15,09	78,96
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	24,41	199,12	32,95	161,84

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A burgonyatermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték-egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg-határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	1 406 773	1 339 045	1 396 191	1 549 538
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	63 477	66 466	63 908	63 655
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	26 833	25 583	26 637	25 939
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	249	0	211	496
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	1 178 285	557 741	1 081 328	1 021 886
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	202 634	163 592	196 534	191 418
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	33 496	29 397	32 856	34 792
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	62 390	30 355	57 385	53 261
10.	Öntözési költség	Ft/ha	577	21 861	3 902	8 408
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	3 298	0	2 783	4 317
12.	Szárítási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	231	313	244	482
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	19 615	8 769	17 921	35 841
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	322 241	254 287	311 623	328 520
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	12 724	0	10 736	5 909
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	88 018	62 397	84 015	77 636
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	1 195	0	1 008	168
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	17 292	4 602	15 309	11 087
21.	Munkabér	Ft/ha	60 362	77 064	62 971	84 086
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	12 853	24 706	14 705	22 006
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	1 638	24 019	5 135	11 828
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	73 602	29 637	66 732	63 956
25.	Egyéb költség	Ft/ha	131	965	261	524
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	15 286	24 578	16 738	13 561
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	66 907	18 501	59 344	34 309
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	672 247	520 756	648 577	653 592
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	1 084 532	1 084 759	1 084 568	1 221 018
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	734 526	818 290	747 614	895 945
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	30 929	26 352	30 269	27 315
32.	Átlaghozam	t/ha	21,74	19,76	21,43	23,93
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	18,93	20,90	19,24	21,28
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	1,77	11,83	2,05	7,19
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	38,58	233,74	43,86	172,06

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A zöldborsótermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	282 917	277 831	279 970	277 309
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	58 642	53 896	55 789	54 883
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	32 931	26 453	29 177	29 280
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	0	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	249 986	251 379	250 793	248 030
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	53 878	47 353	50 097	49 958
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	23 400	14 679	18 346	18 286
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	17 570	27 929	23 573	23 328
10.	Öntözési költség	Ft/ha	5 127	0	2 156	2 215
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	0	0	0	0
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	805	2 556	1 820	1 872
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	0	0	0	0
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	100 780	92 517	95 992	95 660
17.	Szerveztrágya költsége	Ft/ha	1 447	0	609	626
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	33 783	65 969	52 435	53 100
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	635	0	267	274
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	73 336	27 469	46 757	46 315
21.	Munkabér	Ft/ha	14 928	18 412	16 947	16 137
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	4 309	6 647	5 664	5 658
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	9 598	37 813	25 948	26 691
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	34 182	39 394	37 203	37 630
25.	Egyéb költség	Ft/ha	116	956	603	595
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	4 336	9 022	7 051	7 090
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	2 904	11 610	7 949	7 851
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	280 353	309 810	297 423	297 626
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	182 137	185 314	183 978	181 650
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	2 564	-31 979	-17 453	-20 316
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	65 765	66 424	66 161	65 857
32.	Átlaghozam	t/ha	4,26	4,66	4,50	4,52
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	24,19	28,34	26,60	26,84
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	15,33	48,31	25,37	36,75
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	65,37	225,32	114,05	166,09

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A paradicsom-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	1 321 774	710 131	986 535	928 499
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	40 572	10 445	21 370	17 895
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	31 169	228 628	139 395	153 008
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	0	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	1 290 605	481 498	847 137	775 488
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	129 617	130 201	129 937	134 057
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	32 596	49 447	41 832	45 475
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	52 859	103 198	80 450	82 226
10.	Öntözési költség	Ft/ha	10 118	0	4 572	4 666
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	1 548	0	700	783
12.	Szárítási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	0	446	245	274
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	3 349	0	1 513	1 694
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	230 088	283 293	259 249	269 175
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	2 400	0	1 085	1 214
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	73 247	116 663	97 043	103 725
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	9	18 084	9 916	11 097
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	94 530	27 055	57 547	55 906
21.	Munkabér	Ft/ha	168 213	122 042	142 907	127 709
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	41 098	40 218	40 616	35 402
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	9 963	21 795	16 448	18 313
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	48 633	71 000	60 893	65 081
25.	Egyéb költség	Ft/ha	116	0	53	59
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	11 772	1 832	6 324	5 211
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	22 849	43 258	34 035	37 023
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	702 918	745 240	726 114	729 913
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	1 091 686	426 838	727 285	659 324
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	618 856	-35 109	260 420	198 586
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	22 097	16 167	18 317	16 843
32.	Átlaghozam	t/ha	31,81	46,10	39,64	43,34
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	24,59	27,04	25,93	25,89
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	2,99	45,99	6,13	10,64
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	95,01	2 120,09	242,86	461,15

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A zöldsiprika-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték-egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg-határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	1 642 926	-	1 660 571	1 625 346
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	101 320	-	98 476	93 473
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	26 966	-	26 799	35 511
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	-	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	-	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	1 615 914	-	1 633 731	1 589 836
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	390 211	-	397 917	386 464
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	74 469	-	71 104	74 254
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	86 628	-	87 035	82 116
10.	Öntözési költség	Ft/ha	5 648	-	5 199	3 187
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	1 046	-	920	1 979
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	-	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	-	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	156	-	1 173	2 524
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	2 490	-	3 598	3 422
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	560 648	-	566 946	553 945
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	9 872	-	8 680	1 091
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	109 011	-	119 724	106 543
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	0	-	0	0
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	25 702	-	22 599	26 487
21.	Munkabér	Ft/ha	158 158	-	165 594	162 101
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	31 356	-	35 570	44 494
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	623	-	2 566	5 519
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	88 614	-	98 876	113 823
25.	Egyéb költség	Ft/ha	277	-	243	197
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	29 736	-	29 096	17 949
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	143 247	-	151 210	79 908
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	1 157 243	-	1 201 104	1 112 057
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	1 082 278	-	1 093 624	1 071 401
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	485 683	-	459 466	513 289
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	72 558	-	72 397	65 383
32.	Átlaghozam	t/ha	15,95	-	16,59	17,01
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	18,54	-	20,43	22,90
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	1,20	-	1,32	4,53
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	19,21	-	21,98	77,09

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A fűszerpaprika-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	675 468	647 703	659 380	527 250
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	90 985	93 857	92 526	88 014
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	31 460	26 539	28 609	29 852
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	62 816	36 399	50 246
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	643 568	558 347	594 187	447 152
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	95 541	69 074	80 205	82 542
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	32 388	43 409	38 774	43 577
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	67 356	46 132	55 058	51 238
10.	Öntözési költség	Ft/ha	474	51 100	29 810	40 875
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	0	0	0	0
12.	Szárítási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	6 082	5 994	6 031	8 217
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	30 829	0	12 965	0
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	232 671	215 710	222 843	226 448
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	418	0	176	0
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	57 053	27 779	40 090	26 431
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	463	0	195	0
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	22 950	52 433	40 034	51 527
21.	Munkabér	Ft/ha	98 494	57 899	74 971	71 758
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	15 229	8 106	11 102	10 550
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	3 166	21 646	13 874	16 344
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	99 985	21 053	54 248	54 920
25.	Egyéb költség	Ft/ha	500	0	210	0
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	18 295	45 418	34 011	38 701
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	102 537	19 801	54 596	52 833
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	651 762	469 844	546 350	549 511
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	442 798	431 993	436 537	300 802
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	23 706	177 859	113 030	-22 261
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	92 080	78 980	85 050	108 162
32.	Átlaghozam	t/ha	7,08	5,95	6,42	5,08
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	22,36	27,63	25,41	28,51
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	1,94	19,41	4,05	16,27
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	13,70	115,45	26,00	82,64

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A vöröshagyma-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	1 336 092	-	1 393 190	1 136 014
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	57 896	-	59 296	48 314
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	29 638	-	29 306	25 583
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	-	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	-	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	1 283 375	-	1 260 503	873 793
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	124 592	-	122 546	151 477
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	34 309	-	35 492	38 127
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	62 841	-	64 126	76 884
10.	Öntözési költség	Ft/ha	2 488	-	2 676	3 332
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	12 900	-	11 844	5 499
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	-	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	-	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	1 479	-	2 662	6 188
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	9 507	-	8 729	16 588
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	248 116	-	248 075	298 093
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	301	-	277	0
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	82 579	-	88 956	116 521
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	873	-	801	1 862
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	26 139	-	23 999	42 721
21.	Munkabér	Ft/ha	145 856	-	157 399	128 244
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	24 821	-	30 304	34 092
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	4 573	-	4 199	3 730
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	130 474	-	124 273	109 842
25.	Egyéb költség	Ft/ha	0	-	0	0
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	29 084	-	28 433	5 792
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	30 271	-	28 225	28 189
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	723 089	-	734 942	769 085
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	1 087 975	-	1 145 114	837 920
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	613 003	-	658 247	366 928
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	32 044	-	31 952	33 462
32.	Átlaghozam	t/ha	22,57	-	23,00	22,98
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	27,63	-	28,80	31,16
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	1,38	-	1,47	3,63
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	31,11	-	33,71	83,36

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A görögdinnye-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	802 086	-	802 086	624 154
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	30 835	-	30 835	34 328
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	45 893	-	45 893	32 606
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	53 853	-	53 853	17 214
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	-	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	700 300	-	700 300	571 795
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	122 576	-	122 576	117 977
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	42 731	-	42 731	39 537
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	54 590	-	54 590	44 609
10.	Öntözési költség	Ft/ha	3 272	-	3 272	3 139
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	0	-	0	0
12.	Szárítási költség	Ft/ha	0	-	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	-	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	28 546	-	28 546	8 324
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	57 796	-	57 796	47 544
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	309 512	-	309 512	261 131
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	1 923	-	1 923	491
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	61 141	-	61 141	67 947
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	6 764	-	6 764	13 716
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	32 335	-	32 335	33 859
21.	Munkabér	Ft/ha	167 333	-	167 333	114 305
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	51 772	-	51 772	32 381
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	20 994	-	20 994	34 837
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	71 914	-	71 914	53 440
25.	Egyéb költség	Ft/ha	4 623	-	4 623	395
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	27 829	-	27 829	20 820
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	15 011	-	15 011	11 286
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	771 152	-	771 152	644 608
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	492 574	-	492 574	363 023
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	30 934	-	30 934	-20 455
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	33 856	-	33 856	38 529
32.	Átlaghozam	t/ha	22,78	-	22,78	16,74
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	18,07	-	18,07	20,19
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	4,20	-	4,20	8,48
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	95,65	-	95,65	141,95

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A fejeskaposzta-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	1 617 077	1 501 242	1 605 869	1 417 380
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	49 376	34 662	47 555	46 689
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	23 516	25 583	23 716	23 143
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	0	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	1 387 773	1 475 660	1 396 277	1 349 540
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	217 946	157 667	212 113	218 993
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	31 563	42 470	32 618	36 167
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	72 754	48 692	70 426	67 297
10.	Öntözési költség	Ft/ha	5 531	580	5 052	3 111
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	0	693	67	0
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	0	2 902	281	544
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	9 353	9 696	9 386	4 425
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	337 147	262 700	329 943	330 538
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	4 681	0	4 228	5 682
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	82 554	104 332	84 661	97 786
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	522	0	471	0
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	24 841	0	22 437	4 768
21.	Munkabér	Ft/ha	134 552	229 772	143 766	150 354
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	33 913	62 683	36 697	43 010
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	1 399	19 101	3 112	5 190
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	85 244	74 745	84 228	87 993
25.	Egyéb költség	Ft/ha	7 248	1 385	6 681	627
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	11 904	28 633	13 522	7 008
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	100 008	132 262	103 129	91 708
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	824 012	915 613	832 875	824 663
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	1 279 930	1 238 543	1 275 926	1 086 842
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	793 065	585 629	772 994	592 717
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	25 532	21 507	25 034	27 616
32.	Átlaghozam	t/ha	32,27	42,57	33,27	29,86
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	15,70	25,88	16,68	15,86
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	1,04	4,32	1,12	3,01
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	33,61	184,12	37,40	89,77

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A csemegekukorica-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	390 683	337 520	364 631	349 472
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	26 290	23 219	24 811	23 409
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	40 279	38 386	39 351	38 577
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	0	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	257	0	131	159
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	350 146	299 135	325 149	310 737
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	51 550	46 039	48 849	49 574
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	24 051	21 399	22 751	21 991
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	30 507	31 815	31 148	29 113
10.	Öntözési költség	Ft/ha	2 745	1 046	1 912	2 250
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	0	0	0	0
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	90	1 949	1 001	1 211
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	6	1 097	541	654
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	108 950	103 344	106 203	104 793
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	590	681	635	706
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	28 623	50 740	39 461	44 104
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	91	0	46	56
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	79 087	39 054	59 469	51 051
21.	Munkabér	Ft/ha	10 356	11 145	10 743	10 491
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	3 553	3 612	3 582	3 544
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	13 652	26 754	20 072	19 824
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	21 740	28 778	25 189	27 427
25.	Egyéb költség	Ft/ha	51	2 095	1 053	1 266
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	4 435	9 690	7 010	7 305
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	3 704	7 274	5 453	4 979
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	274 832	283 166	278 916	275 545
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	281 734	234 175	258 428	244 679
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	115 851	54 353	85 715	73 927
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	20 616	21 980	21 273	20 746
32.	Átlaghozam	t/ha	13,32	12,88	13,11	13,27
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	22,02	24,48	23,22	23,73
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	7,49	52,27	12,92	39,50
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	99,80	673,36	169,25	524,32

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A karfioltermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	1 630 285	-	1 630 285	1 754 571
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	78 365	-	78 365	98 963
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	29 301	-	29 301	19 597
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	0	-	0	0
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	-	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	1 596 153	-	1 596 153	1 734 975
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	228 756	-	228 756	187 146
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	45 126	-	45 126	39 770
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	90 733	-	90 733	86 861
10.	Öntözési költség	Ft/ha	21 555	-	21 555	0
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	0	-	0	0
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	-	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	-	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	0	-	0	0
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	7 054	-	7 054	2 436
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	393 225	-	393 225	316 213
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	5 869	-	5 869	0
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	96 529	-	96 529	120 657
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	0	-	0	0
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	16 064	-	16 064	7 305
21.	Munkabér	Ft/ha	103 515	-	103 515	68 706
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	30 828	-	30 828	25 403
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	4 553	-	4 553	9 809
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	91 559	-	91 559	69 451
25.	Egyéb költség	Ft/ha	1 773	-	1 773	725
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	26 026	-	26 026	800
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	50 640	-	50 640	68 265
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	820 581	-	820 581	687 333
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	1 237 061	-	1 237 061	1 438 358
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	809 704	-	809 704	1 067 239
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	40 166	-	40 166	39 206
32.	Átlaghozam	t/ha	20,43	-	20,43	17,53
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	23,37	-	23,37	18,87
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	1,35	-	1,35	3,55
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	27,60	-	27,60	62,23

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**Az almatermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	876 776	725 092	813 388	812 045
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	66 098	72 305	68 202	72 784
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	55 509	78 033	64 921	76 336
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	8 431	11 884	9 874	10 043
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	949 146	567 167	789 520	723 120
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	1 013	3 064	1 870	2 608
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	21 841	17 476	20 017	17 633
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	129 563	112 398	122 390	121 237
10.	Öntözési költség	Ft/ha	685	0	399	215
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	176	366	255	489
12.	Szárítási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	2 203	7 744	4 518	8 234
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	8 494	1 237	5 461	2 512
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	163 974	142 284	154 910	152 928
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	118	1 078	519	0
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	62 531	53 328	58 685	51 526
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	8 086	8 869	8 413	12 232
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	31 487	9 730	22 395	21 136
21.	Munkabér	Ft/ha	114 085	112 296	113 337	115 132
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	19 502	28 642	23 322	22 379
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	551	15 218	6 680	12 666
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	151 923	130 747	143 073	141 459
25.	Egyéb költség	Ft/ha	317	1 366	755	1 156
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	13 223	8 394	11 205	8 987
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	62 546	33 972	50 605	36 593
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	628 341	545 923	593 899	576 195
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	712 801	582 808	658 478	659 117
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	248 435	179 169	219 489	235 850
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	51 095	62 145	54 841	57 792
32.	Átlaghozam	t/ha	12,30	8,78	10,83	9,98
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	23,51	20,35	22,19	21,00
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	1,81	15,03	2,87	15,98
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	22,32	132,07	31,07	159,33

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A meggytermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	922 426	1 039 718	983 198	993 032
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	178 746	180 190	179 536	175 245
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	52 392	54 531	53 500	53 618
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	643	0	310	401
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	868 941	985 187	929 172	938 971
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	3 757	2 585	3 150	3 581
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	11 267	17 597	14 547	15 532
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	83 999	102 678	93 677	90 842
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	6 770	3 508	4 542
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	0	0	0	0
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	2 366	481	1 390	1 548
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	2 654	16 610	9 885	12 072
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	104 042	146 722	126 156	128 118
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	0	0	0	0
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	29 712	86 418	59 093	66 952
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	85	0	41	0
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	61 528	27 450	43 871	41 161
21.	Munkabér	Ft/ha	120 260	115 864	117 982	106 599
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	18 182	24 899	21 662	20 855
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	669	13 654	7 397	8 890
24.	Értékesítési leírás	Ft/ha	106 878	89 310	97 776	101 605
25.	Egyéb költség	Ft/ha	1 353	3 620	2 528	2 570
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	6 352	5 096	5 701	5 397
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	57 573	75 842	67 039	62 002
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	506 634	588 876	549 246	544 149
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	818 383	892 996	857 043	864 914
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	415 791	450 843	433 952	448 883
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	104 164	107 705	106 102	101 553
32.	Átlaghozam	t/ha	4,86	5,47	5,18	5,36
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	25,60	25,86	25,74	24,52
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	3,18	19,00	5,59	16,14
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	15,46	103,88	28,94	86,46

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A szilvatermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	523 748	372 113	433 095	348 592
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	83 195	68 862	75 527	61 356
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	42 408	66 349	56 721	53 193
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	3 947	0	1 587	3 155
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	490 906	305 764	380 221	292 193
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	2 283	1 591	1 870	1 953
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	7 505	9 520	8 710	7 829
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	85 632	63 425	72 355	70 413
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	6 784	4 056	6 658
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	21	0	8	17
12.	Szárítási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	1 129	484	743	870
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	1 123	0	452	30
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	97 693	81 804	88 194	87 771
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	0	0	0	0
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	21 837	85 406	59 841	95 241
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	126	0	51	104
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	45 058	21 844	31 180	27 076
21.	Munkabér	Ft/ha	79 627	90 850	86 337	87 161
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	14 186	28 281	22 612	26 190
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	535	20 418	12 422	18 772
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	87 643	51 027	65 752	57 781
25.	Egyéb költség	Ft/ha	108	1 060	677	1 360
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	5 122	3 381	4 081	4 409
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	49 907	54 062	52 391	54 437
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	401 840	438 132	423 537	460 302
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	426 056	290 309	344 901	260 822
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	121 909	-66 020	9 558	-111 709
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	70 029	98 673	85 352	96 640
32.	Átlaghozam	t/ha	5,74	4,73	5,15	5,06
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	30,48	27,72	28,83	26,05
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	0,92	11,34	2,04	29,08
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	5,27	50,35	10,11	138,52

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**Az őszibarack-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	649 284	-	677 604	717 362
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	127 403	-	127 261	113 982
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	55 883	-	57 589	49 974
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	14 893	-	14 541	30 890
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	-	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	583 280	-	610 132	646 866
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	110	-	107	129
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	11 563	-	12 311	15 351
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	100 633	-	99 893	93 760
10.	Öntözési költség	Ft/ha	15	-	1 130	2 405
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	471	-	460	979
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	-	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	-	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	1 128	-	1 763	1 696
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	10 234	-	9 992	5 208
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	124 154	-	125 655	119 527
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	4 174	-	4 075	8 032
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	52 011	-	51 542	43 346
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	1 912	-	1 867	2 088
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	11 450	-	11 179	21 078
21.	Munkabér	Ft/ha	83 766	-	90 109	128 553
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	20 620	-	21 743	31 242
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	1 037	-	1 167	995
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	174 243	-	170 858	193 545
25.	Egyéb költség	Ft/ha	501	-	489	975
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	14 322	-	13 984	14 717
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	48 167	-	49 016	41 610
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	536 357	-	541 684	605 708
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	525 131	-	551 949	597 835
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	112 927	-	135 920	111 654
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	118 120	-	113 853	108 468
32.	Átlaghozam	t/ha	4,66	-	4,90	5,94
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	19,73	-	20,34	21,42
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	2,81	-	2,84	8,13
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	12,74	-	13,51	45,43

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A borszőlőtermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	613 221	980 351	686 003	769 490
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	76 085	108 818	83 288	87 207
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	58 056	63 884	59 212	63 689
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	1 704	0	1 366	2 499
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	13 281	2 633	4 815
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	379 558	608 572	424 959	432 831
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	770	0	618	439
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	7 764	13 140	8 830	9 253
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	94 081	111 345	97 504	101 918
10.	Öntözési költség	Ft/ha	0	0	0	0
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	2 147	0	1 721	583
12.	Szárítási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	1 384	989	1 306	1 056
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	7 609	15 271	9 128	11 122
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	113 756	140 745	119 106	124 371
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	4 597	5 205	4 718	6 480
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	42 548	54 916	45 000	47 551
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	1 863	3 887	2 265	2 425
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	38 830	36 152	38 299	27 516
21.	Munkabér	Ft/ha	94 288	139 933	103 337	123 607
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	21 895	47 435	26 959	33 139
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	1 669	54 013	12 046	20 718
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/ha	112 788	129 804	116 161	124 801
25.	Egyéb költség	Ft/ha	135	325	173	248
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	14 770	8 382	13 504	8 329
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	44 481	59 250	47 409	43 864
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	491 620	680 047	528 975	563 047
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	499 466	839 606	566 897	645 119
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	121 601	300 304	157 029	206 443
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	67 584	80 333	70 389	69 696
32.	Átlaghozam	t/ha	7,30	8,30	7,50	8,04
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	28,78	36,48	30,30	30,83
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	3,62	16,95	4,29	12,56
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	26,33	140,69	32,07	100,58

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A kajszitermelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/ha	541 620	2 530 188	1 534 730	1 799 356
2.	Értékesítési átlagár	Ft/t	140 653	266 368	231 893	243 829
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/ha	58 948	113 084	85 984	100 997
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/ha	1 566	0	784	1 002
5.	Melléktermék értéke	Ft/ha	0	0	0	0
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/ha	479 597	2 417 102	1 447 205	1 697 270
7.	Vetőmagköltség	Ft/ha	1 261	0	631	402
8.	Műtrágyaköltség	Ft/ha	6 064	19 935	12 991	16 213
9.	Növényvédőszer-költség	Ft/ha	62 194	70 239	66 212	68 092
10.	Öntözési költség	Ft/ha	34	18 000	9 006	11 516
11.	Közvetlen marketing költség	Ft/ha	15	377	196	251
12.	Száritási költség	Ft/ha	0	0	0	0
13.	Közvetlen fűtési költség	Ft/ha	0	0	0	0
14.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/ha	303	15 702	7 994	9 352
15.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/ha	16 152	18 556	17 353	18 646
16.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/ha	86 023	142 809	114 382	124 472
17.	Szervestrágya költsége	Ft/ha	129	4 168	2 146	2 661
18.	Gépköltségek (változó)	Ft/ha	43 624	45 621	44 621	41 615
19.	Fenntartó tevékenység költsége	Ft/ha	271	0	136	174
20.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/ha	44 262	32 530	38 403	32 807
21.	Munkabér	Ft/ha	86 539	161 952	124 201	132 343
22.	Munkabér közterhei	Ft/ha	15 154	18 200	16 675	17 194
23.	Földbérleti díj	Ft/ha	2 158	8 558	5 354	6 411
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/ha	123 877	131 795	127 831	123 778
25.	Egyéb költség	Ft/ha	192	1 328	759	862
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/ha	2 453	870	1 662	1 649
27.	Gazdasági általános költség	Ft/ha	39 746	29 267	34 513	30 013
28.	Termelési költség összesen	Ft/ha	444 427	577 098	510 685	513 981
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/ha	455 597	2 387 379	1 420 347	1 674 884
30.	Ágazati eredmény	Ft/ha	97 192	1 953 090	1 024 045	1 285 375
31.	A főtermék önköltsége	Ft/t	129 930	63 597	81 787	73 834
32.	Átlaghozam	t/ha	3,57	9,88	6,65	7,56
33.	Átlagos aranykorona érték	Ark/ha	24,90	28,84	26,87	28,67
34.	Átlagos ágazati méret	ha/üzem	2,03	16,35	3,61	14,77
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	t/üzem	6,94	148,34	22,52	102,82

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A tejelő tehén tartásának költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/tehén	405 257	647 394	602 031	628 551
2.	A tej értékesítési átlagára	Ft/l	75,53	70,13	70,70	69,23
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/tehén	27 350	60 257	54 092	57 468
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/tehén	28	480	395	491
5.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/tehén	327 907	559 656	516 239	542 933
6.	Tenyészállatok értékcsökkenése	Ft/tehén	14 872	37 114	32 947	33 948
7.	Takarmányköltség összesen	Ft/tehén	147 319	232 091	216 210	221 559
8.	ebből: saját termelésű abraktakarmány	Ft/tehén	42 001	73 760	67 810	86 330
9.	vásárolt abraktakarmány	Ft/tehén	36 936	48 549	46 373	29 568
10.	saját termelésű tömegtakarmány	Ft/tehén	35 144	75 823	68 202	87 606
11.	vásárolt tömegtakarmány	Ft/tehén	28 746	26 323	26 776	9 522
12.	egyéb takarmányok	Ft/tehén	4 492	7 637	7 048	8 532
13.	Állategészségügyi költség	Ft/tehén	5 518	10 014	9 172	7 155
14.	Természetes- és mesterséges termékenyítés költsége	Ft/tehén	6 320	5 651	5 776	4 689
15.	Teljesítmény vizsgálat költsége	Ft/tehén	417	1 530	1 322	1 040
16.	Közvetlen marketing költség	Ft/tehén	70	145	131	38
17.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/tehén	2	845	687	921
18.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/tehén	32 415	47 615	44 767	51 087
19.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/tehén	206 934	335 006	311 013	320 439
20.	Gépköltségek (változó)	Ft/tehén	10 478	31 639	27 675	33 183
21.	Fenntartó tevékenységek költsége	Ft/tehén	1 795	1 571	1 613	948
22.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/tehén	890	117	262	264
23.	Munkabér	Ft/tehén	20 569	50 159	44 615	44 973
24.	Munkabér közterhei	Ft/tehén	6 983	16 524	14 736	14 927
25.	Értékcsökkenési leírás	Ft/tehén	15 597	13 878	14 200	14 384
26.	Egyéb költség	Ft/tehén	1 278	1 805	1 706	799
27.	Tevékenység általános költsége	Ft/tehén	4 501	20 972	17 886	21 375
28.	Gazdasági általános költség	Ft/tehén	23 224	32 168	30 492	33 332
29.	Termelési költség összesen	Ft/tehén	292 247	503 840	464 199	484 624
30.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/tehén	198 324	312 387	291 018	308 112
31.	Ágazati eredmény	Ft/tehén	113 010	143 554	137 832	143 926
32.	A tej önköltsége	Ft/l	61,97	63,47	63,30	62,04
33.	Átlaghozam	l/tehén	4 146	7 377	6 772	7 241
34.	Átlagos ágazati méret*	tehén/üzem	8,84	441,82	43,44	381,58
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	ezer l/üzem	36,67	3 259,30	294,16	2 763,04

* éves átlagos állományi létszámra vetítve.

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**Az étkezési tyúktojás-termelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/tojó	5 107	4 984	5 025	5 009
2.	A tojás értékesítési átlagára	Ft/db	20,01	17,70	18,37	17,91
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/tojó	15	4	7	8
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/tojó	12	19	17	16
5.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/tojó	5 084	4 958	5 000	4 982
6.	Tenyészállatok értékcsökkenése	Ft/tojó	1 217	449	706	491
7.	Takarmányköltség összesen	Ft/tojó	2 221	2 131	2 161	2 279
8.	ebből: saját termelésű abraktakarmány	Ft/tojó	203	619	480	551
9.	vásárolt abraktakarmány	Ft/tojó	1 786	1 512	1 603	1 701
10.	saját termelésű tömegtakarmány	Ft/tojó	0	0	0	0
11.	vásárolt tömegtakarmány	Ft/tojó	0	0	0	0
12.	egyéb takarmányok	Ft/tojó	231	0	77	27
13.	Állategészségügyi költség	Ft/tojó	60	62	61	56
14.	Természetes- és mesterséges termékenyítés költsége	Ft/tojó	0	0	0	0
15.	Teljesítmény vizsgálat költsége	Ft/tojó	0	0	0	0
16.	Közvetlen marketing költség	Ft/tojó	21	4	10	5
17.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/tojó	36	3	14	2
18.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/tojó	285	288	287	278
19.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/tojó	3 839	2 936	3 238	3 112
20.	Gépköltségek (változó)	Ft/tojó	11	55	40	47
21.	Fenntartó tevékenységek költsége	Ft/tojó	0	26	17	21
22.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/tojó	7	2	3	4
23.	Munkabér	Ft/tojó	266	412	363	376
24.	Munkabér közterhei	Ft/tojó	84	94	91	90
25.	Értékcsökkenési leírás	Ft/tojó	427	77	194	102
26.	Egyéb költség	Ft/tojó	0	0	0	0
27.	Tevékenység általános költsége	Ft/tojó	187	21	77	29
28.	Gazdasági általános költség	Ft/tojó	119	371	287	326
29.	Termelési költség összesen	Ft/tojó	4 940	3 994	4 310	4 107
30.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/tojó	1 268	2 048	1 787	1 897
31.	Ágazati eredmény	Ft/tojó	167	990	715	902
32.	A tojás önköltsége	Ft/tojás	21,75	14,52	16,64	15,10
33.	Átlaghozam	db/tojó	227	275	259	272
34.	Átlagos ágazati méret*	tojó/üzem	1 438,22	19 348,16	3 747,61	12 018,51
35.	Átlagos főtermék-kibocsátás	ezer tojás/ üzem	326,59	5 323,86	970,96	3 269,54

* éves átlagos állományi létszámmal vetítve.

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A bikahízalás (élősúly) költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/kg	399,90	419,61	402,93	373,97
2.	Hízóállatok értékesítési átlagára	Ft/kg	364,13	393,98	368,80	341,81
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/kg	38,84	35,00	38,25	38,24
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/kg	0,34	0,00	0,29	0,00
5.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/kg	180,53	248,83	191,03	143,30
6.	Alapanyag költség	Ft/kg	148,34	167,32	151,17	144,97
7.	Takarmányköltség összesen	Ft/kg	163,62	258,77	178,43	160,93
8.	ebből: saját termelésű abraktakarmány	Ft/kg	55,44	40,66	53,04	58,37
9.	vásárolt abraktakarmány	Ft/kg	27,28	84,10	36,21	25,60
10.	saját termelésű tömegtakarmány	Ft/kg	40,95	48,59	42,11	55,94
11.	vásárolt tömegtakarmány	Ft/kg	37,57	85,35	45,06	15,61
12.	egyéb takarmányok	Ft/kg	2,37	0,07	2,01	5,41
13.	Állategészségügyi költség	Ft/kg	7,10	4,18	6,63	5,51
14.	Teljesítmény vizsgálat költsége	Ft/kg	0,00	0,28	0,04	0,16
15.	Közvetlen marketing költség	Ft/kg	0,31	0,05	0,27	0,02
16.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/kg	0,01	1,36	0,22	0,76
17.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/kg	11,78	15,07	12,29	10,10
18.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/kg	331,17	447,03	349,06	322,46
19.	Gépköltségek (változó)	Ft/kg	6,69	17,31	8,36	5,41
20.	Fenntartó tevékenységek költsége	Ft/kg	3,73	0,37	3,20	0,71
21.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/kg	0,47	0,99	0,55	0,00
22.	Munkabér	Ft/kg	21,77	31,64	23,31	20,19
23.	Munkabér közterhei	Ft/kg	10,58	10,21	10,51	6,52
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/kg	12,96	8,24	12,20	5,20
25.	Egyéb költség	Ft/kg	1,89	0,00	1,59	0,00
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/kg	8,94	9,43	9,00	7,67
27.	Gazdasági általános költség	Ft/kg	19,02	14,86	18,34	18,69
28.	Termelési költség összesen	Ft/kg	417,22	540,08	436,12	386,86
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/kg	68,73	-27,42	53,87	51,52
30.	Ágazati eredmény	Ft/kg	-17,33	-120,47	-33,19	-12,88
31.	Az élősúly önköltsége	Ft/kg	417,22	540,08	436,12	386,86
32.	Átlagos ágazati méret*	egyed/üzem	9,70	66,07	11,19	48,28
33.	Átlagos élősúly termelés	tonna/üzem	6,77	45,17	7,78	33,25

* éves átlagos állományi létszámmal vetítve.

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A kocatartás költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/koca	126 399	153 453	143 314	150 697
2.	Választott malac értékesítési átlagára	Ft/kg	439,67	442,41	441,38	441,96
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/koca	729	201	399	390
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/koca	316	89	174	236
5.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/koca	33 541	22 098	26 386	24 545
6.	Tenyészállatok értékcsökkenése	Ft/koca	5 523	4 579	4 933	4 549
7.	Takarmányköltség összesen	Ft/koca	60 669	76 879	70 805	75 596
8.	ebből: saját termelésű abraktakarmány	Ft/koca	25 229	46 581	38 579	43 167
9.	vásárolt abraktakarmány	Ft/koca	28 176	28 438	28 340	29 631
10.	saját termelésű tömegtakarmány	Ft/koca	41	254	174	227
11.	vásárolt tömegtakarmány	Ft/koca	53	89	75	79
12.	egyéb takarmányok	Ft/koca	7 170	1 518	3 636	2 491
13.	Állategészségügyi költség	Ft/koca	4 113	7 804	6 421	7 623
14.	Természetes- és mesterséges termékenyítés költsége	Ft/koca	2 736	2 322	2 477	2 188
15.	Teljesítmény vizsgálat költsége	Ft/koca	0	108	68	97
16.	Közvetlen marketing költség	Ft/koca	13	0	5	7
17.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/koca	48	308	211	282
18.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/koca	11 951	31 638	24 260	29 615
19.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/koca	85 053	123 639	109 179	119 955
20.	Gépköltségek (változó)	Ft/koca	1 200	6 547	4 543	6 014
21.	Fenntartó tevékenységek költsége	Ft/koca	789	375	530	419
22.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/koca	473	111	246	135
23.	Munkabér	Ft/koca	9 844	27 251	20 728	25 841
24.	Munkabér közterhei	Ft/koca	3 314	9 165	6 972	8 705
25.	Értékcsökkenési leírás	Ft/koca	4 807	5 172	5 035	5 369
26.	Egyéb költség	Ft/koca	299	1 391	982	1 244
27.	Tevékenység általános költsége	Ft/koca	1 325	4 654	3 407	4 452
28.	Gazdasági általános költség	Ft/koca	7 665	6 253	6 782	6 026
29.	Termelési költség összesen	Ft/koca	114 770	184 558	158 405	178 161
30.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/koca	41 346	29 814	34 135	30 742
31.	Ágazati eredmény	Ft/koca	11 629	-31 106	-15 091	-27 464
32.	A főtermék önköltsége	Ft/kg	441,64	631,61	565,56	617,60
33.	Átlagos ágazati méret*	koca/üzem	5,54	628,22	14,57	418,16
34.	Átlagos főtermék-kibocsátás	malac/üzem	77,59	13 433,32	271,26	8 623,77

* éves átlagos állományi létszámra vetítve.

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A sertéshízlalás (élő súly) költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/kg	265,41	257,74	259,55	258,80
2.	Hízóállatok értékesítési átlagára	Ft/kg	260,35	257,13	257,92	257,08
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/kg	6,58	7,01	6,91	7,46
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/kg	0,06	0,00	0,01	0,01
5.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/kg	207,61	190,13	194,26	192,03
6.	Alapanyag költség	Ft/kg	75,68	105,87	98,78	102,88
7.	Takarmányköltség összesen	Ft/kg	122,20	120,00	120,49	120,64
8.	ebből: saját termelésű abraktakarmány	Ft/kg	44,85	80,41	72,07	73,53
9.	vásárolt abraktakarmány	Ft/kg	65,52	39,47	45,56	45,31
10.	saját termelésű tömegtakarmány	Ft/kg	0,07	0,00	0,02	0,00
11.	vásárolt tömegtakarmány	Ft/kg	0,10	0,06	0,07	0,05
12.	egyéb takarmányok	Ft/kg	11,66	0,06	2,77	1,75
13.	Állategészségügyi költség	Ft/kg	4,95	2,11	2,77	2,45
14.	Teljesítmény vizsgálat költség	Ft/kg	0,16	0,00	0,04	0,00
15.	Közvetlen marketing költség	Ft/kg	0,01	0,00	0,00	0,00
16.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/kg	0,01	0,10	0,08	0,09
17.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/kg	11,85	12,31	12,20	11,64
18.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/kg	214,85	240,39	234,36	237,71
19.	Gépköltségek (változó)	Ft/kg	2,96	6,07	5,34	5,63
20.	Fenntartó tevékenységek költsége	Ft/kg	0,73	0,30	0,40	0,38
21.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/kg	0,51	0,11	0,20	0,13
22.	Munkabér	Ft/kg	11,81	9,94	10,38	9,92
23.	Munkabér közterhei	Ft/kg	3,87	3,38	3,49	3,37
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/kg	9,25	3,74	5,03	4,10
25.	Egyéb költség	Ft/kg	0,34	0,32	0,33	0,28
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/kg	4,35	6,04	5,64	5,71
27.	Gazdasági általános költség	Ft/kg	12,84	20,79	18,93	19,25
28.	Termelési költség összesen	Ft/kg	261,52	291,09	284,11	286,48
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/kg	50,56	17,35	25,19	21,08
30.	Ágazati eredmény	Ft/kg	3,90	-33,35	-24,56	-27,68
31.	Az élő súly önköltsége	Ft/kg	261,52	291,09	284,11	286,48
32.	Átlagos ágazati méret*	egyed/üzem	25,99	4 011,28	104,32	1 978,35
33.	Átlagos élő súly termelés	tonna/üzem	8,59	1 387,26	35,69	681,58

* éves átlagos állományi létszámmal vetítve.

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**Az anyajuh tartás, báránynevelés költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mértékegység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeghatározó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/anyajuh	18 049	19 365	18 187	18 836
2.	A bárány értékesítési átlagára	Ft/kg	600,06	689,47	608,60	600,41
3.	A növendék juh értékesítési átlagára	Ft/kg	453,41	500,08	454,75	460,11
4.	A gyapjú értékesítési átlagára	Ft/kg	105,71	107,03	105,86	102,38
5.	A tej értékesítési átlagára	Ft/l	333,58	0,00	333,58	332,50
6.	Közvetlen állami támogatás	Ft/anyajuh	1 773	1 852	1 781	1 905
7.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/anyajuh	45	576	101	118
8.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/anyajuh	15 897	17 003	16 013	16 752
9.	Tenyészállatok értékcsökkenése	Ft/anyajuh	1 938	861	1 825	1 814
10.	Takarmányköltség összesen	Ft/anyajuh	11 571	15 907	12 026	11 723
11.	ebből: saját termelésű abraktakarmány	Ft/anyajuh	2 553	1 334	2 425	2 279
12.	vásárolt abraktakarmány	Ft/anyajuh	2 553	4 698	2 779	3 017
13.	saját termelésű tömegtakarmány	Ft/anyajuh	3 239	2 151	3 124	2 804
14.	vásárolt tömegtakarmány	Ft/anyajuh	3 179	7 718	3 656	3 570
15.	egyéb takarmányok	Ft/anyajuh	47	5	43	53
16.	Állategészségügyi költség	Ft/anyajuh	842	1 101	869	846
17.	Természetes- és mesterséges termékenyítés költsége	Ft/anyajuh	37	0	33	20
18.	Teljesítmény vizsgálat költsége	Ft/anyajuh	7	0	6	7
19.	Közvetlen marketing költség	Ft/anyajuh	51	145	61	69
20.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/anyajuh	35	91	41	51
21.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/anyajuh	1 634	1 172	1 586	1 341
22.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/anyajuh	16 114	19 278	16 447	15 871
23.	Gépköltségek (változó)	Ft/anyajuh	674	1 738	786	794
24.	Fenntartó tevékenységek költsége	Ft/anyajuh	25	15	24	28
25.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/anyajuh	19	19	19	20
26.	Munkabér	Ft/anyajuh	1 994	2 361	2 032	2 080
27.	Munkabér közterhei	Ft/anyajuh	625	778	641	649
28.	Értékcsökkenési leírás	Ft/anyajuh	474	2 432	680	671
29.	Egyéb költség	Ft/anyajuh	4	0	4	2
30.	Tevékenység általános költsége	Ft/anyajuh	459	976	513	479
31.	Gazdasági általános költség	Ft/anyajuh	837	1 065	861	754
32.	Termelési költség összesen	Ft/anyajuh	21 224	28 661	22 006	21 349
33.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/anyajuh	1 935	87	1 740	2 965
34.	Ágazati eredmény	Ft/anyajuh	-3 176	-9 296	-3 819	-2 513
35.	Átlagos ágazati méret*	anyajuh/ üzem	131,67	362,88	141,11	353,92
36.	Átlagos főtermék-kibocsátás	bárány/üzem	124,07	380,80	134,56	357,69

* éves átlagos állományi létszáma vetítve.

Forrás: Az AKI teszttüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A csirkehízlalás (élő súly) költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/kg	210,01	203,67	206,29	203,16
2.	Hízóbaromfi értékesítési átlagára	Ft/kg	207,34	195,78	200,49	193,89
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/kg	7,11	6,93	7,01	6,92
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/kg	0,02	3,68	2,17	3,97
5.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/kg	140,83	185,95	167,31	185,73
6.	Alapanyag költség	Ft/kg	38,42	35,21	36,57	37,19
7.	Takarmányköltség összesen	Ft/kg	131,28	122,89	126,44	125,37
8.	ebből: saját termelésű abraktakarmány	Ft/kg	1,02	0,27	0,59	0,28
9.	vásárolt abraktakarmány	Ft/kg	128,81	122,62	125,24	125,09
10.	saját termelésű tömegtakarmány	Ft/kg	0,00	0,00	0,00	0,00
11.	vásárolt tömegtakarmány	Ft/kg	0,00	0,00	0,00	0,00
12.	egyéb takarmányok	Ft/kg	1,44	0,00	0,61	0,00
13.	Állategészségügyi költség	Ft/kg	3,93	4,87	4,47	4,15
14.	Teljesítmény vizsgálat költsége	Ft/kg	0,02	0,00	0,01	0,02
15.	Közvetlen marketing költség	Ft/kg	0,13	0,22	0,18	0,00
16.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/kg	0,06	5,51	3,21	5,64
17.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/kg	6,27	12,71	10,00	13,84
18.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/kg	180,10	181,40	180,87	186,21
19.	Gépköltségek (változó)	Ft/kg	0,81	1,45	1,18	1,29
20.	Fenntartó tevékenységek költsége	Ft/kg	7,30	0,23	3,21	0,57
21.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/kg	0,28	0,64	0,49	0,75
22.	Munkabér	Ft/kg	7,20	6,95	7,05	6,32
23.	Munkabér közterhei	Ft/kg	2,18	2,37	2,29	2,01
24.	Értékcsökkenési leírás	Ft/kg	2,83	4,84	3,99	3,68
25.	Egyéb költség	Ft/kg	0,09	0,27	0,19	0,27
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/kg	0,60	0,94	0,79	0,23
27.	Gazdasági általános költség	Ft/kg	2,86	6,87	5,18	7,14
28.	Termelési költség összesen	Ft/kg	204,24	205,95	205,24	208,47
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/kg	29,90	22,27	25,42	16,95
30.	Ágazati eredmény	Ft/kg	5,76	-2,28	1,04	-5,31
31.	Az élő súly önköltsége	Ft/kg	204,24	205,95	205,24	208,47
32.	Átlagos ágazati méret*	egyed/üzem	7 906,32	56 923,59	16 133,28	44 451,97
33.	Átlagos élő súly termelés	tonna/üzem	142,38	1 002,69	286,77	879,06

* éves átlagos állományi létszámmal vetítve.

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A libahízalás (élő súly) költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/kg	490,49	-	490,49	470,80
2.	Hízóbaromfi értékesítési átlagára	Ft/kg	453,37	-	453,37	445,39
3.	A toll értékesítési átlagára	Ft/kg	1957,74	-	1957,74	2200,81
4.	Közvetlen állami támogatás	Ft/kg	4,76	-	4,76	6,69
5.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/kg	0,00	-	0,00	0,00
6.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/kg	480,11	-	480,11	457,90
7.	Alapanyag költség	Ft/kg	113,35	-	113,35	118,81
8.	Takarmányköltség összesen	Ft/kg	227,72	-	227,72	209,04
9.	ebből: saját termelésű abraktakarmány	Ft/kg	10,94	-	10,94	11,50
10.	vásárolt abraktakarmány	Ft/kg	216,32	-	216,32	196,92
11.	saját termelésű tömegtakarmány	Ft/kg	0,16	-	0,16	0,35
12.	vásárolt tömegtakarmány	Ft/kg	0,18	-	0,18	0,00
13.	egyéb takarmányok	Ft/kg	0,12	-	0,12	0,26
14.	Állategészségügyi költség	Ft/kg	12,70	-	12,70	8,91
15.	Teljesítmény vizsgálat költsége	Ft/kg	0,00	-	0,00	0,00
16.	Közvetlen marketing költség	Ft/kg	0,00	-	0,00	0,00
17.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/kg	0,00	-	0,00	0,00
18.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/kg	22,14	-	22,14	24,23
19.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/kg	375,90	-	375,90	360,99
20.	Gépköltségek (változó)	Ft/kg	2,52	-	2,52	4,56
21.	Fenntartó tevékenységek költsége	Ft/kg	0,42	-	0,42	0,90
22.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/kg	0,98	-	0,98	1,26
23.	Munkabér	Ft/kg	20,33	-	20,33	27,79
24.	Munkabér közterhei	Ft/kg	5,30	-	5,30	9,12
25.	Értéksökkenési leírás	Ft/kg	4,47	-	4,47	4,31
26.	Egyéb költség	Ft/kg	0,97	-	0,97	2,10
27.	Tevékenység általános költsége	Ft/kg	0,75	-	0,75	1,18
28.	Gazdasági általános költség	Ft/kg	17,67	-	17,67	15,78
29.	Termelési költség összesen	Ft/kg	429,31	-	429,31	427,98
30.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/kg	114,59	-	114,59	109,81
31.	Ágazati eredmény	Ft/kg	61,18	-	61,18	42,82
32.	Az élő súly önköltsége	Ft/kg	373,12	-	373,12	390,80
33.	Átlagos ágazati méret*	egyed/üzem	1 228,27	-	1 228,27	5 533,37
34.	Átlagos élő súly termelés	tonna/üzem	22,79	-	22,79	97,80

* éves átlagos állományi létszámra vetítve.

Forrás: Az AKI tesztüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások

**A pulykahízlalás (élőszűly) költsége és jövedelme
2007. év**

Sorszám	Megnevezés	Mérték- egység	Egyéni	Társas	Országos átlag	Piacmeg- határozó gazdaságok átlaga
			gazdaságok			
1.	Termelési érték	Ft/kg	295,50	271,40	279,72	287,03
2.	Hízóbaromfi értékesítési átlagára	Ft/kg	297,42	277,16	283,93	287,10
3.	Közvetlen állami támogatás	Ft/kg	5,45	7,85	7,02	7,57
4.	Az ágazat egyéb bevételei	Ft/kg	0,00	0,03	0,02	0,03
5.	Az ágazat összes árbevétele	Ft/kg	260,07	235,00	243,65	244,12
6.	Alapanyag költség	Ft/kg	86,15	63,93	71,86	72,22
7.	Takarmányköltség összesen	Ft/kg	154,40	179,37	170,51	175,90
8.	ebből: saját termelésű abraktakarmány	Ft/kg	0,34	2,67	1,84	2,09
9.	vásárolt abraktakarmány	Ft/kg	154,05	176,06	168,26	173,50
10.	saját termelésű tömegtakarmány	Ft/kg	0,00	0,23	0,15	0,00
11.	vásárolt tömegtakarmány	Ft/kg	0,00	0,00	0,00	0,00
12.	egyéb takarmányok	Ft/kg	0,00	0,40	0,26	0,31
13.	Állategészségügyi költség	Ft/kg	4,54	2,29	3,09	2,99
14.	Teljesítmény vizsgálat költsége	Ft/kg	0,00	0,00	0,00	0,00
15.	Közvetlen marketing költség	Ft/kg	0,00	0,02	0,01	0,00
16.	Közvetlen biztosítási költség	Ft/kg	0,14	0,01	0,05	0,01
17.	Egyéb közvetlen változó költség	Ft/kg	8,38	6,91	7,44	7,06
18.	Közvetlen változó költség összesen	Ft/kg	253,60	252,53	252,96	258,18
19.	Gépköltségek (változó)	Ft/kg	1,73	1,57	1,62	1,64
20.	Fenntartó tevékenységek költsége	Ft/kg	8,86	0,80	3,67	3,96
21.	Idegen gépi szolgáltatások költsége	Ft/kg	1,40	1,05	1,17	1,18
22.	Munkabér	Ft/kg	3,51	10,33	7,90	8,21
23.	Munkabér közterhei	Ft/kg	1,16	3,15	2,44	2,51
24.	Értéksökkenési leírás	Ft/kg	4,30	2,15	2,92	2,73
25.	Egyéb költség	Ft/kg	0,00	0,09	0,06	0,07
26.	Tevékenység általános költsége	Ft/kg	0,48	1,18	0,93	0,99
27.	Gazdasági általános költség	Ft/kg	2,18	9,15	6,67	7,44
28.	Termelési költség összesen	Ft/kg	277,24	281,98	280,34	286,91
29.	Fedezeti hozzájárulás	Ft/kg	41,90	18,87	26,76	28,85
30.	Ágazati eredmény	Ft/kg	18,26	-10,58	-0,63	0,12
31.	Az élőszűly önköltsége	Ft/kg	277,24	281,98	280,34	286,91
32.	Átlagos ágazati méret*	egyed/üzem	4 822,50	9 121,06	7 028,54	13 463,89
33.	Átlagos élőszűly termelés	tonna/üzem	253,89	456,95	358,10	668,34

* éves átlagos állományi létszámra vetítve.

Forrás: Az AKI teszüzemi ágazati adatgyűjtése alapján készült számítások